THOMAE STANISLAI
VELASTI

SOCIETATIS JESU

DISSERTATIO

De Litterarum Græcarum Pronuntiatione.

ROMAE, CIↃIↃCCLI.

Sumptibus Venantii Monaldini Bibliopolæ in via Curſus.

TYPIS ANGELI ROTILII, ET PHILIPPI BACCHELLI.

SUPERIORUM FACULTATE.

PRAEFATIO.

A Græcorum pronuntiatione tuenda multa me abſtrahebant. Primum, quod futilis hæc quibuſdam diſceptatio videretur, in qua licet aliquid perſuadeas, nulla tamen per id via ad græcæ eruditionis laudem aperitur: *ſi quis enim*, ut monet Sarpedonius (*a*) *loqui græce vellet*, *is ad receptum inter Græcos loquendi morem accommodare omnino ſe deberet*, *ut intelligeretur*, *&* *intelligeret*: *ſin vero eo tantum conſilio in hoc ſtudium quis voluerit incumbere*, ut per ſeſe Scriptorum Græcorum fontes hauriat, contentus is eſſe profecto deberet Græca ſcripta, quaſi picturas quaſdam, aut ſigna oculis, ac mente poſſe percipere.

Deinde genus hoc diſſerendi, cum vix aliquem extra Grammaticorum fines campum aperiat, quo liberius oratio poſſit excurrere, vulgo quidem litteratorum amœnitatis nihil, eruditioribus autem moleſtiæ multum adferet, neque non etiam ſtomachum iis vel maxime, qui, quum doctorum hominum exempla ſecuti ſint, nec parum hac via in Græca lingua profecerint, ægre audient aliam eſſe pronunciandi rationem ab ea, quam ipſi tenuerunt.

Movebat me illud etiam, quod plerique, quum videant id a me oneris ſuſcipi homine Chii nato, ſtudio me partium abripi potius, quam veritatis fortaſſes arbitrabuntur. Quæ quidem ſuſpicio, cum infringit rationum vim, quæ adferuntur, tum legentium animos in contrariam partem ſolet inclinare.

Mirabuntur contra nonnulli, quod Græcos tantopere videor defendere, quum ſciant nobis Chiis religioni, linguæ, ac ritibus Latinorum unice addictis, tam Græcos moleſtos eſſe, ac graves, quam Indigenæ advenis eſſe ſolent: cum Græcis enim, quibuſcum præ-

a Diſſert. pag. 52.

ter aërem, ac ſolem commune habemus nihil, diſſidia ſemper nobis fuiſſe ignorat nemo; quamquam diſputare in utramque partem aliquis poſſet, an ſatis juſtam habeant cauſam tantæ inimicitiæ; nempe jam tum ſuſceptæ, ex quo primum Majores noſtri non multis (*a*) retro ſæculis mala civilium diſcordiarum procella Ligurum finibus egreſſi Chium notiſſimam AEgæi maris Inſulam jure protractæ donationis aggreſſi, bello potiti tenuerunt, pacis olim, & quietis domicilium jucundiſſimum.

Sed hæc fortaſſe leviora ſunt. Angit me potius, quod magnæ mihi invidiæ futurum intelligo, qui non dubitem congredi cum Mecherchio, cum Voſſio, cum Ceratino, & quod arrogantius eſt cum octavo illo Græciæ ſapiente, ſi ita loqui fas eſt, Eraſmo Roteradamo. Præſertim quum hi Græcos, qui nunc ſunt, non ſcientiæ tantum, quæ in Græcia floruit, ſed ipſius etiam linguæ quaſi ignaros traducant. Accentus etiam *Aculeorum, ſpinarumque* (*b*) *ſegetes* & vocant, & demetunt, ac Proſodia abjecta omnem proferendi normam Latinorum more ad quantitatem rejiciunt: placituram ſane inſtitutionem! Hanc vero ſuam opinionem, poſtquam undecunque fulſerint, non ita fixam, ac fundatam eſſe contendunt, ut nullum ei ſit ab *argumentorum noſtrorum pondere* periculum, eamque demum pronuntiationem permittunt, quam ſibi quiſque accomodatiorem putaverit: Ego autem durior certe futurus ſum, qui negem licere cuipiam vel uno accentu neglecto, aut tranſpoſito aliam pronuntiationem ſequi præter eam, quam conſentiens uſque continua, atque una cum ſæculis, ætatibuſque inveterata Græ-

---

a Anno Ch. 1546. novem familiæ Januenſes Duce Vignoſio in Chium jam ab an. 1261. ſibi a Michaele Paleologo promiſſam, necdum traditam translatæ, unde noſtra Chiorum Latinorum Colonia, quæ deinde pluribus in dies Italis familiis, præſertim Janua commigrantibus, ad ſummum reipublicæ, ac dignitatis ſplendorem devenit uſque ad annum 1566. V. Boſſium, Emmium Ubonem, Ubertum Foglieta.

b P. Le Tellier apud Giraudeau l. 1. cap. 21.

Græcorum consuetudo invexit; amplitudo locorum stabilivit, Templorum religio consecrávit.

Sed me reficit sententiæ, quam propugnandam adsumo veritas, & Græciæ totius consensus. Addunt deinde stimulos Alumni intra Urbem Collegii Græcorum, qui me criminis arcessunt, quod causa mea Græcorum linguam, ac pronuntiationem in hoc Gregoriano Lyceo docentis, a Mirtisbo Sarpedonio anno superiore mecum ipsi etiam lacessiti, se tamen defendere propter ætatem, & susceptæ vitæ rationem minime possunt.

Verum si cetera deessent, quæ, me ad hanc causam suscipiendam impulerunt, unus mihi pro millibus sit Eminentissimus S. R. E. Card. Quirinius, cujus summa erga litteratos benevolentia, atque auctoritas: Is enim, quum a me quæsiisset, quid Sarpedonio responderem ad ea, quæ contra me Typis nuper ediderat, pauca respondi, quæ ita Princeps humanissimus excepit, ut ea Typis deberi, & adfirmaverit, & plane persuaserit. Quare tanto Auctore antiquum Græcorum loquendi morem defendendum suscipio: opus fortasse non inutile studiosis adolescentibus futurum.

T. S. V. S. J.
Anno CIↃIↃCCL. *Kal. Sept.*

JO-

JOANNES ANTONIUS TIMONI

SOCIETATIS JESU

In Provincia Romana Præpositus Provincialis.

Q*Uum* Dissertationem de Litterarum Græcarum Pronuntiatione *a P. Thoma Stanislao Velasti nostræ Societatis Eruditi Viri recognoverint, & in lucem edi posse probaverint, potestate nobis a R. P. Ignatio Vicecomite Vicario Generali ad id tradita, facultatem concedimus, ut typis mandetur, si ita iis, ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & Sigillo nostro munitas dedimus. Romæ die* 17. *Januarii* 1751.

Joannes Antonius Timoni.

IMPRIMATUR

Si videbitur Reverendissimo Patri Sacri Palatii Apostolici Magistro.

F. M. de Rubeis Patriarch. Constantinop. Vicesgerens.

IMPRIMATUR

Fr. Vincentius Elena Magister Socius Reverendissimi Patris Sacri Palatii Apostolici Magistri Ord. Prædic.

PAR-

PARS I.

De universa Græcarum Litterarum Pronuntiatione.

CAPUT I.

Quæ sit Græcarum Litterarum Pronuntiatio.

I, K, Λ, M, N, Ξ, O, Π, P, T, Φ omnino extra litem sunt.

B ut *v* βία vis, βίος vita: dic *vios via*.

Γ, mollius quam *g* ab Italis. Excipe.

1. Ante vocalem, aut diphthongum quæ sonet *e* & *i*, valet omnino j Italum. γέρας præmium, γίνομαι fio: dic *jeras jinome*.

2. γγ, & γκ exprimi pressius vix potest, quam per *ngk* ἄγκυρα, Ancora, Ἄγγελος, Angelus dic *Angkelos*, *Angkira*.

3. Ante ξ, & χ fit etiam *n*. λαρυγξ guttur ἄγχω ango: dic *Larynx*, *ancho*.

4. Ante ν sonat ut a Transalpinis in voce *magnus*.

Δ, ut *d*, sed blæsius.

Z ut *s* ab Italis in hac voce *peso*, & Gallis in *brisé*. Τράπεζα mensa μεῖζον majus: dic *mison*, *Trapesa*.

H, ut i ληρῶ deliro: dic *Lirò*.

Θ, a Græcis tantum profertur, ut ab Anglis in vocibus *theis*, *there*.

M & ν cum π conjunctum faciunt *mb* ἄμπελος vitis τὸν πόδα pedem: dic *tem boda*, *Ambelos*.

Σ ut *s* ab Italis & Gallis initio & fine dictionis, vel post consonantem, ut in *sacro*, *penser*.

T, post ν fit *d*. παντελῶς omnino; dic *Pandelòs*.

Y, ut i φυρμός confusio, firmos.

X, di-

X dicitur ut ch, sed Græci tamen, & Arabes proferant, opus est.

Diphthongi.

AI ut *e* Αἴθιοψ, Αἰγίδα dic Ethiops, Ejida.

Αυ, & ευ non ut *au*, & *eu*, aut *af*, *ef* (*a*) sed ut *av*, & *ev* αὐγὴ diluculum, Εὐαγγέλιον dic *Evangkelion*, *Avjì*.

Ει, & οι, ut *i* Εἰδίω video Εἴδωλον Idolum οἶκος domus, *Icos*, *Idolon*, *Ideo*.

Ου ut *u* φρύρια Præsidia, ὐρανὸς Cœlum. Dic *Uranòs*, *Fruria*.

Geminas consonantes ὁμοειδεῖς ita proferas, ac si essent una tantum.

Spiritus, & ὑπογεγραμμένη, orthographiæ serviunt.

Accentus autem pronuntiationem moderantur, non quantitas; sive soluta sit oratio, sive ligata.

Hæc est Græcorum omnium Pronuntiatio, dum canunt in templis, aut docent in gymnasiis. Græcos autem hic, appello innumeros ubique terrarum populos, qui ritum Græcum observant. Præter illos enim, qui tota Asia, atque Europa sub quatuor Patriarchis, & ad tria millia (*b*) Episcopis per sexaginta fere Provincias recensentur, plurimi sunt in utraque Sicilia, tota Italia. Adde Patres Basilianos. Adde Ruthenorum infinitam multitudinem; illi enim jam licet alia lingua in templis utantur, inter quadraginta autem novos characteres, quibus una cum religione, cærimonias, ac preces Græcorum a S. Cyrillo, & (*c*) Methodio edocti sunt, viginti tres pæne ut Græci scribunt, & omnino ut Græci proferunt. ii vero sunt: α, Β, Γ, ε, ζ, η, ι, κ, Λ, Μ, Ν, ξ, ο, π, ϖ, Ρ, C, τ, υ, φ, χ, Ψ, ω. Quid de Coptitis dicam, quorum litteræ, ac litterarum pronuntiatio Græca est ab Alexandri Magni temporibus? (*c*).

Hanc

---

a Ut putat Mirtisb. pag. 40. *b* Vide Mich. Le Quien. *c* SS. Cyril. & Mehtod. Apostoli Moraviæ, Bohemiæ, & Bulgariæ Sæculo IX, Vide Boll. 9. Martii.

c Vid. Kirker. Turris Babel, l. 3. c. 10.

Hanc ſane Græcorum conſenſionem non modo auribus, ſed & diſquiſitione non modica perſpectam habeo. Fui enim Panormi, fui Meſſanę, Corcyræ, Alytiæ, Leucade, Patris, Corynthi, Naupliæ; Peloponneſum non ſemel terra, marique, Cycladas fere omnes peragravi. Fui Erythris, Smirnis, Chii & natus, & viginti duos annos commoratus ſum; nunc tandem Romæ, ubi profecto iſta non dicerem, niſi os præbere vellem vel pueris: ſunt enim, ſunt in hac orbis terrarum ſede ex omnibus mundi angulis cum erudiendi juvenes, tum eruditiſſimi viri, qui de hac conſenſione mentientem exſibilent. Neque vero, ut ait Mirtisbus;(*a*), Siculos excipio, neque excepi unquam; tantum dixi aſperius eos proferre γ, δ, ζ, ρ. Sed de his quatuor litteris in nullam partem inter nos diſputatur. De illis autem, quæ in contentionem veniunt, ſumma eſt etiam horum Græcorum cum reliquis conſenſio. Quod autem Græci omnes, ita conſentiant, teſtes ſunt Argyropulus, Simon Portius, & ut Græcos prætercam, teſtis eſt Du Freſne, Du Carge, Cruſius, Hieronimus Germanus, Schrreigerus, Weſthenius, Sponius Græcarum rerum callentiſſimi; quorum quidam acri ſtudio, quidam præſentia ſua univerſam Græciam perluſtrarunt, & ſummam inter Græcos in proferenda lingua ſacra in Templis, ac Gymnaſiis concordiam admirati ſunt. Subdubitabat interdum Sarpedonius de hocce prodigio: perductus a me fuit in Collegium Græcorum ad alumnos in Urbe; aderant autem, Corcyræi, Zacinthii, Cephalenii, Chii, Theſſalonicenſes, Lariſſæi, Siculi, Daci quoque Mœſi, ac Sarmatæ: ac ubi *pari prorſus modo*, *voceque* utor ejus verbis *ab aliis Homerum*, *ab aliis Iſocratem* (*b*) *prælegi* audivit, *non facile*, inquit, *queam verbis explicare quantam in animo meo impreſſionem fecerit*. Sed quoniam hæc teſtata omnibus ſunt, veniam ad id, quod eſt totius diſputationis caput.

B CA-

a Mirtisb. pag. 10. in Margine. *b* Non Iſocratem, ut Sarped. pag. IV.

CAPUT II.

Nullum esse corruptionis signum in sacræ linguæ Pronuntiatione.

L*Inguam sacram, cujus usus est in sacris celebrandis, antiquam illam auream esse, atque Atticam* extra dubium conlocat Du Cange qui mihi unus satis, quoniam adversariis prora est, & puppis. *In hac enim* subdit ille, *& Missas, & reliqua officia celebrant Græci: lectiones etiam, quæ inter officia habentur, omnes ea lingua conscriptæ sunt* (*a*).

Quid est igitur, quod Sarpedonius *sermonem Græcum in ipsis etiam Templis septimo, & octavo sæculo* (*b*) *exolescentem, ejusque loco pro regionum diversitate vernaculum intrusum* deploret? unde hoc illi in mentem venit? nempe quod Saraceni Orientem invaserint. at quid Saraceni in Missam Chrysostomi, in Missam Basilii, in Epistolas Pauli ausi sunt? quas voces sacras induxerunt? quas, aut ubi corruperunt?

Fateor quidem novas quasdam voces esse in sacro sermone, sed tamen ad res novas significandas inventas fuisse patet: quod certe neque Tullius reprehendit. (*c*) An igitur latinis auctoribus licuit; sanctissimis, ac doctissimis Patribus non licuit, ad res novas novas voces effingere, aut ex Athenarum fontibus parce detortas in pubescentem Ecclesiam derivare, præsertim quum adhuc sermo teneret apud popellum.

Quem penes arbitrium est, & jus, & norma loquendi?

Neque vero nihil sapiebant, aut genuinas voces Græcorum

a Triodium composuit Cosmas Majumæ Epis. Magister S. Damasceni. Deinde Marcus Hydruntinus Ep. tum Theodorus, & Joseph Studitæ. Nicephorus Callistus addidit Synaxaria. Illud deinde Philotheus Constantinopol. Patriar. non barbaris vocibus sed erroribus Palamitarum constupravit. *b* Dissert. p. 7. *c* De Div. l. 1.

rum a spuriis non poterant internoscere Budæus, Henricus, Scapula, Manutius, Schrewelius Favorinus; qui tamen Pauli Epistolas, Evangelium Lucæ, Athanasium, Basilium testes aurei Græcorum sermonis producunt æque, ac Thucydidem, Isocratem, Aristidem, ipsum etiam Chrysostomum, Cyrillos, Hesychium, ipsum Damascenum licet octavo, atque adeo ipsum Eustathium (portentum illud Græciæ) licet duodecimo sæculo floruerit. Quod profecto tanti viri non fecissent, si inquinatum sermonem sacrum in Templis Græcorum essent arbitrati. Itaque si his Auctoribus, atque adeo rationi ipsi dissentire nolimus, fateri plane oportet *sermonem sacrum* Græcorum aureum esse, atque intaminatum: quid igitur de hujus pronuntiatione dubitabimus? Confatalia suæ pronuntiationi semper fuisse vocabula omnibus sane persuasum est: neque illuc quis inducetur, ut credat, sacras quidem voces in ore tot Sacerdotum, atque adeo populorum etiam num stetisse integras, earum autem sonum jampridem penitus corruisse. Quod sane prodigium non quodlibet esset, sed immane, sed inauditum: si enim ἦτα valeret ē aut ἒἒ, si solvi diphthongos, si accentus ad Corvos mitti oporteret, demum si ea consisterent, quæ Erasmiani comminiscuntur, Græci sane, quum atticissant vocabulis, sono tamen, ac pronuntiatione latrarent. Qua igitur auctoritate, qua ratione compulsi, putabimus corruptam esse pronuntiationem sacri sermonis, quum hujus vocabula non modo integra remanserint, sed viva voce semper adhibita sint?

Deinde si semel a recta pronuntiandi ratione discessum esset, sermonis sacri pronuntiatio pro vario regionum, ac linguarum vernacularum sono, & idiomate, alia, atque alia illa quoque esse deberet. Nonne audimus latinum sermonem aliter ab Italo, aliter a Gallo, ab Hispano, Germano, Belga, Anglo proferri? At Græci *sacri sermonis* casta ipsa vocabula *pari prorsus modo*, *voceque* canit

 Si-

Siculus, (*a*) Calaber (*b*) Cirnæus (*c*) Corcyræus, Macedo, Theſſalus, Dacus, Sarmata, Rhodopejus, Ciprius, Alexandrinus, Gadaræus, cum tamen alia atque alia vernacula & pronuntiatione, & lingua utantur. Ecqua unquam, DEUS bone! corruptela tantam peperit conſenſionem? tam ſibi conſtantem? tam indubitatam?

Demum ſi *ſacræ linguæ* pronuntiatio tantopere corrupta eſſet, qui fieri potuit, ut *ex tot Græcis Scriptoribus*, verbis ipſius Eraſmi interrogo, *uſque adeo in ceteris minutiis tradendis propemodum ſuperſtitioſis, nemo vel unico verbo fecerit mentionem?* (*d*) Adeone Lethæo omnes poculo perfuſos fuiſſe dicemus, ut, quæ olim fuerit ejuſdem ſermonis pronuntiatio, ne meminerint quidem? adeo ſtupidos, ut tantum vulnus ſanæ linguæ, & in omnibus Eccleſiis ſemper integræ inflictum non dolerent? tantum prodigium non admirarentur? Hic Barbarorum incendia Mirtisbus queritur, quæ Græcorum ſcripta, ſiqua hac de re fuerint, una cum Bibliothecis conſumpſerint. (*e*) *ſed ridiculum eſt*, ait Tullius, *ad ea quæ habemus nihil dicere, quærere ea, quæ habere non poſſumus, & quum conſenſionem omnium, quæ in omni re ipſa veritatis vox eſſe videtur, repudias, ſcripta, quæ forſitan fuerint, flagitare.* (*f*)

CAPUT III.
Nullam eſſe cauſam Corruptionis.

M*Abometiſtanorum*, inquit Mekerchius, *præcipue Turcarum, ac ſemijudæorum incurſionibus caſtiſſima iſta lingua a priſtino nitore ita degeneravit, ut plane in*

a Anno 1468. Græci ex Albania in Siciliam confugientes quattuor Oppida incolunt. *b* Plurimos eſſe in Regno Neapolitano Græcos. *c* Anno 1715. Capta Peloponneſo plures in Corſicam confugiunt, qui omnes Græce cantant in Templis, ut ceteri in Græcia. *d* Eraſ. Dial. pag. 100. *e* Diſs. pag. 23. *f* Pro Arch.

in aliam ſit commutata. Verum hæc de vulgari lingua dici fortaſſe poſſunt, non autem de ſacra. A ſacra enim lingua barbarorum ſermo tam diſtat, quam Cœlum a Terra.

Et hi quidem Barbari AEgyptum dumtaxat, Paleſtinam, ac Syriam invaſerunt: ſacer autem ſermo toto pœne terrarum orbe idem, & eodem ore ab omnibus Græcorum populis canebatur. Quod ſi barbaries ne in Oriente quidem vocabula ſacri ſermonis temeravit, quomodo ſolam pronuntiationem, pronuntiationem inquam ſolam ubique penitus tabefecit? Ut enim tres reliquos Patriarchatus omittam, quis furor invaſit omnem Illiriam, Macedoniam, Theſſaliam, utramque Epirum, Helladen, Daciam, Dardaniam, Serviam, Helleſpontum, geminam Phrygiam, Lydiam, Cariam, Cycladas, Lyciam, utramque Pamphiliam, Piſidiam, Lycaoniam, univerſam Thraciam, AEnimontum, Rhodopen, Scythiam, Mœſſiam, Wallachiam, Moldaviam, Zichæam, Alaniam, duas Armenias, tres Cappadocias, utramque Galatiam, Polemoniacam, Hellenopontum, Paphlagoniam, geminam Honoriaden, Bythiniam? Itane tot Sacerdotes, in tot Eccleſiis, ſub Epiſcopis, ad tria millia numero ſub Conſtantinopolitano Patriarchatu, faſcinatos fuiſſe Mahometiſtanorum afflatu dicemus? faſcinatos etiam tot Patres Baſilianos per L. Monaſteria in Calabria, (*a*) totidem fere tota Sicilia, atque Italia, [*b*] ut, quum Germani, Chryſoſtomi, Baſilii vocabula mordicus tenerent, Barbarorum, qui Orientem invaſerint, pronuntiationem expanſis ulnis amplecterentur? atque hoc omnes? tanto conſenſu, ut nullibi veteris pronuntiationis veſtigia remanerent?

Scio Græcorum Imperii non modo extremam oram, ſed ipſam ſæpe Conſtantinopolim Perſarum, Bulgarorum, Saracenorumque armis petitam. Proptereane profligata etiam eſt ſacra in Templis pronuntiatio? Illud ſcilicet reſtat ut ſua-

a Montf. Palæogr. *b* In Cryptoferratenſi monaſterio ut in reliqua Græcia canitur a Patribus Baſilianis.

suadeant Erasmiani: Quoties hostilium armorum strepitu turbata Græcia est, extemplo vulgus omne cum sapientibus tumultu excitum in hoc conjurasse, ut obsidentium Barbarorum pronuntiationem sermoni aptarent suo, & portentosam illam ex suis vocibus, & inimicorum sono conflatam chimæram, veluti Trojanum equum non modo intra mænia, sed ad ipsa Templorum adyta facto agmine, & plausibus comitarentur. Ecqua umquam in Græcia, ex quo Græcos esse scimus, tempestas hac postrema luctuosior incubuit? Nihil enim dico, quod Templa plerumque adflixerit, quod celeberrimis in urbibus vix cæmenta, & lapides non omnino perdiderit. Quod miserius est, scylla hæc immitis tam orride fremit hodie, ut gens omnium, sane ex quo homines sunt, facile magistra; nunc tabulas naufragii sui complexa omnem a se avulsam, ac penitus demersam esse cum Religione, artem, disciplinam, scientam stupefacta neque doleat, neque vero sentiat. Dicam amplius: Adeo victrix exultat inscitia, ut eam non solum ut Dominam, sed tamquam filiolam suam exosculentur. O DEUS bone rem calamitosam! Porro hoc tanto bello, tam diuturno fieri non potuit, ut veterrimæ quidem linguæ, Pronuntiationis vero longe profecto ante hoc tempus, Palladium e sacris Græcorum arcibus nedum ereptum sit, sed ne sacrilega quidem manu temeratum: quænam igitur alia umquam barbaries in Græcia tantum desævriit, ut quum sacris vocibus omnino parceret, pronuntiationem omnibus prorsus vestigiis exterminaret?

At non Barbaros, sed *vicissitudinem*, *ac rerum omnium edax tempus* Waltonus, Joannes autem Clericus *ipsum populi usum* in crimine corrupti sermonis adducit. Verum *populi usus*, *Tempus*, *& rerum omnium vicissitudo* vulgaris linguæ, & voces, & sonum fœdissime quidem corrupit: sacri autem sermonis, quum voces ne adflavit quidem, quamobrem sonum dicemus tam prodigialiter infecisse? Et diuturna quidem linguarum mutatio torrentes imitari qui

qui pro locorum natura modo recta præcipitant, modo oblique serpunt: hic tacite fluunt; illic saxis obstantibus ingenti fragore præterlabuntur; sacræ Græcorum linguæ cum vocabula sincera sunt, tum pronuntiatio eadem semper tam vastis Græcorum regionibus eodem quasi cursu, eodem alveo, eodem colore profluit: Non igitur ex recenti barbarorum fæce corrupto vicissitudinis imbre, sed ex ipsius vetustatis fontibus ad nostra tempora dimanare, omni testimonio luculentius est. Quod autem hæc pronuntiatio sacræ linguæ eadem semper fuerit vel inde patet, quod Græci omnes non modo numquam dubitaverint, sed modo hujus, modo alterius litteræ, modo accentuum usum indicantes, eandem semper fuisse constantissime demonstrant. De singulis autem agemus deinde, nunc sufficit verbis Cœlii rem hanc firmare. *Hæc* ait ille, *Græcorum pronuntiatio* non de vulgari, sed de sacra loquitur, *ex quo florebat sermo, ita firma erat, ut de illa perpetuus semper fuerit tum eruditorum, tum populi consensus*. Cum itaque nullum sit signum nulla causa; videamus, num aliquod tempus ostendi possit, in quo corrnpta sit Græcæ linguæ pronuntiatio.

CAPUT IIII.

Nullo tempore Græci sermonis pronuntiationem corruptam esse.

Non solum pronuntiationem, sed linguam ipsam Græcorum corruptam esse longe ante VIRGINIS Partum auctor est Ceratinus. Mirtisbus ævo ipso Platonis (*a*) malum cæpisse ait, atque inde probat, quod *varias ex finitimis gentibus adscitas voces* adferat Plato, *easque ita sæpe detortas, atque inflexas, ut earum investigari* ἔτυμον *vel origo*.

a Diss. pag. 11.

origo non possit. Proh amorem vetustatis! Quidni ante mare etiam, ac terras quæramus, quid Græcæ litteræ sonarent? Enimvero negat Tullius (*a*) habuisse ornatum aliquem litteram ullam ante Thucydidem, ac Periclem. Quis autem nescit Pericle, ac Thucydide senibus, Platonem prodiisse? Statimne ab ortu extinctum fuisse dicemus sermonem illum, quem longe aliis diuturniorem fuisse omnibus testatum est? sed quid Plato dicat, audiamus tandem. Negat ille hujus vocis πῦρ in Græcia ἔτυμον reperiri: vocem inquit esse extra Græciam, non domi natam. Idcircone corruptum sermonem Græcum putabimus? Ecquis igitur esset sermo integer? Quis enim sermo omnes suas voces domi natas ostendet?

Sed *a diviso*, alibi ait Sarpedonius, *post Alexandri mortem Imperio cæpit primum pronuntiatio sese corrumpere*, atque ex Du Cange, & magno Seneca probat, at hi Auctores nec linguam Græcorum, nec pronuntiationem dicunt defecisse, sed in AEgypto, & Syria, & Perside *præ patrio barbarorum sermone prævaluisse*, sed *subactis nationibus, eoque utentibus nomen dedisse*. Quandiu post divisum Alexandri Imperium floruit Tullius? Ille tamen tempestate sua sermonem Græcorum non solum omnibus nationibus auditum fuisse adfirmat, (*b*) *sed suis adhuc ossibus, succo, sanguine, anima, constitisse*. Scio ab ipso *vetustatem* accusari, *quæ locutionem fecerit deteriorem*. at *non solum*, ait *in Græcia*, *sed etiam Romæ*: *Confluxerunt enim & Athenas, & in hanc urbem multi inquinate loquentes ex diversis locis*. num corruptum etiam dicemus Latinum sermonem Ciceronis, ac Cæsaris temporibus? Quando igitur fuit sincerus? tempore, inquis, Lælii, & Scipionis. at tum etiam Cæcilium, & Pacuvium male locutos esse adfirmat Tullius. Nihil igitur ad rem adferes: si *sputatilica* (*c*) *quædam crimina*, *si multorum in Græciam* ex

a De Cler. Or. c. 7. *b* Cic. Pro Archia, & de Clar. Orat. & in Orat.
c Antiqua vocatula, quæ Cicero ridet. de Clar. Or.

ex diversis locis confluentium solæcismos, si suos quovis sæculo *Cæcilios*, ac *Pacuvios* in Græcia ostendas.

Quid pluribus? Ipse Mirtisbus qui tamen jam tum a Platonis ævo defecisse linguam dixerat, *compertum* esse, ait, *Græcorum studia floruisse non modo ab aureo Platonis, Demosthenisque sæculo, verum etiam suum splendorem retinuisse ad tempora Concilii Nicæni: Magistros porro celebres habuisse quatuor in urbibus nempe Athenis, Constantinopoli, Cæsareæ, & Alexandriæ*. Statim autem a Concilio Nicæno declinasse, grassantibus Saracenis. At Saraceni adulto septimo sæculo invaluerunt; Nicæna Synodus anno trecentesimo vicesimo quinto celebrata est. Deinde Saraceni Syriam solum, (*a*) AEgyptum, Mesopotamiam, Chaldæam, ac Palestinam occupaverunt: sacra Græcorum lingua, cujus *Pronuntiationem* hic defendimus omnibus in Templis, atque adeo toto pœne terrarum orbe canebatur. Quonam igitur modo fieri potuit, ut Saraceni statim a Nicæna Synodo, antequam scilicet erupissent, per omnes Græcorum Ecclesias, quo numquam pervenerunt, everterent sacri sermonis pronuntiationem, cujus tamen vocabula integra reliquissent? Quamobrem Saracenis inruentibus dicuntur omnes Græcorum populi in fordibus ignorantiæ statim consedisse, *& totam Græcæ linguæ scientiam apud solos Melchitas fuisse conservatam*? (*b*)

Qui Testis adducitur Fleurius, (*c*) mihi potissimum favet: ille enim Melchitas, quasi Arabum lingua *Imperatorios* diceres, omnes eos Græcos vocat, qui Marciani Imperatoris edicto morem gerentes, sacrum Calcedonense Concilium exciperent; quum vero Nestoriani, atque Eutychiani cum fide, ac religione Imperium quoque Græcorum

C ac

a Antiochia Syriæ caput anno 610. Persis, anno vero 638. Saracenis cedit. Alexandria AEgypti caput postquam Romæ paruit annos 666., & Græcarum literarum splendorem semper retinuit, ab Amro Omaris Caliphæ Duce subacta est an. 640. mox sub Moavia anno 648. reliquæ partes Orientis Barbarorum jugum passæ.

c Mirtis. pag. 23. *b* Tom. 13. Discour. sur l'Hist. Eccl. depuis l'an. 600 a l'an. 1100. vid. pag. 8.

ac ſacram linguam impudentiſſime detrectâſſent, Melchitas ideſt & plures, & doctiores certe eum ritum, ſermonem, ſonum in templis conſervaſſe, quem & ipſi antea, & tum quoque & Baſiliani tota Italia, & reliqui Græci per L. Provincias, per CIƆIƆCCCCXXXIII. Epiſcopatus Conſtantinopolitano Præſuli ſubjectos, & a Saracenorum tumultu immunes, ſemper tenuerunt. Aliud ex Fleuri adtrahes nihil; non ſi manibus, pedibuſque, & nervis omnibus coneris.

Non igitur proſtratam deflet, & *apud Melchitas ſolum* redactam Græcorum ſcientiam Fleuri; ſed a Melchitis etiam in Oriente ſacræ linguæ pronuntiationem in templis diligentiſſime ait cuſtoditam. Si verum tamen eſt quod indulgentior nobis remittit: (*a*) Mirtisbus *hodiernum pronuntiandi modum a Melchitarum ſcholis ad nos defluxiſſe*, jam confeci negotium. Melchitæ enim conſervaſſe dicuntur pronuntiationem Græcorum & ſacrum ſermonem, qui nempe in Eccleſiam ab ipſo noſtræ Religionis exordio inductus erat aureo ſæculo, quod per Mirtisbum octingentos annos complectitur, nempe a Platone ad Synodum Nicenam ergo quem defendimus, vetus ille eſt. Quid horum infirmari poteſt?

Eſt etiam (*b*) qui putat linguæ Græcæ fatum a Magno Gregorio deplorari, cum ad Eulogium Alexandrinum Patriarcham ſcriberet. at ille *Interpretum*, ait, *difficultatem patimur*: *dum enim non ſunt, qui ſenſum de ſenſu exprimant*, *ſed transferre ſemper proprietatem verborum volunt, omnem dictorum ſenſum confundunt*. Quæ cum Gregorius ex urbe Roma ſcriberet, in urbe Roma tum ignorantiam cœpiſſe cervices erigere, perſpicuum eſt. Nec mirum: tam pertinaciter ea tempeſtate ſiluit his in regionibus ſapientia, ut nulla aut auctoritate, aut mercede Agatho Pontifex ſummus quemquam adducere potuerit, ut publice vellet litteras conmmoſtrare. Cogitur anno CIƆCLXXX. ſextum genera-

a Diſſer. pag. 23. *b* Muſſant. ſæcul. 6. Edit. pr.

nerale Concilium : rogavit Pogonatus Imperator Agathonem, ut aliquem legaret : Negat Agatho se reperire posse, qui aliqua esset aut eruditione, aut linguarum peritia commendatus, ut sine risu appareret coram sapientum Græcorum consessu, qui Constantinopoli tertio convenerant. Quamobrem igitur eo tempore etiam apud Græcos labefactam putabimus in *sano sacro sermone pronuntiationem*, eversam omnem scientiam, imis ceris erasa Græcorum ingenia ? Quid enim de Academiis dicam, quæ illis temporibus floruerunt ? Quid de alacritate studiorum Græcorum, quam imperatores doctissimi Justinianus, Curopalates, Tiberius, Mauritius, ipse Heraclius, Magnus deinde Pogonatus, mox Arthemius excitarunt ? Quid ævi illius eruditissimos viros in Græcia recenseam ? evolve Platonis commentaria a Damascio Stoico ; Socratis, Sozomeni, Theodoreti ab Epiphanio Scholastico, Gregorii Nysseni a Dionysio exiguo, Chrysostomi a Mutiano, Origenis a Bellatore Presbytero, Aristotelis a Simplicio Phrygio. lege catenam Juliani Halicarnassei Antistitis. fac tibi veniat in mentem historicorum Theodori Constantinopolitani, Procopii, Nonnosi, Theophanis Byzantini, Evagrii. consule Fabricium, Gullelmum Cave, Lambecium, Bellarminum quorum libri differti sunt vel solis nominibus Græcorum sapientissimorum, qui non solum septimo sæculo, sed omni tempore eloquentia, atque eruditione excelluerunt. Luculentissimum habes hac in re testimonium D. Montfauconii. (*a*) *Græcorum*, hic ait, *studia toto tempore*; *quod intercurrit inter obitum Alexandri*, *&* *Romanum Imperium in omnibus Græciæ populis floruerunt*, *nec quidquam de earum splendore decerptum est Alexandriæ*, *&* *circumpositis regionibus ante Barbarorum incursionem*, *deinde una cum Imperii sede Constantinopolim translata usque ad Urbis excidium*, *quod anno* CIƆCCCCLIII *accidit MAXIME viguernt*. Quid est

 autem

a Palæog. l. 1. c. 9. p. 109. *b* Mitt. p. 12.

autem maxime viguiſſe ſtudia Græca? Scimus profecto potiſſimum Græcorum ſtudium poſitum fuiſſe in ſua illa veteri lingua intelligenda, ac proferenda, cujus tam acres amatores extiterunt, ut ceteras omnes vix audire paterentur. Itaque ſi Græca ſtudia a Platone ad Nicænum Concilium, & a Nicæno Concilio ad hæc extrema tempora *maxime viguerunt*, ſermo Græcus ſaltem in ſcholis, & apud eruditos *maxime viguiſſe* dicendus omnino eſt.

Non igitur *illimem per barbarorum ora fluxiſſe linguam Græcam* dicimus propterea quia *extent adhuc Platonis, Demoſteniſque opera*. (*a*) Omnino deſipuit, quicunque id Mirtisbo dixerit. Sermonis Græci ſani, & incorrupti integram dicimus permanſiſſe pronuntiationem; propterea quia is non ſolum in ſcholis, & apud eruditos, ſed quod maxime facit, in templis ſemper, ubique ab omnibus uno ore, & pari porſus voce auditus eſt. Fruſtra igitur nobis Juliani Apoſtatæ *candorem* ille predicat, (*b*) quod ſe ille *barbariem contraxiſſe* fateatur. Quamvis tamen Julianus non ſe barbare loqui, ſed admiratione ſe dignum ait, quod græce inter barbaros loqueretur, τὰ δ᾽ ἐμὰ, inquit, (*c*) εἰκαὶ φθεγγοίμην ἑλληνιςὶ θαυμάζειν ἄξιον. Fruſtra nobis objicit [*d*] τὸ καλή ϖερα, καὶ τὴν κακὴ ψυχρή τις μέρα, & id genus vulgares hodiernas phraſes, quaſi ex ore plebeculæ Græcorum Platonis animam etiamnum loqui contenderemus. Vulgaris lingua olim corruptiſſima eſſe certius apud Græcos narratur, quam quæ apud Sagram. Illam multis retro ætatibus in LXX. Dialectos fœdiſſime luxuriantem deflebat Cabaſillas. [*e*] Quid Helladium, & Bellonium vexas Sarpedonie, [*f*] qui id teſtentur; cujus rumor jam raucus eſt? Quin aliquos Græcorum Scriptores a ſeptimo ſæculo, cum indulgentiores eſſe vellent vulgo, inquinate locutos eſſe dicimus, non tamen omnes, ut quidam

---

a Mirt. p. 12. *b* Mirt. p. 11. & 6. *c* Epiſt. 45. *d* Mirt. p. 12.
e Apud Gron. Tom. V. Antiq. Græc. p. 1755. *f* Pag. 13.

dam nimis confidenter adripit: fessitavisse enim aliquam etiam scribendi concinnitatem in labiis Sancti Sophronii, Joannis Damasceni, ejus Præceptoris. Cosmæ Majummæ Episcopi, Andreæ Cretensis, Germani, Nicephori Antistitum Constantinopolitanorum & multo magis Eustathii Thessalonicensis Metropolitæ negare, est velle ostendere, meridie non lucere. At hæc tantopere non contendimus. Id unum dicimus, quod testatum omnibus est, fuisse nimirum in Græcia omnibus Academiis, non tamquam gladium in vagina reconditum, sed continuo usu trita, aurea Platonis, Xenophontis, Thucydidis scripta, fuisse semper omnibus in Templis viva voce prolata, & audita *Divina officia, quæ aurea lingua veteri*, teste Du Cange ipso, *conscripta sunt*: Atque hanc pronuntiationem Græcam esse auream Atticam, ex nullius Græci Scriptoris dubio, & omnium populorum summa consensione, ut testatur Cœlius, comprobamus. Jamvero de hac Pronuntiatione sacri aurei sermonis concordi omnium Græcorum apud Erasmum, atque Erasmianos summum est silentium, in vulgarem vero & linguam, & pronuntiationem sine fine debacchantur. *Quam nunc*, ait Erasmus [a] *habent Eruditi* linguam scilicet ac pronuntiationem, *non aliunde petunt*, quam a *vulgo*: *scis quali magistro*. Consonat Magistro Vossius [b] *statuimus*, inquit, *sæculo nostro immutatam esse vulgarem Græcæ linguæ pronuntiationem*. Eadem Mekerchius, eadem Giraudeau, eadem Sarpedonius. Quid, quod in contentionem venit id intactum relinquunt, quod nemini dubium fuit, de eo digladiantur tantopere?

At Checus quasi acu rem tetigerit, Græcam linguam usque ad Constantinopolitanæ Urbis excidium floruisse non negat; hujus autem linguæ, quæ in libris remansit, pronuntiationem post Turcas dominos defædatam esse testatur; Atque hoc crimine doctissimos illos, calamitososque viros

---

a Dialog. de Pron. pag. 66. b In Præf. ad Dial. Erasmi.

viros damnat, qui e vasto Græciæ naufragio varias Europæ partes petierunt. *Inscitia*, inquit, *& quæstus desiderium Græculis persuasit, ut linguam obscuriorem & difficiliorem redderent, utque ipsi apud exteros ejus linguæ imperitos doctiores haberentur, plerisque litteris, diphthongis, & syllabis sonos novos affixerunt*. At primo vestram Erasmianorum gloriam cur invidetis? Qui enim pluris apud imperitos fieri confidit, si fractas ampullas, quam si integras vendat, alius præter vos inventus est nemo. Deinde qui lucrari, atque aliquid haberi percupiunt cur nova potius, atque obscura, quam certa, & plana loqui velint, non video: quasi vero possent novitati plaudere, qui vetustatem prorsus ignorent. At qui fuerint isti Græculi? Qua in Aulide simul omnes convenire potuerint, ut, invicem cohortati, in Græcorum pronuntiationem conjurarent? Qui horum Auditores, ut lampyridas pro gemmis tanto consensu mercarentur? Primus, quod ego sciam, Georgius Charitonimus, fugiens Lacedemone, Parisiis consedit ibique ætatis suæ anno LXXIII. obiit anno CIƆIƆXXX. A Charitonimo Græcas litteras, Græcorumque pronuntiationem edoctus est Budæus, Magistro illustrior Discipulus. Budæum græce dicentem Lascaris, & Longolius Græci, & doctissimi erecto supercilio audiverunt. Illa eadem tempestate Joannes Argyropulus Romæ greci sermonis Magister cum Joannem Capnio Germanum hominem, nescio quid ex Thucydide recitantem audisset: *Miror*, inquit, *Pronuntiationem Atticam trans Alpes advolasse*. Eodem tempore, sed diversas Italiæ partes Demetrius Chalcocondylas, & Emanuel Moschopulus hujus, quam docemus, pronuntiationis suavitate exhilararunt. Hanc Romæ commonstrarunt Georgius Trapezuntius vir Cretensis, qui anno CIƆCCCCLXXXVI, & Joannes Lascaris, qui triennio post fato concessit, & ante utrumque anno CIƆCCCCLXXVIII. Theodorus Gaza Thessalonicensis, Messanæ Constantinus Lascaris, & longe ante hos omnes Romæ, Venetiis, Flo-

Florentiæ , Papiæ Emanuel Chryſoloras , qui e vivis abiit anno CIƆCCCCXV . Iſti ſunt Græculi Cheche ?

Num vero horum celeberrimos Auditores deceptos , aut Deceptores etiam dices Poggium dico, & Nicolaum Perottum Sentinenſem ? Rodulphum Agricolam , Nicolaum Laonicenum , Hermolaum Barbarum Patriarcham Aquileenſem , Marſilium Ficinum , Favorinum Leonis X Magiſtrum , Picum Mirandulanum , & ut reliquos prætercam , τὸν εἰδημονέστατον τῆς ἑλληνικῆς παιδείας teſte Sguropulo , Ambroſium Camaldulenſem ?

Quid memorem doctiſſimos Græcorum ejuſdem ætatis Joſephum , Gennadium , Meliſſæum Conſtantinopolitanos Præſules ? Quid de Iſidoro Patriarcha Ruſſiæ , quid de Beſſarione dicam, Purpuratorum ſui ævi principe, litteratiſſimis ? quid de Duca Bizantino , de Matthæo Camariota , Joanne Argyropulo , Joſepho Briennio , Macario Macra , Iſaia Cyprio , Joanne Anagnoſte , Joanne Eugenico , ejus germano Marco Epheſi Præſule, Macario Ancyrano Metropolita , Silveſtro Syropulo , Pluſiadeno Antiſtite Methoneſi , Demetrio Palæologo , Laonico Chalcondyla , Manuelle Rhetore Georgio, Protoſyncello, Georgio Gemiſto, quo οὐ σοφώτερον ἡ ἑλλὰς ἔφυσε ſi Sguropulo fides , ſi Magno Beſſarioni οὐ μεῖζον τῇ ἑλλάδι κλέος τίς ποτε γέγονε , οὐδ' ἐνδοξώτερος εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἔσεται κόσμος ? Cujus ex lingua Pallas ipſa Athenis florentibus locutura fuiſſe tanto viro putata eſt ? Aude nunc dicere omnes iſtos communi voluntate cohortatos , Græculis illis ſubſcripſiſſe , ut *ſyllabis* , *litteris* , *ac diphthongis* , novus ſonus adfigeretur .

Quare, ut, quæ dederam ſupra repetam, ſi nulla corruptionis apud Græcos umquam ſuſpicio exorta eſt; immo ſi eos omni tempore laudaverint tamquam Attice loquentes , qui hanc pronuntiationem , etiam in familiaribus colloquiis , adhiberent ; Gemiſtum enim Beſſarion Cardinalis , Zonaras Annam Comnenam imperatricem eloquentiſſimam , Anna ipſa Michaelem Pſellium juniorem , P. Michaelem Nevridam

ridam Chium S. J. Leonis Alatii Avum omnes, qui de eo ſcribunt, atque alii alios ex græcie loquendi venuſtate commendant: ſi nulla inquam ſuſpicio hujus corruptionis, nullum tempus, nulla cauſa, ſignum nullum oſtendi poſſit, quare dubitamus, quare adfirmamus Pronuntiationem aurei ſcrmonis, qui ſemper in Templis viva voce, & nullo temporis intervallo auditus eſt, eſſe corruptam?

Sed *neque inſtituti mei eſt*, ait Mirtisbus, [a] *nec quantum ego quidem opinor in ullius hominis, ut ut eruditiſſimi poteſtate poſitum, oſtendere corruptionis cauſam, occaſionem, Epocham, ſed tamen corruptam eſſe ad oculum demoſtravimus*. ait linguam demonſtraſſe corruptam: ſed rogo: quam? qua populus utitur? non erat id demonſtrandum, & ſonum hujus, & vocabula defeciſſe negat nemo. ſacramne? ſed quid in ſacra lingua obſolevit? vocabula? aurea illa eſſe & doctiſſimi viri, & adverſarii fatentur. pronunciatio? hoc caput eſt quæſtionis. at quod telum huc hactenus incidit? Noli inquit tam captioſus eſſe corrupta etiam ſacra Pronuntiatio eſt. ſignum non video, cauſam ignoro, tempus, aut locum ſtatuere non poſſum, ſed corrupta eſt. at audiſti quomodo olim Baſilius Cæſareæ, Athanaſius Alexandriæ, mox Conſtantinopoli Chryſoſtomus, nunc vero toto terrarum orbe Græci omnes eaſdem ſacras voces uno, parique modo canant? Aliter hi, inquit, aliter illi. Etquid aliud eſt rationum omnium repagula perfringere? Quod ſi ſemel extra dialecticorum lineas vagantibus liceat ſuſpicari, aut negare, cum nulla negandi, ſuſpicandique adferatur ratio; negabo enimvero ſolem hunc, cujus hodie luce fruimur, eum eſſe, quem DEUS initio condiderit, quem tenebris toties legimus obvolutum. Ille eſt. minime. alius e gurguſtio, neſcio quo, repens emerſit. Cedo novitatis ſignum, cauſam, tempus. indicare non debeo, neque vero poſſum

a Pag. 20. *b* Pag. 20.

ſum, ſed alius eſt. hæc differentem quomodo excipiendum cenſeremus?

Sed in eandem navim me quoque Mirtisbus pertrahere nititur,[a]Et *oſtende* inquit *mihi quoque, ſi potes mi Velaſti, quando, quave occaſione factum fuerit, ut quæ quondam in Latina, Germanicaque lingua ſcribendi, & pronuntiandi ratio fuerat, in præſentem commutata fuerit*. Næ ego ad id oſtendendum cogi non debeo: harum enim linguarum & voces, & ſonum exinanita eſſe omnes fatentur: Græci autem ſermonis aurei, & ſinceri pronuntiationem in Scholis ſemper viva voce traditam, & maxime in templis omnibus, & ubique eandem auditam intercidiſſe, Græci ne ſuſpicantur quidem: Nos negamus: Eraſmiani adſeveratis:adferte adſeverationis cauſam: ſignum oſtendite. Adferam, inquis. audiemus poſtea: At hic funis nihil adtraxit.

CAPUT V.

Græcorum ignorantiam, ac tenacitatem pronuntiationis in ſacra lingua conſervandæ cauſam eſſe.

GRæci omnium olim eruditiſſimi ab eruditis omnibus ignari jampridem arguuntur. Patior profecto, qui quondam in puppi ſederent, iis ne in ſentina quidem locum eſſe: ignariſſimi ſint Græci. Tanto melius enim vero, *mulieres*, ait Cicero, pari ratione dicam ignari, *incorruptam antiquitatem ſervant, quod ea tenent, quæ prima didicerunt*. [b] Non hæc dico, quaſi Græcorum vulgus ſacram linguam addiſcat, ſed quod ſacræ linguæ pronuntiationem ita omnis infinita Græcorum multitudo inlitterata illa, &

rudis

(a) P.20. (b) Et Socrates apud Platon. in Cratylo L.1. pag.418. edit. an.1578. cum Interp. Joannis Serrani. αἱ γυναῖκες τὴν ἀρχαίαν φωνὴν σώζουσι.

rudis a teneris adripit, ut immutandi, innovandique libidinem omnem eruditioribus, si qua gliscat, præcidat penitus, atque auferat. Scholas si lubet, & templa Græcorum inspiciamus.

Gymnasia Græcis in omni urbe innumera sunt. Itur vix extinctis sideribus, nec domum plerumque fit reditus nisi paullo ante lucernas, famulo semel hieme, æstate bis cibum deferente. Non autem *geographiæ*, non *physicomathematicæ*, & *historicocriticæ* farragines, aut nomina scientiarum, linguarumque natant in liquido illo puerorum ingenio, aut conlisi invicem submerguntur. Lingua vetus aurea totius cursus est meta. Si quibus Minerva benignior est, & animus ad laudem, quæ est ex litteris concitatior, ii in sacris, prophanisque Græcis scriptoribus intelligendis, consenescunt. Maxima pars sermoni sacro legendo castigatissime, & celerrime ad miraculum erudiuntur, quem deinde in Templis canendo Parentum applausus excipiant. Quoniam autem a teneris unguiculis adsuescunt, dentes illis potius, quam a sacro sermone notam unam auferas. Narro: ad inquirendum de sacris Religionibus venit Chium Thessalonicensis Antistes. Is Nos quidem latinos, homo Græcus diris omnibus superstitiosissime, ac publicis execrationibus devovere; Græcis vero, si qui nostris in domibus mererentur, si qui nos salutarent, minari sempiternum exitium. Non modo quod Romæ, Romano Pontifici, Latinorumque ritibus consecrati simus, sed etiam [Memini puer, & risi hominis impudentiam] quod lingua græca, quod græcis accentibus in sacris precibus non uteremur. Adeo sanctum, adeo in amoribus, & deliciis est Græco, & rudi, quidquid cum lacte hauserit, si sacrum esse animo conceperit, & velut sacram ancoram in templis retinendum.

Nec minus anus ipsæ, ipsi fullones, ac bubulci Græcorum sacri sermonis periti sunt. Vulgus enim Græcorum *primas vesperas*, *matutinum*, *Missam*, reliqua divina *officia*,

quæ

quæ ad multas horas producuntur, posse a se prætermitti sine proditæ Religionis conscientia minime putat. Quare licet plurimi per annum apud ipsos festi dies celebrentur; omnes tamen a primis *vesperis* laboribus, negotiisque justitio indicto confluunt quisque ad viciniæ suæ Ecclesias; quas certe infinitas esse in Græcia, vel inde liquet, quod sacerdoti cuilibet suam esse oportet. Profecto Chius Insula exigua est, [a] & quum Præsul noster Latinorum unam in urbe, tres suburbanas ædiculas sacras regit, Græcus metropolita in ɪↄↄccc fere templis per totam Chium *dilatat fimbrias*. Jam ubi ad templa ventum est, Sacerdos in adyto consistit. Prope aram, quæ una omnino est, Cantores: Deinde viri baculis quibusdam innixi secundum subsellia, stantesque: neque enim genua nisi in Festo Pentecostes ponunt. Seorsum Matronæ: discrete Virgines: ante ora Parentum pueri: nemo sedet; omnes silent: duo hinc, atque illinc Adolescentuli alternando elata voce, ac distincta præeunt Cantores: illi recitata excipiunt, modulanturque. Cantum porro nulla timpana distrahunt, aut id genus obstrepentium instrumentorum; Non intortæ, vibratæque vocis lenocinia syllabas minutatim discerpunt, non voculas in atomum, infinitumque sonum extenuant, non, eadem blanditer iterando, sede proturbant accentus. Integrà dictio pervadit aures, & licet ignota, menti infigitur, numquam oblitteranda. Novi ego, qui legere numquam didicerint, tamen quidquid in Templis canitur, hoc totum ita tenere memoria, ut sine libris puerulos legendi ratione imbuant, quam ipsi plane ignorant, functi videlicet.

...... vice cotis, acutum

Reddere quæ ferrum valet exors ipsa secandi. [b]

Quorsum hæc? Illuc videlicet: Imperitum Græcorum vulgus, sacræ linguæ pronuntiationis peritissimum liberam voluntatem numquam relinquere potuisse, iis, qui novitatis œstro fuissent adflati. Quod si quis alicubi id tentasset,

a Insulæ Chii ambitus 123. Mil. Ital. D'Apper. p. 213. b Hor. de Art.

set, nec explosus fuisset a populo mirum, atque incredibile esset; quid autem si hoc toto pene terrarum orbe accidisset? Jamdiu enim & ab ipsis Ecclesiæ incunabulis Græci omnes, ubique terrarum *pari prorsus modo*, *voceque* easdem preces, eodem ritu, iisdem cærimoniis canunt. Eodem itaque saxo omnium sacerdotum linguæ premendæ fuissent, ut aureo illo deposito, novæ pronuntiationis exuvio sordidatæ apparerent, neque contractas jamdiu abstergere, neque, quod portento simile est, alias novas jampridem contrahere potuissent.

Ad Ebræos confugit Sarpedonius, & Latinos. *Numquid, & Hebræi rituum, & antiqui moris* ait *erant tenacissimi, & tamen Babilone omnem linguæ suæ vernaculæ amiserunt notitiam, & usum? Nonne & Romani eadem linguæ suæ perficiendæ, suaque in puritate conservandæ flagrabant studio, & tamen communi huic fato se nequiverunt subducere?* [a] At Siriacus ille sermo, quem suo usu Christus Dominus consecravit, certe post Babilonicum jugum, non alius omnino, sed nonnihil quidem immutatus ex Chaldæorum, quibus LXX annos Babilone servierunt, commercio, Ebraicus tamen vetus ille fuit, sive illum Chananæorum proprium fuisse dicas, [b] sive illum eum, quo Adam usus sit. Neque vero si gravius a vulgo passus sit vulnus, extinctum etiam in Templis plane dicemus. Esdram enim accepimus novis quidem characteribus Chaldaicis Ebraicum veterem sacrum Sermonem traduxisse; esto nonnulla commutaverit. Et Christi quidem temporibus, non ita omnes sacrum sermonem intelligebant, ut non opus esset interprete: at sine interpretatione paullo post transmigrationem *Babilonis* legebat Esdras libros Moysis *in conspectu virorum, ac mulierum in platea, quæ erat ante portam aquarum de mane usque ad medium diem*, & tamen *aures* non solum sapientum, sed etiam *omnis populi erectæ erant ad librum*.. [c] Quam ergo con-

a p. 22. b Natal. ad Alex. t. 2. Diss. 4. ar. 1. c Esdras 2. c. 8.

confidenter omnis notitia, & usus Ebraici sermonis Babilone dicitur periisse?

At tenacissimis Ebræis, tenacissimis Latinis exciderit sermo, & sonus; Græcis igitur cum stet sermo, quod conceditur, quid mirum si etiam stet pronuntiatio? Esto igitur cetera omnia æque militent: Hoc uno discrimine & adversariorum argumenta cadunt, & Nostra sententia communitur. Quomodo enim, aut quibus in Templis Ebraicus, aut Latinus conservaretur sermo, si sermonem fuisse negabis? Una est post homines natos Græcorum gens, quæ quum longe lateque, tot sacris templorum arcibus aurea sua vocabula Deo obtulerit, castaque a Barbarorum libidine, & vicissitudine temporum conservarit, auream etiam eorum pronuntiationem, quum non dubitat, probat; quum tot populorum, atque ætatum continuum, & ad omnia collineantem usum producit, ostendit; quum sibi omnem novandi libidinem præcisam semper fuisse a domestica ignorantia, & tenacitate sentit, plane demonstrat; & eodem tutissimo loco, quo sacras voces, earum etiam pronuntiationem conlocat.

C A P U T V I.

Erasmianæ Græcarum Litterarum Pronuntiationis ortus, & varietas.

Aldus Manutius primus [a] de Græcorum pronuntiatione dubitare visus est, num eadem esset, ac perantiqua illa: sed vir plane cordatus cum quærere, quid impubere adhuc Græcia litteræ vix e Phœnicia advectæ [b] valerent, laborem inritum, tum Græcorum, sibi constantem usum sequendum esse existimavit.

Eras-

(a) Obiit an. 15 6. fuit Pater Paulli, qui obiit an. 1574. vide suum πάρεργον

(b) An Cadmus e Phœnicia Græcis litteras adtulerit lis est. Vide apud Montfauc. Diss. de priscis Græc. & Lat. litteris p. 555. & Natal. ab Alex. Tom. 1.

Erasmus Roteradamus,[a] primus contra omnium Græcorum pronuntiationem extulit signa, tum nempe, quum sibi homo καινοπάτακτος novitatis palmam præripiendam timeret. Historiolam cum nemo negat, tum Vossius quoque admittit, cui Erasmus instar Cadmi est. Narro verbis Henrici Coracopetræi. [b] *Audivi*, inquit *M. Rutgerum Reschium Professorem linguæ Græcæ in Collegio Buslidiano apud Lovanienses meum Præceptorem, se habitasse in Liliensi Pedadogæo una cum Erasmo: Henricum vero Glareanum Parisiis Lovanio venisse, atque ab Erasmo vocatum fuisse ad prandium quo cum venisset, quid novi adferret interrogatum dixisse, [quod in itinere commentus est; cum sciret Erasmum plus satis rerum novarum studiosum, ac mire credulum] quosdam in Græcia natos Lutetiam venisse, viros ad miraculum doctos, qui longe aliam pronunciationem Græci sermonis usurparent, quam quæ in his partibus recepta esset: Eos namque non* vita, *sed* beta *non* ita *sed* eta *οι vero, & ει, non* i *&* e, *sed* oi, *&* ei *proferre: Quo audito Erasmum paulo post conscripsisse Dialogum illum de recta Græci sermonis pronunciatione, ut videretur hujus rei ipse inventor & obtulisse Petro Aloste si typographo imprimendum, qui cum forte aliis occupatus renueret, aut certe se tam cito expedire, quam vellet Erasmus, non posse diceret, Libellum Basileam misisse ad Frobenium, a quo mox impressus in lucem prodiit. Erasmum, vero cognita fraude numquam ea pronunciatione usum esse.*

Sed tamen *resuscitaverit potius* Erasmus *non excitaverit hanc sententiam* Contentus sit volo Sarpedonius. [c] Peto qua auctoritate tot sæculis consepultam pronuntiationem resuscitavit hic novus Thaumaturgus? Jam olim etiam putrefactam Latini sermonis pronuntiationem omnes fatemur; cur ab eo illam etiam *resuscitatam* non sequimur? Sci-

(a) Qui obiit anno 1536. antea dictus *Desiderius*. (b) Apud Vossium Arist. l.1. c.18. Vvethenium or.5. D. Greg. Placentinium c.5. Disser. & tandem in Notis ad ipsius Erasmi Dissert. (c) P.23.

Scilicet [a] in Græcos, quod dudum silent, quidlibet audendum. At Latinam, inquis, resuscitare forsan non tam facile est. Atqui etiam *Græcam revocare impossibile* ipsi Erasmiani adseverant. [b] *Conjecturis certe admodum jejunis*, quæ pro Erasmiana pronuntiatione *adferri solent* negat fidem habendam esse magnus Clenardus, *nisi* inquit *aliquem ab Inferis excitaverint*. Erasmus itaque si græci sermonis castitatem tantopere deperiret, tum illi prodeundum in lucem fuerat, quum cæpta est jam corrumpi: Tum *mutantibus* ut monet Quintilianus [c] *repugnaret si posset*; *sed abolita, atque abrogata retinere insolentiæ cujusdam est, & frivolæ in parvis jactantiæ*. Quid quod non retinuisse, sed resuscitare potuisse Erasmum jactitant? Sed si hodierna hæc Græcorum pronuntiatio tot sæculorum cadaver esse dicenda est, putas ne Erasmum quattuor litterulis immutatis ad vitam revocare illam linguam potuisse virum Batavum, quam Theophrastus vir Lesbius Aristotelis Discipulus, & in Lyceo successor viginti annos Athenis commoratus ita loqui non potuit, ut aniculæ nasum declinaret?

Tamen suscitaverit Erasmus: non invideo. Cur tamen dum vixit, tam altum silentium tenuit? cur non institit? cur neminem discipulorum, qui ab ejus ore plurimi certe pendebant, ad illam suam veterem Pronuntiationem a tumulo ad solem iterum a se revocatam induxit? cur id saltim non est conatus, si recta se dixisse sensit? si decepti infamiam deprecari vellet? Atqui nostram hanc pronuntiationem semper quoad vixit docuit. Post illam certe Dissertationem suam, ipsi Rutgero formulam exhibuit, Damiano Gæs Hispano transmittendam, in qua non illam suam, quam confixerat, sed Græcorum proferendi rationem, propria manu exaravit. Post illam Dissertationem

(a) Erasmus scripsit de recta Latini, ac Græci Sermonis Pronunciatione.
(b) D. Ricci in Academ. Flor. Linguæ Græcæ Professor apud Giraudean. p. 20.
(c) Inst. Or. l. 1.

nem suam omnia sua opera iterum limæ, & prelo subjecit, Echo tamen suam græce, & ad Græcorum aures ad vocem *Eruditionis* ὄνοις, ad *Episcopi* κόποι, ad hariolari λάροι iterantem Corrector, atque Emendator Græciæ non emendavit.

Quid plura? Fatetur Vossius ipse Erasmum Magistrum suum nec se sui Discipulum admisisse, neque alios ad suam sententiam pertraxisse: ne id quidem conatum fuisse; *sive* inquit, *quia sic a puero adsuesset*, *sive quia desperaret s o se exemplo alios ad imitationem provocare posse*, *sive quia loquendum putavit cum vulgo*, *sapiendum cum paucis*. Ita Pythium suum recentia fundentem oracula complectitur, ut quidvis malle videatur, quam se non ineptum. Peto enim: Si Erasmus Veterem illam Atticorum ὀρθοέπειαν situ obsitam, sæculis obrutam, Letæis gurgitibus demersam primus, nescis qua Medeæ verbena in lucem iterum, atque in iuventutem revocavit: [*a*] Si sine proco amavit, si nemo ab ipso repudiatam adspexit, qui erant quæso *pauci*, *cum quibus sentiret*? Sed quid Vossium persequor? ipse Erasmus, quum Eruditos ad Capharea traxerit, ipse suis se telis confecit. Postquam enim tantopere in Græcos, & maxime in Græcorum vulgus debacchatus est. [*b*] *Conducendus*, ait [*c*] *aliquis natione Græcus*, *licet alioquin parum eruditus*, *propter nativum illum*, *ac patrium sonum*, *ut castigate græca sonari discantur*. Huncine virum, quem calcata Græcia Triumphatorem ad Capitolia litteratorum turba comitatur?

Quam tamen scriptis suis vel non exegit, vel non obtinuit fidem Erasmus, majorem ut sit præstitit Joannes Chechus, quam ille postulasset. Movet enim, quas Erasmus posuit, novitati lineas, & ultra vagatur. Stetit acriter pro Græcia Stephanus Episcopus Vintoniensis. Hinc acres illæ inter eos Epistolæ, quas Cœlius anno CIƆIƆCLV edidit Basileæ. Hinc illi sonitus inter Jacobum Gretserum, Andræam Hel-

(*a*) Ovid. met. 7. fab. 2. (*b*) Pag. 66. Dissert. (*c*) P. 145.

Helvigium, Theodorum Bezam, Adolphum Mekerchium, & Jacobum Ceratinum, qui, ne ab Erasmo novitatis studio tantulum superaretur sui etiam is nominis sonum, non sensum maluit immutare. [a] Qui lætior ex ea dimicatione abierit, videant Eruditi. Transiit dudum Alpes contentionis æstus, & jam in Italia percrebuit: aliis pro Græcorum Pronuntiatione veluti pro Helena contendentibus; aliis turpius eam in dies deformantibus: Athenarumne illam,& veteris Græciæ ruinis eripere, an penitus opprimere laborent, incertum. Profecto admirari non debes, quod tanti viri de re levissima, atque omnibus retro sæculis certa tantopere digladientur: Est enim, si quid hac in re est, vitium non hominum, sed temporis. Quidquid profecto eruditorum aliquis hodie excogitaverit; id, si aliqua parte ingenii viribus sustineri possit, opinionis donatur nomine. Christum Dominum omnium fuisse pulcherrimum, quos Sol ad hanc diem adspexit: Sanctissimum ejus altorem Josephum fuisse Senem: fuisse Romæ Apostolorum Principem Petrum, omnium mentibus alte defixum semper fuit, omnibus indiciis semper testatum; tamen hæc qui in quæstionem revocant eruditiores appellantur. AEneidos, aut Odarum Phrases ne pleno ore apud Eruditos dilaudes. Quid? minus ne Latinas? Noli dicere: Sed scire oportet, esse qui non celeberrimis illis horum Operum Parentibus, sed aliis quibusdam personatis gloriam adjudicat, dum crimen impingere conatur.

Sed quo feror? Videor enim istiusmodi ineptiis adjungere velle etiam hanc de litterarum Græcarum sono controversiam. Non faciam profecto, licet magnis auctoribus me possem defendere, qui, cum a Græcis veritatem stare perspiciunt, tum risu potius excipienda putant, quæ ab Erasmianis excogitata sunt. mitto enim P. Contucium Contuci

E virum

a Proprie appellabatur Jacobus Teyng, ab Hoorn autem loco natali dictus Hornanus. Hornanus vero Belgarum lingua, & κεραστίνος Græcorum idem est, ac Italorum *Cornuto*.

virum non minus Græcæ eruditionis, quam vetustatis perspectæ laude tota Italia notissimum. mitto P. Nicolaum Galeoti, Græcæ linguæ callentissimum, atque alios in hoc Gregoriano Lyceo Græcæ linguæ ante me Professores. mitto Eruditissimum D. Gregorium Placentinium, a quo jam audio arma in Sarpedonium sumi. Omitto P. Bartholomæum Perramutum virum Calatajeronensem, meum olim Præceptorem, quem si Clenardo, si Lascari, si magno Allatio hac in re conferam, citra voluntatis studium loqui videbor iis, qui hominem norunt, ceteroquin modestissimum. Is enim litteris Panormo ad me nuper græce scriptis hortatur, *τὺς τῶν Ἐρασμιανῶν ἀνερασμίυς λήρυς τῇ τῆς ἀληθείας δυνάμει ἀποθεῖσθαι, καὶ ἐξελαύνειν*. Quin si ego meis verbis ita appellassem, nimis modeste facere visus essem Simoni Portio, [a] Vesthenio [b], Salmasio [c]. Hi enim audaciæ, atque temeritatis notam passim Erasmianis inurunt. Sed ferocius in Theodorum Bezam insurgit Scaliger, [d] quem idcirco hæreticum appellat, quod Erasmianis hac in re aliquando subscripserit. Vtinam sola illius viri hæc Hæresis fuisset! Ego vero hoc tantum pronuntiationis Græcarum litterarum exagitandæ studium nullo nomine damnem. ipsos Erasmianos judices appello: ipsi a contentionis æstu, ad se placidos causam referant, & quid contendant advertant. Contendunt enim Græcarum litterarum sonum jampridem extabuisse; qui illum ad sanitatem revocaret inventum tot sæculis neminem, ne Platonem quidem: ipsum nihil aliud potuisse, nisi fœdam divinæ illius locutionis [e] *audaci, insolentique mutatione detortæ* calamitatem inanibus prosequi lacrimis: Batavis in agris nuperrime tamquam fungum exortam jam reflorescere; Accentibus autem sublatis, diphthongis diffractis, quatuor immutatis litterulis, omnem jam tanti vulneris obductam cicatricem, abster-

(*a*) Sim. Port. Gram. Græc. p. 3. (*b*) Orat. de Pron. Græc. lit. (c) In Notis ad Inscr. Herodis Attici (*d*) Scaliger p. 32. (*e*) Mitt. p. 16.

abſterſum etiam tam diuturni ſitus pædorem, omnem venuſtatem veterrimam reſtitutam. Atque utinam repertum hoc Hecatombæum aliquo loco conſiſteret! nam ubi ſemel a Græcorum pronuntiatione diſceſſum eſt, ipſa ſibi novandæ vetuſtatis imbecillitas indulſit, in altumque provecta eſt, nec reperit locum conſiſtendi. Illi enim accentus tamquam *aculeorum ſegetes* ſtirpitus evellendos, [a] Hic ſumma tantum falce demetendos [b] cenſet. Alter ἦτα ut ē, alter ut ēē. ypſilon iſte ut *u*, [c] alius ut *y* [d] profert *Kappa* Gallus ad ſuum *c*, Italus ad ſuum pertrahit.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

Quid enim? alia me Belga, alia me Germanus docet, ac dum ingenii aciem Græcorum litteris acuunt, earum pronuntiationem magis in dies obtundent, donec aliquando penitus exterminent. Hanc ipſi contentionem quo nomine appellent, cogitent: Ego vero dum & re, & nomine ſecum iſti conveniant, ſequendam eſſe duco Pronuntiationem tam diſcordantium inter ſeſe Græcorum concordi *voce & pari prorſus modo* tot ſæculis comprobatam, nullo umquam dubio ante Eraſmum, aut Manutium vexatam, quam Clenardus, Trapezuntius, Chryſoloras, Laſcaris, Chalcocondylas, Euſtathius, Suidas, Theodorus, Heſychius ceterique ſemper Grammatici docuerunt, quam tot viri doctiſſimi in omni ætate adhibuerunt, quam tot Græcorum populi in Orientali Eccleſia *immenſis diffuſa ſpatiis* [e] ut verbis utar Goarii, audiverunt, cujus corruptæ nullo tempore, nullo loco cauſæ, aut indicia apparent; quam denique etiam corruptam utendam eſſe duceremus, donec quæ fuerit incorrupta aliquis Thucydides, aut Pericles ab Inferis excitatus oſtendiſſet.

a P. Le Tellier. apud Giraud. p.24. b Mirtis p.49. c Aldus Pius Man. in παρέργῳ d Giraud. c.2. p.5. e Goar in Proem: ad Eucol.

PARS II.

ἦτα valere *ita*, & unisonum esse cum *ἰῶτα*, ει, οι, υ.

CAPUT I.

Ab Auctoritate scriptorum Græcorum.

VExatissimum ἦτα non a Turcis post eversam Græciam in *ita* esse detortum, ut putavit Erasmus, Cuechus, Vossius, Mekerchius, docemur a πολυθρυλλήτῳ Eustathio, qui sæculo duodecimo floruit. Is enim geminam consonantiam Homero fuisse familiarem ostendit παρήχησιν perfectam, & ὑποπαρήχησιν, seu ψευδοπαρήχησιν imperfectam, quæ similem non eumdem prorsus sonum habeat frequentiorem quidem esse apud ipsum: atque hæc exempla affert ὗος & ἦος, μεῖνα, & μῆνες. *Perfectam* vero παρήχησιν illam esse statuit, quæ ταυτὸν μὲν παντελῶς ἠχοῦσα. ἔχει δὲ ἀνομοιότητα κατά τε τὴν ἔννοιαν καὶ κατὰ τὴν γραφήν . . . πάντῃ μὲν ταυτόφωνος ἐν διαφόρῳ δὲ γραφῇ τὴν αὐτὴν ἦχον ἔχουσα. *Idem certe prorsus sonans, habet vero dissimilitudinem secundum sensum, & scriptionem . . . omnino quidem, & ex omni parte idem sonans, in diversa vero littera eundem sonum habens*. Exempla hujus perfectissimæ, *idemque sonantis* παρηχήσεως adfert; En tibi aliqua ex infinitis. ἔδδεισαν (*a*) *timuerunt*, & ἔδησαν *ligaverunt* πίθεσθαι *obedite* & πείθεσθαι *obedire* (*b*) ἦμεν *eramus* & ἴμεν *imus* ἥβης *pubis* & ἶβις *Ibis* avis τίς *quis* τοῖς articulus pluralis Dativi masculini ἦτοι vel εἴτοι *seu* ἤτοι autem ζῇ, *vivat* ζεῖ *vivit*. ἥρης *Junonis* ἶρις *Iris*. (*c*) Perspicuum igitur est omnino unisonum esse ἦτα cum ἰῶτα, cum οι, cum ει.

Scio hæc, ait Mirtisbus, *verum Eustathius non de Athenien-*

a Ex Il. a. v.406. *b* Ibi v.274. *c* Eustath. Græce edit. Romæ an.1542. in fol. vide p. 125.& in Il. λ versu 685, & 688. pag.878. Il τ ver.436. p.1144.

niensium veterum more, sed de consuetudine Thessalonicæ suo fortassis ævo obtinente loqui censendus est. (*a*) At Eustathius, non dixit, esse apud Homerum hujusmodi παρηχήσεις, sed ab ipso Homero factas, consulto excogitatas esse, & juxta se ad venustatem conlocatas fuisse. *Postquam enim* inquit *Homerus dixerit.*

Ἥρη δ᾽ Ἀπόλλωνα καλέσατο δώματος ἐκτός (*b*)
Ἶριν θ . . .

Juno autem Appollinem accersivit extra domum Irique:

Statim describit paraphrastice Irim. ἥδε θεοῖσι μετάγγελος ἀθανάτοισι. *quæ Deis internuntia est immortalibus* Ad hæc Eustathius: (*c*) *Ideo*, inquit, *paraphrastice describit Irim, ne perfecta vocis* ἥρης, & ἶρις *consonantia aliquem decipiat, & Juno a se ipsa Junone extra domum vocari putetur.* Putavit itaque Eustathius Homerum paraphrasi illa sua cavere voluisse, ne lectores a ταυτοφωνία deciperentur. Neque dici potest alucinatum, quum hæc diceret Eustathium virum profecto, cui parem Græcia multis retro sæculis nescio an protulerit, cujus in loquendo nitor cum Platone, cum Thucydide, cum Pericle confertur: (*d*) cujus perquirendæ vetustatis Græciæ, litterarumque investigandarum sollertiam ita omnis posteritas commendabit, ut manifestum sit neminem hac in re fuisse præstantiorem. Vetustissimos quosque poetas enucleavit, eorum sententias mira eruditione exposuit, atque adeo patefecit, ut Scriptores omnes Atticos tamquam ungues digitosque suos præ oculis habuisse visus sit. Is vero cum adseveret ἦτα unisonum esse cum ἰῶτα, cum ει, cum οι nulla id ne levissima quidem ratiuncula probare conatus est: Universæ igitur Græciæ notum id semper fuisse, & nulli posterorum dubitandum arbitratus est.

Quod

a P.45. *b* Il o versu 143. *c* P.1009. *d* Vide Allatium de Consens. Eccl. Ori. l.2. c.8. p.613. Fabricium in Biblioth. *e* In Procm. ad Iliad. p.2.

Quid quod Præsul iste modestissimus *nihil novi de suo ingenio fingere, sed collegisse se*, ait (*e*), *quidquid vetustiores* in Homero animadversione dignum censuerint? Quidni ergo suspicer παρηχήσεις istas τῦ ἦτα cum ἰῶτα ab aliquo vetustiore notatas esse? Quidquod suspicio ista Homerum ipsum petit, non tantum ex Eustathii dicto, sed re ipsa? Cur enim ἥρην vocat *Junonem* ubi ἶριν *Irim* mox dicturus erat, nisi ad παρήχησιν, quam deperire videtur, effingendam? Juno enim Græcis Ἥρα ἥρας dicitur non ἥρη ἥρης. Noli poeticam licentiam, & Jonicam dialectum causari, quæ metri causa solum adhiberi testatur Zuingerus (*a*) tam enim ἥρη, quam ἥρα spondæum esse ex prosodia Græcorum patet.

Sed illud adhuc tangit Mirtisbum (*b*) quod si ἥρης, & ἦρης, ἐδδεισαν, & ἔδησαν *iris & iris edisan & eddisan* dicatur, jam non παρήχησις inquit erit, sed ταυτοφωνία. At quid magis Eustathius contendit, quam ἥρης, & ἦρης esse puram putam ταυτοφωνίαν ταυτόν παντελῶς ἠχῦσαν? sufficeret profecto causæ nostræ, quod ipse dixerit Eustathius: qualis vir? Deus bone! Quid enim? Illum Græcæ linguæ Auctorem censemus, Magistrum pronuntiationis ejurabimus? Quæ producit vocabula aurea sunt, casta, integra; corrupta & profligata, quam docet, ptonuntiatio? Verum antiquitatem omnem rimabimur, quo perspicuum sit ἦτα semper *i* non *e* valuisse.

Suidas antiquior Eustathio (*c*) *Balatum* inquit *ovium non per βαὶ, sed per βῆ scribunt Attici*. ἦτα igitur Svidæ non est unisonum cum αι atque adeo male scriptum fuisse a Cratino eo clarius adfirmat, quo minus dubitatum fuisse hac de re sciret.

Id ipsum confirmat ordine alphabetico Lexici sui, nì fallor, nam statim post αι ponit ε; & ζ interposito statim post ἦτα con-

a De Poet. licentia. *b* P.47. *c* Ejus ætas ante decimum sæculum certe ponitur, at citatur a Stephano Bizantino qui floruit sæculo v. & a Strabone qui floruit sub Augusto Vide in Epiro l.7. & Vossium.

conlocat *ἰῶτα* deinde *θ*. Quid autem ordo hic tam præposterus significare umquam potest, quam *παντόφωνας* esse eas litteras, quas simul conjunxit? Præterea. *νήφων* inquit idem διὰ τοῦ ἦτα *γρηγορῶν* *sobrius* *νίφων* διὰ τοῦ ἰῶτα *χιονιζόμενος* *nive obrutus*. *γλήχων* διὰ τοῦ ἦτα *pulegium* *γλίχων* διὰ τοῦ ἰῶτα *cupiens* *δημήτριος* διὰ τοῦ ἦτα *Cerealis* *διμήτριος* διὰ τοῦ ἰῶτα *bimater* & alia id genus. Jamvero si *ἦτα e* illi sonaret, aut ab aliis *e* intellectum iri putaret, non minus ridiculus esset, quam si latine diceret: *Crebrum* scriptum per *e* sonat *densum*, *frequens*. *Cribrum* per *i* sonat instrumentum illud, quo farinam secernimus a furfure. *audeo* cum *e* *aggredior fidenter* *audio* cum *i* auribus percipio. *lego* cum *e* litteras apto, & profero *ligo* cum *i* impedio, & adstringo. Aliqua etiam ejusmodi vocabula profert Hesychius, quæ aliud cum *ἰῶτα* aliud cum *ἦτα* scripta sonant. Cyrillus præterea aut Philoponus (*a*) longam seriem texit Alphabetico ordine digestam, (*b*) earum vocum, quæ eundem sonum, sed varium habent sensum pro vario nempe accentu, & scriptione. En aliqua: *Ἄρτεμης*, inquit, *integer*, *ἄρτεμις* *Diana* *δεσπότης* per *ἦτα* *herus* *δεσπότις* per *ἰῶτα* *Domina* *εὐμαρής* *facilis* *εὐμαρίς* *calceus*. *ἤχη* *fama* *ἦχι* *ubi*. *ἱκέτης* *supplex* *ἱκέτις* *supplicatrix*.

Non omittam hoc loco Ammonium, qui omnium, quos supra memoravi antiquissimus est hic inter voces *similes*, & *dissimiles* ponit *δαμάλης* *vitulus* *δάμαλις* *juvenca* *πεῖρα* *experientia* *πήρα* *sacculus escarius*. *βούλει* *vis* *βούλη* *velis* *ἄγειος* *non cicur* *ἄγρειος* *rusticus*. *ἐμοῖο*, & *ἐμεῖο*, *σεῖο*, & *σοῖο*. Didymus Alexandrinus, qui ab Ammonio citatus antiquior illo dicendus omnino est (*c*) *λιτουργεῖν* *maledicere* *λητουργεῖν* *ministrare publice*. Apollonides Nicaneus (*d*) *κατοίκησις* *ipsum habitare* *κατοίκισις* *ipsum facere*, *ut alii habitent*. Jamvero: nisi *ἦτα* esset unisonum cum *ἰῶτα* cum *ει* cum *οι* istæ

---

a Signiter Tritheistarum Sæcul. VI. *b* Vide in fine Henr. Steph. & Scapulæ. *c* In Iliad. B. *d* l. 3. περὶ κατεψευσμένων

istæ voces δαμάλης & δάμαλις πεῖρα, & πήρα jam dissimiles essent in litteris, dissimiles in accentu; si etiam sono differret ἰῶτα ab ἦτα, ἦτα ab ει, in quo essent similes? quam ineptus igitur esset ille titulus περὶ ὁμοίων, καὶ διαφόρων λέξεων? si enim in omnibus διαφέρωσι, in quo ὅμοιαι dicerentur? Neque dicas accentu esse similes κατοίκησις & κατοίκισις: accentus enim non ponis; deinde si quantitatem spectes non conveniunt κατοίκησις & κατοίκισις. Cur hæc Erasmiani aut non legerunt, aut neglexerunt? *Desinant* ergo ait Scaliger, *leges græce pronuntiandi dictitare, qui vix primoribus labris Græca degustaverint* [a].

CAPUT II.

Ab erroribus Scriptorum Græcoram.

Hæc tanta Scriptorum, quos supra recensuimus, in vocibus ταυτοφώνοις adnotandis cura quem ob alium finem suscepta est, quam ut ne ταυτοφωνίᾳ decepti aliud pro alio intelligamus, aut aliud pro alio διὰ τὸ ἰσοδύναμον, ut loquitur Porphirius (b) scribendo usurpemus?

Et vero multa apud Calligraphos ταυτοφωνίᾳ deceptos χαρφικὰ ἁμαρτήματα accidisse luce clarius est. Exordior a sacris.

Ex Sacra Scriptura.

Emanuel Zæslinus Codicem Basileensem nobis exhibet tredecim sæculorum senio præstantem. Unde hæc pauca.

(c) Βιθλεὲμ pro Βηθλεὲμ *Bethleem*
(d) Ε᾽χάρισαν pro ἐχάρησαν *gavisi sunt.*
(e) Α᾽νεχώρισαν pro ἀνεχώρησαν *abierunt*
(f) Ε᾽θρινήσαμεν pro ἐθρηνήσαμεν *flevimus*

(g) τὴν

a Apud Placent. pag. 124. b Περὶ ὁμηρικῶν ζητημ. c Mat. 2. 5. d 10. e 14. f 11. 17.

(*a*) *τὴν πόλην* pro *τὴν πόλιν* *urbem*
(*b*) *δύναμην* pro *δυώαμιν* *vim*
(*c*) *μησεῖ* pro *μισεῖ* *odit*
(*d*) *ἀλιθῶς* pro *ἀληθῶς* *reipſa*

Addo ſpectabile aliud vetuſtatis documentum Acta Apoſtolorum Boldeliana, ubi tamen

(*e*) *πιςὶν* pro *πιςὴν* *fidam*
(*f*) *σωθήσι* pro *σωθήσῃ* *ſalvus eris*
(*g*) *ἀπίγγιλλαν* pro *ἀπήγγειλαν* *nuntiaverunt*
(*h*) *Βηθυνία* pro *Βιθυνία* *Bithynia*

Emendatiſſimam ex vetuſtiſſimis ſcriptis edidit Aldus Manutius verſionem *τῶν ό*. (1) Eam mox Brylingerus Baſileæ, deinde Wechelius Hanoviæ correxit, & tamen videas in illa *κοιτιαῖοι*(*i*) quod in Alexandrino Codice in Anglia legitur *κιτιαῖοι* per *ἰῶτα*. videas *λευεὶ* (*k*) & *λευὶ*, (*l*) & *λευὴ*, (*m*) quod tamen in Alexandrino in Anglia, & hic Romæ ubique per *ἰῶτα* *λευὶ*.

Rurſus *ῥȣβὶμ* (*n*) & *ῥȣβεὶμ* & *ῥȣβὴμ*.
χαρμὴ (*o*) & *χαρμεὶ* (*p*) & *χαρμὶ* (*q*).
λάχεις (*r*) *λάχης* (*ſ*) & *λάχις* (*t*).
ἀσεὶρ & *ασὴρ* (*u*).
γηλῶν (*x*) & *γιλῶν* (*y*).
θηρία (*z*) & *θιρία* (*aa*).
ἰδιθȣν (*bb*) & *ἰδηθȣν* (*cc*).
θίβιν (*dd*), quod tamen Heſychius dicit *θίβην*, & S. Cyrillus *θήβην* (*ee*).

Item *Ναζειραῖος*, (*ff*) & *ναζηραῖος*, & *ναζιραῖος* (*gg*).

EX SANCTIS PATRIBUS.

Apud S. Baſilium. *Ἰȣδεὶθ*, *ιȣδὴθ*, & *ιȣδίθ*. (*hh*)

F Apud

a Matth. 23. 23. *b* 26. 18. *c* Lucæ 9. 1. *d* Joann. 4. 42. *e* Act. 16. 5. *f* 16. 31. *g* 7. *h* 17. 5. *i* Gen. 10. 9. *k* 34. 30. *l* Levit. 35. 23. *m* Exod. 1. 2. *n* Gen. 29. 37. 21. *o* Ibid. 46. 9. *p* Ex. 6. 3. *q* 1. Par. 4. *r* Joſ. 10. 3. *ſ* Ibi. 36. 2. *t* Ibi. 19. 24. *u* Ib. 21. 30. *x* Ibid. 18. 1. *y* Ibid. 15. 51. *z* 1. Par. 4. 16. *aa* Pl. 40. *bb* Ex. 2. *cc* In Glaphyr. *dd* Judit. 13. 5. *ee* ibid. 16. 18. *ff* Front. Duc. in Hom. de Div. p. 25. *hh* T. 2. cum Not. Cotel. (1) Ideſt 72. Iterpretum.

Apud S. Ignatium ἡμᾶς pro ὑμᾶς, contra ὑμᾶς pro ἡμᾶς passim; (a) αἴτι pro αἴτῃ (b] λυμικῆς pro λοιμικοῖς, [c] ἧς pro οἷς.

Apud S. Epiphanium: ἀυτῆς pro ἀυτοῖς (d) λεῖμμα pro λῆμμα, φῆσιν pro φύσιν (e).

Apud Clementem Alexandrinum ὑδειναμένη quum tamen in Homero Homerus ὑδρηναμένη legimus.

EX PROPHANIS.

In Inſcriptione Herodis Attici Salmaſius invenit ſcriptum ἐπιείράνε, & in aliis longe antiquioribus Ασκλειπιάδης pro ἀσκληπιάδης *Aſclepiades*, σωτίρ pro σωτὴρ *Salvator*.

In vetuſtiſſimis nummis, quos ſumma diligentia Occo Auguſtanus congeſſit videas Αδειανοπολήπων, Αδρειανοπολείτων, & ἀδειανοπολίτων [f] Α'ντονῆνος, & Α'ντωνῖνος [g] σμηρναίων pro σμυρναίων *Smyrneorum* [h] ⳩ηπωλίτον pro ⳩ιπολίτων *Tripolitanorum* [i] ἥπατος pro ὕπατος *Conſul*. [k]

(l)	περγαμείνων	pro	περγαμήνων	*Pergameorum*.
(m)	κυζικινῶν	pro	κυζικηνῶν	*Cyzicenorum*.
(n)	εὐσεβίς	pro	ἐυσεβής	*religioſus*.
(o)	Καλχιδῶνα	pro	Καλχηδόνα	*Calchedonem*
(p)	Νικομιδέων	pro	Νικομηδέων	*Nicomedienſium*
(q)	ϛρατιγȢ	pro	ϛρατηγȢ	*Ducis*.

Apud Thucydidem

(r)	ἀθυναῖοι	pro	ἀθηναῖοι	*Athenienſes*.
(s)	βλάβεις	pro	βλα'βης	*detrimenti*.

Apud Xenophontem

(t)	κινδήνῳ	pro	κινδύνῳ	*periculo*.
(u)	ἡμεῖς ἐϛέ	pro	ὑ'μεῖς ἐϛέ	*vos eſtis*.

Et

---

a Ibid. pag. 41. b Pag. 6. c Cum Notis Petavii pag. 45. d Pag. 418 e Pag. 361. f Pag. 362. g Pag. 269. h P. 282. i P. 273. k P. 268. l P. 268. m P. 313. n p. 270. o p. 217. p p. 363. q p. 383 r p. 113. Edit. Amſtel. an. 1731. In fol. ſ p 392. t Κύρȣ παιδ. cum Notis Hent. Steph: in fol. u De Perſar. Leg. p. 579.

Et passim *οἱ κάλιστη*, *οἱ μέγιστη*, *οἱ ἄριστη*
pro *οἱ κάλιστοι*, *οἱ μέγιστοι*, *οἱ ἄριστοι*
pulcherrimi, *maximi*, *optimi*.

Apud Callimachum *Δωδῶνι* pro *Δωδώνῃ* *Dodone*.

(*a*) Apud Herodotum *κατηκῦσι* pro *κατοικῦσι* *habitant*.

Neque dicas hujusmodi errores nostris temporibus irrepsisse: Nam hæc suo etiam ævo Philemon, quem sub Alexandro Magno vixisse testis est Suidas, deflebat: *πολλὰ φέρονται*, (*b*) inquit ex Philemone *γραφικὰ ἁμαρτήματα κατὰ τὴν Ἡροδότυ συγγραφὴν, καὶ Θυκυδίδυ, καὶ φιλίςυ, καὶ ἄλλων ἀξιολόγων συγγραφέων, τί δ᾽ ὐχὶ καὶ τὰ ποιήματα σχεδὸν ἀνάπλεω πάντα τυγχάνει*; *Plures circumferuntur* errores in scribendo *in historia Herodoti & Thucydidis*, *& Philisti*, *atque aliorum optimorum Scriptorum*: *quidni etiam poimata* hujusmodi mendis *referta sint*? & causam superius dederat *τὸ ἰσοδύναμον τῶν γραμμάτων* *parem vim*, *ac sonum plurium litterarum*. Lege vetustissimam correctionem Herodoti ab Alexadro Cotiaëo concinnatam. Quam satis hæc *ταυτοφωνίαν*, atque *ἰσοδύναμον τὸ ἦτα* cum *ἰῶτα*, cum *ὖψιλον* cum *ει*, cum *οι* testantur? *Ταυτοφωνία* enim est, quæ, quum aures decipit, calamum etiam facili negotio in errorem inducit. Quare non sine risu legimus apud Eruditum quemdam Persii Interpretem *χαχὸς*, *χράμβη* & id genus. Nec mirum: id enim sonat hodie auribus non græcis ac *κακὸς κράμβη*.

Libeat erroribus voces illas addere, quæ propter *ταυτόφωνον*, atque *ἰσοδύναμον* modo per *ἦτα*, modo per *ἰῶτα* impune scribi possunt, & solent etiam ab exactioribus Calligraphis. Mons est in Chio omnium ejus insulæ altissimus, *αἶπος* hodie *cacumen κατ᾽ ἐξοχὴν* vocamus. Quid veteres? nunc *πελιναῖον*, (*c*) nunc *πεληναῖον*, vocis *ταυτοφωνία* Chium *πελιναῖον* cum possessivo urbis Pellenes in Achaia *πεληναίῳ* mi-

a Melpom.l.4.p.229. *b* V. Porphyrium *ζητήμ. εἰς τὸ ὅμηρον*. *c* V. Bochart. Geog. Sacra de Col. Phœn.l.1. c.9.p.413.

miſcente. Vide Stephanum, Suidam, Julium Pollucem, Heſychium, ipſum Phavorinum, Scapulam, Henricum, Caſaubonum, Bochartum, Biragum, Hudſonium. Quis horum auſus hactenus eſt adſeverare per ἦτα, an per ἰῶτα ſcribenda eſſe ea de quibus vel ipſi vetuſtiſſimi propter ταυτοφωνίαν ſtatuere non potuerunt? *ſunt qui dubitant*, ait Appollonius, *ſcribendum ne ſit* ἑρμεῖ, *an* ἑρμῆ. (*a*) Porro qui audit *pardus*, *pietas*, modo præſens non abſit, non dubitat utrum ſcribendum potius ſit *pietus*, *pordus*. At auritus quilibet, quum audit *ſtilus*, *hiems*, *heres* hæret ſcribendum ne ſit potius: *hæres*, *hyems*, *ſtylus*. Quamobrem vero hic dubitat, niſi ob ταυτοφωνίαν?

C A P U T III.

Græci Scriptores I *Latinum vertunt in* ἦτα.

A Vetuſtioribus incipiam. Dionyſius Halicarnaſſeus omnium diligentiſſimus habetur, qui græcis litteris latinum ſonum exprimant. Hic vero ex *AricInis* [*b*] ἀρικηνῶν *ScaptInenſium* σκαπτηνῶν *PræneſtInenſium* Πρενεστηνῶν *AquIliorum* Ακηλιῶν *ClusInorum* Κλυσηνῶν *ComInii*(*c*) Κομηνίῳ. *CarInas* Καρῆνας (*d*) *TermInium*, *AventInum*, *AlgIdum* (*e*) Α'λγηδὸν Α'βεντηνὸν Τερμήνιον, & in voce *HermInium*, quod vertit Ε'ρμήνιον, hæc notatu digna refert ejus Interpres Lupus Biragus *Dionyſius ut latinæ vocis ſonum ſervaret* HermInii *ſcripſit per* ἦτα HermInius (*f*).

Ptolomæus-Πήκτονες (*g*) *PIctones*.

Strabo *ScIpio* (*h*) Σκηπίων. *CorbIlo* Κορβήλων Δομήτιος. Βρηξία (*i*) Νυμήτωρ Πομπήλιος, Ι'ρπῆνοι, Σιδήκηνον (*k*) πετηλία. *DomItium*, *BrIxia*, *NumItor*, *PompIlius*, *HirpIni*, *SidIcInum*, *PetIlia*.

Ipſe

a Apollonius *Pater Herodiani* floruit ſæculo primo. *b* L. 5. Antiquit. *c* L. 6. *d* L. 10. *e* L. 11. *f* Mirt. p. 36. *g* L. 2. Geog. *h* L. 4. *i* L. 5. *k* L. 6.

Ipſe S. Lucas *Quir*I*num* dixit Κυρήνιον (*a*) Perperam fingit aliquis *Quir*E*num*, pro *Quir*I*num*, nomen non ſolum Romanis, ſed cuilibet inauditum. Neque ad corruptam lectionem confugias; reclamat enim & Joſeph, & Juſtinus Martir, & Arabes, & AEthiopes, & Syri qui *Kir*I*nion* legunt omnes.

Mitto Heſychium, Suidam, Photium, Balſamonem, Sguropulum, ceteroſque recentiores, qui hujuſmodi vocum putis puris traductionibus omnia referciunt. Unum dumtaxat Zonaram adfero, quod maxime omnium aperte loquatur; Is quum ſcripſerat & Βονηφάτιος, & Νυμήδιος, & Ποτεντῖνα, & Παλεςῖνα & ſexcenta hujuſmodi Κανάλης, inquit, Ῥωμαϊκῇ λέξει ἀγωγὸς ὕδατος. *Canalis voce Latina Aquę ductus*. Et Armenopulus ἄυσητ, ait, λέγουσι οἱ λατῖνοι τὸ ἀπεὶη: Κρεδητῶρεμ τον δανειςὴν, ἠνκέρτυς τὸ ἀβέβαιος, ἤλλυμ τὸ ἐκεῖνον, μόρτης τὸ θανάτυ. & in Concilio Lateranenſi IIII Καπήτυλον. (*b*) & Theodoretus paſſim Κόμητις, *Com*I*tis*.

Quæ ab Ebræorum, Syrorum, Coptorum, Chaldæorum, Perſarum, Phœnicum vocabulis deducuntur argumenta, licet præſentia quam quæ maxime, ut teſtatur Weſthenius, tamen quia & brevitati conſulimus, neque omnibus grata fore confidimus, prætermittamus (*c*).

CAPUT IIII.

In votibus incorruptis corruptę Gręcorum vernaculę ἦτα *profertur* Ita.

GRæcos hodie nil minus, quam Græce loqui per quandam ἄυξησιν orationis dici patior. Ceterum qui Peloponneſi, qui Macedoniæ, qui Cretæ paganos magis Mediter-

a L.2.2. *b* Labbè t.11. part. 1. p.211. *c* Lege. Vvaltonum, Baxtorſium, Hottingerum, Bechartum.

diterraneos, qui Insulares, aut Phanarenses, qui Australem partem Constantinopoleos incolunt, potuit audire, & intelligere, parcius loquetur. Chii me tutius continebo, nec te ad Paganos ducam per oppida, ad Homerussos, ad Volisianos, ad Ververatusos, ad Vrondadussos; non ad Cariotes, quorum Chii maxima copia, Horum profecto nedum vocabula ne dum, sed & phrases ipsas nemo contemnet, nisi qui Græcum sermonem aut ignorat, aut fastidit. Neque vexabo Græcos, qui veterem sermonem, & affectant, & certe jucundius proferunt, & suavius, quam facimus nos Latini, Ligurum Colonia, Italorum etiam vocis plus satis amatores. Nos igitur, ut omittam plurimas voces per ἦτα in veterum dictis, quæ a nobis passim usurpantur qualia a priscis olim usurpata fuisse testis est Manutius, (a) dicimus

Pilòs	lutum	ab	πηλὸς
Ilios	Sol		ἥλιος
Imera	dies		ἡμέρα
ithi	mores		ἤθη
thisavròs	thesaurus		θησαυρὸς
mnima	sepulcrum		μνῆμα
nipion	Infans		νήπιον
pidhò	salto		πηδῶ
nistevo	jejuno		νηστεύω
sipia	sepia		σηπία
tiganiso	frigo		τηγανίζω
china	anser		χῆνα
chiros	viduus		χῆρος

Quid queris? ex nobilioribus Lexicis Hesychii, Henrici, Phavorini, Beniamini Hederici congessi voces, quæ omnino idem significant apud Nos Chios hodie, atque olim apud Atticos: Credes? Prima littera *A* dat ad DCCL. & ver-

a In Adagiis.

& verba, & nomina non parce detorta, sed ejusdem & declinationis, & sensus, quem semper habuerunt. In his vocibus ἦτα semper *i* proferimus non *e* [*a*] sed ne gravis sim in classes redigo. Prima simplicium in ης & secunda in η, eo modo exit per omnes casus, ac Athenis florentibus demto casu dandi, quo vernacula nostra caret, & parum commutata etiam prima contractorum. Jam vero Infinita vocabula, quæ omnino ut veteres declinamus, per *i* efferimus.

Axìni is	securis	ab	ἀξίνη ης
vulì is	consilium		βȣλὴ ῆς
timì ìs	honor		τιμὴ ῆς

Sic & adiectiva omnia in ἦτα a masculino ος, omnia comparativa feminina, & derivata.

Per *i* proferimus & ut veteres pæne declinamus feminina omnia in ότης

Posotis itos	quantitas	a	ποσότης ητος
Praotis	mansuetudo	a	πρᾳότης ητος
Piotis	qualitas	a	πιότης ητος

II Articulum ἡ, τῆς, τὴν.

III Neutra pluralia primæ contractorum

ta varì	pondera	ab	τὰ βάρη
ta skeli	crura		τὰ σκέλη
ta cali	pulcritudines		τὰ κάλη.

IIII Augumentum sillabicum verborum incipientium ab α & ε ἤκȣσα, ἤλθες.

V Penultimas Aoristorum, & futurorum a verbis circumflexis in άω, & έω

efilisen	osculatus est	ab	ἐφίλησεν
pìdhiso	saltabo		πηδήσω
dipniso	cœnabo		διπνήσω.

VI Verbalia in ῆμα a verbis circumflexis enata

noìma	intellectio	a	νόημα

pi-

a Plura hac super re in Historia Chii, quam paro.

pidima saltus a πήδημα
filima osculum φίλημα.

VII Omnia in ήειον
mistirion mysterium a μυςήειον
critirion judicium κειτήειον
potirion calix ποτήειον.

VIII Quæ in ήρ
sotira Servatorem a σωτῆρα
charactira characterem χαρακτῆρα

Quid multis? Nulla vox, pæne per ἦτα scripta veteribus est, quæ a nobis aut incorrupta prorsus, aut nonnihil in mutata per *i* non proferatur. Excipio ἡμεῖς quod Urbani *emis* dicimus, oppidani autem *imis*, & si quod aliud est. Jam vero hæc non a Turcis edocti sumus, non a Barbaris, non ab aliis nationibus, quæ Chium ne aspexerunt quidem, neque uspiam toto terrarum orbe auditæ sunt.

Porro Erasmiani Græcum ἦτα valere *e* contendunt, quod a Latinis in *e* verteretur: Ego quod ἦτα Græcum iisdem in vocibus a nobis semper pronuntiatum est *i*, *i* semper voluisse contendo. An causa mea pejor est, quod illi paucas adferant, ego voces integras quidem omnino plurimas, ultima dumtaxat littera mutilas propemodum infinitas? An minus fidem mereor, quod Chius ea dico, quæ non nisi a Chio homine sciri possunt? Ceterum si voces illas conlectas velles, ut cum Latinis numero posses conferre, scias hic me non Lexicon, sed dissertationem scribere.

C A P U T V.

ἦτα Grecum in I *vertitur ab exteris nationibus.*

Mitto Ruthenos, Armenos, Maronitas reliquasque nationes non omnibus auditas, quorum in Templis profecto multas voces per *I* audies, quæ vel a Græcorum

ἦτα

ῆτα proficiſcuntur ; vel per ῆτα a Græcis ſcripta ſemper ſunt *Amìn* , *Alliluja*, *Michaìl* , & id genus innumera .

Hiſpani a Græco Ἐρεμίτης venire ſuum *Ermitanno*, Itali ſuum *Romito* contendunt . Galli vero ab ἐκκλησία , παῤῥησία, φῆλος , χαμαίμηλον, βουλὴ, ἀβήσσω, χαρηβαρεία, ἀποθήκη, κηρὸς , ποτήριον ſuum *Egliſe*, *Paris*, *filou* , *Chamomile*, *bailles* , *aviſer* , *Charivari* , *boutique* , *cire*, *potiron* .

Germani a Græco ῥῆμα, ἦθος, κνήμη, ἑξήκοντα, ῥῖν ſciunt quas proferunt voces , noſtris enim litteris ſcribi non apte poſſunt .

Quid de *Kirie Eleiſon* dicam omnibus per Europam Gentibus , omnibus templis auditum longe ante ſæculum ſextum ? Adducit neſcio quem codicem Sarpedonius ubi ſcriptum reperit *eleeſon* . Sed potiore jure hic ego monerem : *hirundinem unam non facere ver* . [*a*] Ceterum ſcriptum ibi ſit *Eleeſon* : at omnibus populis *Eleiſon* ſemper auditum eſt . Hæc vox pluris ſane facienda eſt quam aliquis fortaſſe arbitretur . Non enim vetus aliquis manuſcriptus Codex eſt, quem a Calligraphis vitiatum ſuſpicemur , aut vinum Græcum , quod maris , & itineris motibus non nihil evaneſcat . Vox hæc *Kirie eleiſon* ita ab Orientali Eccleſia ab ipſo ſuo exordio cani cæpta eſt, ut eodem prorſus ſono tamquam echo Occidentalis reſponderit . [*b*] Non enim ſolum iterat ῆτα quale in Græcia ſemper auditum eſt , ſed etiam *ypſilon* , ſed etiam *accentum*, ſed etiam κ , ſed etiam σ . Si enim advertas hac unica voce ab omnibus profertur κ anguſtioribus labiis , quam *ch* ab Italis in aliis vocibus , aut *ſ* vocalibus interjectum ſolet. Aliter enim dicunt *peſo*, *fleſo*, *riſo*; aliter *Eleiſon*. Quam multa dicit , atque adeo demonſtrat vox una, Sacra Græcorum ?

Joannes Jacob Buxtorfius fideliſſime tranſcripſit , & ad Vſſerium Armachanum [ut volunt] Epiſcopum tranſmiſit Græ-

a Mitt. p. 37. *b* *Kirie Eleiſon* in Occidentali Eccleſia ante Gregorium Magnum invaluit : vide Labbè . Concil. Vaſenſe ; & SS. D. Bened. XIV. de Sacrif. Miſſæ .

Græcum Psalterium quidem litteris Anglosaxonis, Simbolum vero litteris Latinogothicis exaratum. Vtrumque deinde suismet oculis ipsis in fontibus contemplari maluit Vsserius Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii Benedictini. In eo itaque videre erat *Pistevo is . . . PiltIn . iIsun . . . ton monojen*I &c. *macarios an*I*r . . eporeuth*I *en vul*I . . *ascv*I*s* &c. Vides ubique & semper sibi constantem Græcorum pronuntiationem? Tantum vetustatis documentum cujus manu fuerit exaratum ignotum est, erat autem in Bibliotheca, & ad usum Regis AEthelstani, qui vixit sæculo septimo. Quid dicam de Sacramentario Gelasiano? [*a*] quid illo antiquius? castigatius? ad rem nostram accomodatius? Ibi vero formula fidei Græca Latinis litteris rudibus quibusque recitanda traditur. Atque ita legitur: *Pistero is ena . . . vranù, ke g*I*s, ion tu Theu gen*I*thenda, al*I*th*I . . . *al*I*thinu* . . . *zo*I*n* &c. (*b*)

Negat Mirtisbus [*c*] se testimonium admittere ullum, nisi Platonis ævo ita exesum sit, ac deletum, ut vel legi omnino non possit, vel omnino non sit. At cur ipse tanto cumulo congerit (*d*) manuscripta, quæ sine accentibus scripta reperiuntur, cur illa *a plebeis plerumque, rudibusque* hominibus exaratos fuisse [*e*] suspicari non possum? Cur tot æra, ac marmora etiam post septimum sæculum inscripta ex Montfauconio [*f*] producit ad *jotacismum* labefactandum? AEqua profecto ambobus nobis lex statuenda erat. Verum morem geram: nummis, & lapidibus abstineo. marmore autem, & ære perennius monumentum adducam hominum, quorum fidem nemo noluit esse sanctam, a Patribus exorsus.

Longe ante Hieronimum LXX. Interpretum Codicem quidam in Latinum transtulit, cujus verba ipsa asterisco notavit Origenes in Octaplis tamquam assequentia non modo sen-

a Edit. Murat. Tom. I. Litur. Col. 540. In Sab. post V. Dom. Quad.
b P. 41. *c* P. 49. *d* P. 42. *e* P. 46.

fenfum, fed etiam fonum τῶν ὁ (a) Ibi vero videas ex Κεδημώθ τῶν ὁ Chedimoth. (b) ἦρ (c) Ησαΐας paffim Ifaias, SIr. (d) ἀβηλινῆς *AbIlIna* (e) Κανδάκης CandacIs (f) mitto *GetfemanI* γεθσιμανὴ, & fexcenta alia, quæ tam Syri per*i* quam *οἱ ὁ* per ἦτα fcripferunt. mitto alia apud Sanctos Patres ut *MenothelItæ*, *AgapItus*, & id genus, quibus referta funt fcripta Patrum apud Labbæum, Conbefifium, Cotelerium, Harduinum.

Venio ad *domitus* & *genitor genitus*. Cur *ridiculæ* tantopere *derivationes* (g) hujufmodi videantur? Quia, in quit, *a γίγνομαι potius derivandum eſt*. Scio: fed a γίγνομαι fit γεννάω, a γεννάω fit γεννητὸς, & γεννήτωρ quidni a γεννητὸς *genitus*, a γεννήτωρ *Genitor* profectum dicere prohibes, licet a γίγνομαι tandem dimanet?

Sed num ridicule etiam derivatur *ſignum* σημεῖον? *Lorica* a θωρήσσω? *figo* a πήγω? *navigium* a ναυήγιον? *Alchymia* αχημευτικὴ? vel fi malis ab *al Chimia* occulta ars? at tum jam vides *i* Arabicum a Græcis verti in ἦτα: *dimidium* ab ἥμυσι? *ſicca* ab ἥκη? *deliro* a ληρῶ? quid dices de *veſtis*? non enim parce detorta, fed eft omnino græca ἐσθής. Præpofitum *v* faceffit? fed illud pro poni *veſpera* ab ἑσπέρα oftendit, & ab Ἐνετοὶ teftantur Venetiæ. Quid dices de *germanis gerris* apud Plautum & *liris*, *liris*? (h) nonne λήροις λήροις græcorum deduces? Quid de *dicis cauſa* apud Ciceronem ipfum? Negabis effe δίκης χάριν Græcorum? En verba ipfa Græcorum non Latio donata, fed habitu fuo, fuo ore, fua voce græce inter Latinos vifa, & audita.

At ne *hirundine una ver Græcum conſtare* queraris, Philoftratus meminit de loco quodam (i) Athenis Κηφισία quod Agellius dixit *CephIſia* (k) Plinius (l) Infulam Græcis Σι-

a Vide Procopium Vfferium pag. 49. b Jofue 13. 18. c 1. Par. 4.-15. d Ifai 23. 13. e Luc. 3. 1. f Act. 8. 7. g Mirtif. pag. 36. h 34. i In Pœnul. k De vita Sophocl. l. 2. l Nott. Att. l. 15. cap. 10. m L. 22.

Σίκινον *SicInon* appellavit; Χαμαίμηλον *ChamemIlon*.fat ista ; Non enim in Latinam linguam traducta erant , ut sunt plerumque ea,quæ ab Erasmianis adferuntur, sed qualia a Græcia venirent , audiebantur . Jam si ad *antiquam pronuntiationem inquirendam ratio valet veterum testimoniis innixa* , (*a*) nescio quid hac in re desiderari ultra possit?

His omnibus sive testimoniis , sive argumentis , sive etiam historicis demonstrationibus ejuratis , aut despectis ad vulgus Batavorum , Alamannorumque τὰς φιλέλληνας erudiendi gratia mittit ὁ μηχανορράφος Roteradamus . Neque pudet virum profecto non Abderitanum contra Græcorum pronuntiationem testes producere oves , ranas , Asinos etiam , (quis crederet ?) & porcos . (*b*) Sed ne gladiatorio potius impetu Erasmianorum argumenta perfringere , quam philosophico more solvere videar , congredior .

Τῷ μοι δούρατά ἐστι , καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι
Καὶ κόρυθες , καὶ θώρηκες λαμπρὸν γανόωντες (*c*)

C A P U T   V I.

Quæ pro ητα *adferri solent esse* ἀνεμώλια .

I. Argumentum ab ipsa figura .

HTα duo ιa adversis se frontibus contuentia Maureto videtur . At si mihi duo ἰῶτα secum ipsa colligata videri contenderem , num illo essem ineptior ?

II. Argumentum a Nomine .

Frustra , inquit , dicitur *epsilon* nisi esset *e longum* quod aliud nequit esse nisi ἦτα . Sed prius Platonis ævo non ita vocabatur . (*d*) Deinde S.Patres , ac Theologos adeamus si lubet . S. Germanus , Damascenus , Cyrillus Alexandrinus passim Christum Dominum negant esse ψιλὸν ἄνθρωπον ; quid

a Mittis p. v. *b* Ab horum pecudum voce græcam pronuntiationem ostendere conatur in Dissert. *c* Iliad γ. v. 264. Verba Idomenei ad Merionem . *d* In Crat.

quid illos putemus velle dicere? quod non fuisset *homo brevis*? an quod non esset *simplex homo*, sed ex divina, humanaque natura VNVM *θεανδρικόν*?

Verum hæc nobiliora sunt, quam res postulet. Grammaticorum tricis adsuetissimus Eustathius interrogat: quid κενὸς vacuus? *a* καινὸς novus differat? respondet καινὸς μὲν διὰ τῆς διφθόγγου αι· κενός δὲ διὰ τοῦ ἔψιλον γράφεται. Itaque ἔψιλον diphthongo αι, non E longo; sicut ὔψιλον etiam opponitur ει, & οι, non alii longæ, quæ, nisi ἦτα sit I, nulla est. ὔψιλον enim, & ἰῶτα anceps est, & plerumque breve. Argue nuuc: est E *simplex*: ergo E *longum*.

Auditum admissi risum teneatis?

III. Ab Intentione inventoris.

Erat, inquiunt, ἰῶτα quod *i* valeret, cur Simonides aliam litteram excogitasset ἦτα, quæ idem *i* sonaret? At primum de ea ætate tantum volunt esse sermonem, *quæ ad aureum Platonis, Demosthenisque sæculum proprius accedit*. (*a*) Quid quæris Simonidas? & Ceus quidem centum triginta annos, alter autem Simonides Amorgeus, cui eruditiores litterarum gloriam adjudicant, quatuor amplius sæculis ante Platonem floruit. Deinde ἦτα ad quindecim sæcula ante Christum erat inter sexdecim litteras Alphabeti Pelasgici, sive veteris Attici, (*b*) etsi tantum valeret ut apud Ebræos *Aleph* & *Ajin*, vel esset tantum pro nota Arithmetica. Quem deinde sonum litteræ ἦτα adfixerit aut Simonides, aut Callistratus (de hoc enim dubium est) in Alphabeto Jonico fateor me juxta cum ignarissimis scire.

IIII. Ex Platone.

Platonis testimonium, inquit Mirtisbus, *sufficit ad rem totam conficiendam*. [*c*] Recognoscamus scriptum. οἱ μὲν παλαιοὶ, inquit (*d*) τῷ ἰῶτα εὖ μάλα ἐχρῶντο . . . νῦν δὲ ἀντὶ μὲν τοῦ ἰῶτα ἢ ἐ, ἢ ἦτα μεταστρέφουσι. οἱ μὲν ἀρχαιότατοι ἱμέραν τὴν

a Mirtis. pag. 41. *b* V. Jo: Buherum, & Athenæum l. 9. *c* Pag. 16.
d Tom. 1. p. 418. Edit. an. 1578. Interprete Serrano.

τὴν ἡμέραν ἐκάλουν, οἱ δὲ ἑμέραν, νῦν δέ γε ἡμέραν . . . οἶσθα οὖν ὅτι τοῦτο μόνον δηλοῖ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τὴν διάνοιαν τοῦ θεμένου, ὅτι γὰρ ἀσμένοις τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἱμείρουσιν ἐκ τοῦ σκότους τὸ φῶς ἐγίγνετο, ταύτην ὠνόμασαν ἱμέραν . . . . νῦν δέ γε ἐκτετραγῳδημένον, οὐδ' ἂν κατανοήσαις, ὅτι βούλεται ἡ ἡμέρα. Duo hic peccavit Serranus Interpres. Alterum, quod disjunctivam particulam qua utitur Socrates ibi ἢ ε, ἢ ἦτα *aut* ε *aut* ἢ, per conjunctivam *&* explicat. Alterum, quod verba Socratis *νῦν δέ γε ἐκτετραγῳδημένον, οὐδ' ἂν κατανοήσαις, ὅτι βούλεται ἡ ἡμέρα*. Sic reddit: vocabulum *ἡμέρα tam audaci, insolentique mutatione detortum est, ut quæ sit illius notatio, & quid sibi velit, minime possis perspicere*. Audacem istam, insolentemque Paraphrasim potius, quam Interpretationem eam ipsam Mirtisbus adscivit.

Nos autem ita reddendum omnino esse putamus. *Veteres* littera *ἰῶτα maxime utebantur. Nunc vero pro ἰῶτα aut* ε, *aut ἦτα reddunt. Antiquissimi enim ἱμέραν* cum *ἰῶτα vocabant τὴν ἡμέραν* cum *ἦτα, mox vero ἑμέραν* cum ε. *Adverte igitur hoc dumtaxat* idest hunc veterem scribendi morem per *ἰῶτα nomen vetus mentem Institutoris explicare*, nam optantibus hominibus *& ἱμείρουσι desiderantibus* lucem *tenebris succedebat lux*, hoc *ἡμέραν appellarunt* diem, *nunc* autem *manifestum est, te intelligere non posse, quid sibi velit ἡμέρα* idest unde nam derivent vocem istam ἡμέραν scriptam per ἦτα. Subjungit deinde: *καί τοι τίνες οἴονται, ὡς δὴ ἡ ἡμέρα ἥμερα ποιεῖ τὰ πάντα: Quamvis quidam putant ἡμέραν dici, quia omnia serenat*.

Porro autem non video quamobrem id *sufficiat ad rem totam conficiendam*. Hic enim Socrates, nisi omnia me fallunt, duo ad summum contendit. I. Veteres ab *ἱμείρω desidero* derivasse *τὴν ἡμέραν* Recentiores autem ab *ἥμερος tranquillus*. Nihil hic de pronuntiatione litterarum. II. Tria tempora distinguit Socrates & *antiquissimos* adseverat derivasse, vel si mavis etiam pronuntiasse *ἱμέραν* ab *ἱμείρω*: *posteriores* vero *ἑμέραν*. Tandem Athenienses ævo suo *ἡμέραν*
ab

ab ἥμερος non solum scripsisse, sed etiam pronuntiasse. At inde quomodo deducitur ex Platone alium esse sonum litteræ *iῶτα*, & alium litteræ ἦτα? fieri omnino non poterat ut Athenienses, qui Socratis ævo ἡμέραν dicebant, discederent ab Avorum pronuntiatione, qui dicebant ἑμέραν, accederent autem ad pronuntiationem antiquissimorum Atavorum, qui ἱμέραν ab ἱμείρω deducebant?

Necesse habent prorsus fateri Erasmiani ex hoc Socratis loco ε & ἦτα non esse unisona, mutatio enim hæc postrema, proxime facta est ex ἑ in ἡ nempe ex ἑμερα in ἡμέραν Atque hoc mihi *sufficeret ad rem totam conficiendam*. Quod autem hæc ultima mutatio in ἡμέραν ab illa *antiquissima* pronuntiatione ἱμέρα discesserit, Davus sim si istuc me Erasmiani ex Platone inducant, ut credam.

Liceat rem exemplo firmare. Antequam ab Imperatore Claudio (*a*) digamma AEolicum Romæ esset invectum, DIVVM mox, vel Divum scribebatur, volente Augusto *DiӃum* scriptum est, illo e vivis sublato rursus *Diuum*, & jam fere a medio XVI sæculo *Divum* (*b*).

Item veterrimi dicebant *carissimus*, *arca*, *evocatus*, *clipeus*, *lacrima*, *stilus* advecto deinde in Latium a Græcis K, & *ypsilon* cæptum est scribi *Karissimus*, *Arka*, *Evokatus*, *clypeus*, *lacryma*, *stylus*. (*c*) Rursus labentibus annis *stilus*, *lacrima*, *clipeus*, *evocatus*, *arca*, *Carissimus*. Quid? Dicemusne pronuntiationem, æque ac scriptionem esse mutatam?

V. Ex Iotacismo.

Vrtica illa sine more Erasmianos tangit. Quid tot I, inquiunt, in Græco sermone? At diximus ex Quinctiliano (*d*) E *pleniorem*, I *vero angustiorem* esse litteram: diximus ex Cicerone: Græcos sua tempestate angusto ore solitos loqui: *Cotta enim assiduo græce loquendi usu abstraxerat se a dilatandis litteris Latinis* (*e*). Quid quæris amplius?

Pos-

a Em. Henr. Noris Cenotaph. Pis. p.470. *b* Cellarius Orthog. Lat. p. 11. *c* Vide Grut. *d* L. 9. cap. 4. *e* In Brut.

VI AB ORTHOGRAPHIA.

Poſſet profecto ſemper per *ἰῶτα* exprimi, neque credibile eſt litteras novas ad eundem ſonum advocari: ſed non omnes litteræ ad ſonum excogitantur. Primo ponuntur ad numerum aliquæ, & Arithmeticam notam; mox accedit ſonus, nec ſemper diverſus; Ecce tibi: Cadmus ad ſexdecim litteras Pelaſgici Alphabeti addidit tres ſonantes (*a*) nempe ζ. θ. ξ. Deinde ut numerum Arithmeticarum notarum, qui apud Phœnices erat, aſſequeretur addidit Β. Κ. σ. (*b*) Hæ poſtremæ diu fuerunt *ἐπίσημαι* ideſt *Notæ Arithmeticæ* tantum. Mox Β & σ ad eundem ſonum uſurpatæ ſunt, quem haberent veteres β, & ς. Aliæ litteræ poſtquam diu ſono ſuo functæ ſunt, jam ſedent taciturnæ, numerum dumtaxat completuræ, ut de *K* Græco apud Latinos teſtatur Fabius. [*c*] & Varo, *Litterarum*, ait, *partim dicuntur & ſunt, partim dicuntur & non ſunt* (*d*).

VII A. CALLIGRAPHIA GRAECORUM.

At preſſi erant Attici, & emuncti. Nihil apud eos mutum, nihil ſuperfluum: denſa omnia, & nervis quibuſdam intenta. (*e*) Verum hæc non de Orthographia Atticorum intelligenda ſunt, ſed de ſtilo, qui caſtigatior erat, quam Aſianus, quam Rhodius. Cæterum λοιμὸς, & λιμὸς aliter ſcriptum, idem Atticis auribus, ac *limòs* ſonuiſſe anno ſecundo belli Peloponneſiaci Thucydides aperte dicit. Deinde ε nonne *e* valebat? & tamen veteres προστιθέντες τὸ ι ſcribebant ει. (*f*) ει inſcriptum erat in foribus Templi Delphici, & tamen illud ε ſcriptores omnes vocabant. & magiſtra quædam ἄλφα ajebat, ὦ γυναῖκες πρῶτον, ει τὸ δεύτερον. Ideſt *a* prima vocalis: *e* ſecunda (*g*). Quod ſi contendas ει non valuiſſe *e* ſed *i*; jam ex Socrate confeci negotium: ἱμέρα enim, idem eſſet ac εἱμέρα, ἰμέρα, & ἡμέρα, & in diverſa littera idem ſonus.

a Tzetz. Chil. 12. verſ. 61. *b* Vide Diſſert. in fine Paleog. Monfauc. *c* L. 1. c. 4. Inſ. Or. *d* V. Jo: Buherum. *e* Quinct. l. 10. *f* Euſtath. Il. ε. *g* Athen. 10.

sonus . At quid respondes Dionysio Halicarnasseo , qui cum XXIII. fuisse litteras ævo suo , tum XIII tantum necessarias ab aliquibus judicatas esse , & ab aliis plures dicit ? (*a*)

Sed quid tam exactos in scribendo Erasmiani fingunt Atticos , qui quantitatem unicam apud Græcos loquendi normam volunt fuisse .. Hoc si ita est . Jam *a* primum juxta quantitatem breve erat , longum secundum in *ἄχάτης* , *Μἄχάων*: longum in *κἴχᾱνω*, *ἴκᾱνω*, *φθᾱνω*: breve in *δἄνἄων θἄνἄτος*, *ἄνἔμος* . II. *ἰῶτα* longum in *ξ̄ίβω*, *φρ̄ίκη*, *ἐνίπευς*: breve in *λἴθος νἴφἄδες* , *βἴβάς* III Idem de *ypsilon* : idem esto de *ε* , & *ο* ubique breve ; longum ante duas consonantes , sæpe ante mutam , & liquidam , sæpe etiam ante unam liquidam . Jam sonus & quantitas idem est , si quantitas alia atque alia passim est in *α ε ι ο υ*, cur semper eædem litteræ ? Aliam igitur soni, aliam quantitatis , aliam scriptionis rationem omnino fuisse necesse est .

VIII A Congrventia .

Congruens sane esset , atque utile si diversæ essent litteræ , quæ sonum diversum significarent . Sed etiam utilius aliæ essent litteræ quæ brevem sillabam , aliæ quæ longam exprimerent . Congruentia ista sancta nobis sit , quum Cadmum agere placuerit. Veterum instituta a veteribus addiscere oportet . Vt enim Gallos , Germanos , Belgas , Anglos prætermittam . Quanto præceptorum onere Itali liberarent exteros quinque notis ? *ă ĕ ĭ ŏ ŭ* essent semper breves: semper longæ a e ı o u :é, ó angusta:e o esset apertiora . Sed quid tantopere nugabimur ?

VIIII A Resolvtione , et Contractione .

Ἦτα , inquiunt , resolvitur in *ε* & longam hujus rei exhibent vocum seriem . Sed qui probant unam sillabam in aliam unisonam solvi solere, aut sono proxime accedentem ? Nonne etiam *u* recti apud Latinos aliter exit in obliquis. *robur*, *roboris*? *e in i*, *cimex cimicis*, *pulvis pulveris*, *cinis cineris* ?

a De compositione litter. tom. I. p.41.

ris ? Pressius ad rem . Epsilon apud Græcos resolvitur .

I In ῶ φιλέω φιλῶ . δημοσθενέων δημοσθενῶν ,

II In εις φιλέεις φιλεῖς δημοσθένεας δημοσθένεις .

III In ου φιλέομεν , φιλοῦμεν δημοσθένεος δημοσθένους .

IIII In οῖ φιλέοιμι φιλοῖμι .

V In η φιλέῃς φιλῇς δημοσθένεα δημοσθένη . Num litteras omnes istas sonat *epsilon* ?

X A Derivatione .

Quamvis *ictus a derivatione imbelles esse* ajunt ; opponut tamen pecora , quæ ab eorum *be* , vel *me* μῆλα dicta Græcis contendunt . At enim μῆλον non solum *poma*, *malum*, *oculorum protuberantiam*, *labia*, *genas* sed etiam κοινῶς πάντα τὰ τετράποδα *pecudes omnes* exprimit (*a*) . Num *be* aut *me* dicunt πάντα τὰ τετράποδα ? Μῆλον, inquit Lacerda(*b*) a *Milo* nummo quodam , quod oviculam figurabat dicta est ovis .

Sed lubeat μῆλον potius a μέλομαι *curæ esse* derivare , quod oves priscis maximæ essent curæ , quid ita ? Nonne Plato ψυχὴν *animam* ab ἔχει & ὀχεῖ , σῶμα *corpus* a σῆμα (*c*) ἥλιον *solem* ab εἱλεῖν (*d*) δημήτρα *Cererem* a δίδουσα deducit ? cur non dicamus ἦτα valere ου ει & ἰῶτα ?

XI Ab Onomatopeia .

At μῆλα non per derivationem , inquis , sed per onomatopejam dictæ sunt oves . Ita sit : sed per onomatopejam etiam Latinæ oves Latinorum auribus *balabant* , *gingriebant* anseres, *glotterabant* ciconiæ, *destricabant* mures . Quid mirum si Atticæ oves Atticorum auribus *milabant* ?

Verum non pecudum nomen a voce , sed ipsam vocem Cratinus expressit pe βῆ βῆ . Sed eandem vocem Varo per *ul ul* expressit . At Hesychio & quum boves mugirent , & quum ruderent Asini μυκᾶσθαι videbantur . Quis omnium optime compactas habebat auriculas ? Quoniam vero belluas adire non pudet .

Ad

a Suidas . *b* In Advers. cap. 120. n. 92. *c* Tom. 1. cum Interp. Serrani pag. 400. *d* Pag. 409. *e* Pag. 404.

Ad ſonitum etiam æris campani jube auritos quoſque litteris exprimant quod audiunt; mira prorſus, & inter ſe maxime oppoſita audient, & ſcribent. Ad litus etiam quid undæ circumlatrantes? Ille *mu*, *u*, *u*: ille *ts ts ts* contendet. At Homero nunc ἐσμάραγον, nunc πολύφλοισβον mare clamitabat. Vt autem ad rem veniamus Cratini duo fuere. Comædi ambo: ambo ante Bellum Peloponneſiacum, longe ante Platonem, Thucydidem, Periclem(*a*). Nos autem de ſermone Græco agimus, qui florente Platone viguit. Quid facit hoc loco Cratinus, quemcumque velis e duobus? Male inquam ovium vocem per *ba* a Latinis expreſſum. Concedis. male etiam a Cratino per βὴ expreſſum eſt. Per βαὶ exprimendum erat. *οἱ μὲν παλαιοὶ φασὶ μιμητικῶς βὴ, ἐμὴν βαί. veteres vocem pecoris* be *per βη exprimebant*, quum per *βαι* potius deberent exprimere. Non ſatisfacit Euſtathius? [*b*] Βὴ λέγουσι οἱ Ἀττικοί, οὐ μὴν βαὶ τὸ μιμητικὸν τῆς τῶν προβάτων φωνῆς Suidas: *βη dicunt* Attici, *& non βαι vocem ovis* Suidam, quoniam non ſolum Stephanus, ſed Strabo etiam in teſtem producit vetuſtiſſimum eſſe oportet, niſi duos Suidas velis, & oſtendere facile nequeas. Porro ſi ἦτα non *i* ſed *e* valeret, quare Euſtathio, quare Suidæ non placet mos Atticorum ſcribendi *per βη* vocem ovis, ſi η idem eſſet ac *αι*?

XII Ex Tradvctione.

Adducunt tandem argumentum, quod ipſi putant validiſſimum: ſemper nimirum Latinos vertiſſe Græcum ἦτα in E. At primum ſtudium illud penitus inſpicere eſt, quo viri doctiſſimi plerumque flagrant augendi, minuendi, commutandique externa vocabula, ut *ſignatis præſente nota* nominibus ſermonem patrium ditare, & minus iis, a quibus furati ſunt, debere videantur.

In Etruriam hodie ſi quod a Latio vocabulum divertat, quod unam tantum litteram habeat, illud hoſpitales homines altera donant, Hinc *legge*, *opprobrio*, *peggiore*, *rabbia*,

H 2

a Vide Fabritium Bibl. *b* Il. B.

bia. Detrahunt autem aliquando litteram si quæ vox est, quæ geminam habeat, aut diphthongo spoliant. Hinc *comun*, *freno*, *frode*, *lode*, *premio*. Quod si hospiti cuidam insigniori geminam permiserint, primam tamen immutant, Hinc *onnipotente*, *letto*, *notte*, quod & apud Ebræos moris erat.

E, AE, OE, LE, sæpe vertunt in IE. nIEgo, mIEle, dIEci, follIEvo, prIEgo, tIEpido.

A *nEgo*, *mEl*, *dEcem*, *lEvamen*, *prEcor*, *tEpidus*. cIEco, frEno, cIElo &c. *a cAEcus*, *fOEnum*, vel *fEnum*, *cOElum*, vel ut malunt eruditi *cAElum*.

pIEno, chIErico &c. *apLEnus*, *cLEricus*.

I, A, E, *sæpe in IA*. amAmus, tacEmus, legImus, audImus, *amIAm*, *tacIAm*, *leggIAm*, *udIAmo*.

I sæpe in E:

cEsta, cErchio, lEgare, concEpire, discEpolo, dEttare, contEnere, corrEgere, artEfice, altEzza, chiarEzza, pEsce, nEro, pEro, frEddo, pEgno, pEnna, pElo, sEno, dEgno, sEmplice, nEve, trEnta, sElva, fErmo, lEcito, vEdere, pEppe, mEnomo, lEttera, cEce, bEve, cEtra, mamElla, lEgno cetera, *a cIsta*, *cIrculus*, *lIgo*, *concIpio*, *discIpulus*, *dIctare*, *contInere*, *corrIgere*, *artIfex*, *altItudo*, *clarItas*, *pIscis*, *nIger pIrus*, *frIgus*, *pIgnus*, *pInna*, *pIlus*, *sInus*, *dignus*, *simplex*, *nix*, *triginta*, *Silva*, *firmus* cetera.

E contra in I sæpissime.

DIo, mIo, complIto, agIre, contribuIre, & sexcenta alia. Ere secundæ, vel tertiæ conjugationis vertunt in Ire.

Omnia pæne *d*E vertunt in *d*I, *dIfetto*, *dIletto*, *dIspetto*, *dIsertore*, *dIforme*, *dIsceso*, *dIpendere*, *dIfendere*, *dIchiarare*; *a dEfectus*, *dElector*, *dEspectus*, *dEsertor*, *dEformis*. &c.

Omnia pæne *r*E vertunt in *r*I, *rIspondere*, *rIferire*, *rImettere*, *rInunziare*; *a rEspondeo*, *rEfero*, *rEmitto* &c.

Igitur E, AE, OE, LE Latinorum in *ie*, in I in E; pressius ad rem, I Latinorum dico in E vertunt Itali, neque tamen propterea I Latinum E dictum fuisse a Latinis suspicaris: Quid est, quod ἦτα, propterea quia a Latinis in E verteretur, *eta* a Græcis etiam pronuntiatum fuisse arguas, con-

ten-

tendas, & modo non ex Euclide demonstraſſe jactites?

Qua ratione efficies, ut ne ſuſpicer Latinos a Græcorum pronuntiatione diſcedere voluiſſe? An non hac una ſuſpicione quæcumque a traductione argumenta congeſſeris, convulſa eſſe penitus videbuntur? Quid ſi in litterarum ſono conſtet Latinos a Græcis conſulto voluiſſe deſciſcere? Pauca ex innumeris, ταλΑντον talEntum, τρΥτΑνΗ trVtInA, ΒΟσκω PAſco, κρΑΙπάλη crEpIdA, ϛραγγΑλω ſtrangulo, ΑσκλΗπίος AEſcVlApius, ἄρΟτρον arAtrum, γΟνΥ gEnu; κΟνις cInis, Τραγωδία TragOEdia Κωμωδία ComOEdia, θρίαβμβος triVmPHus, κέρκυρα cOrcyra, ὀσΤά osSa &c.

Hoc Latinorum a Græcis diſcrepandi ſtudium pluribus oſtendiſſem, niſi Joannes Buherius hac in re adverſarius nobis laborem iſtum ſuſtuliſſet (*a*).

Neque ſilentio ſane prætereundum, quod eaſdem ſæpe litteras, diphthongos, atque ipſos ſpiritus Græcorum Latini efferebant aliter, atque aliter: namque.

Υ̓ψιλον modo per I.

Φρύγω *frIgo*, ϛύλος *ſIlus*, ὕλη *sIlva*, δάκρυον *lacrIma* &c.

Modo per O Dores imitati.

Μύλη ης *mOla æ*, νυξ, νυκτὸς *nox noctis* &c.

Modo per V.

ϛύπη ης *ſtVpa æ*, κυβερνῶ *gVberno*, φῦκος *fVcus*, μύζω *mVſſo* λύκος *lVpus*, νῦν *nVnc*.

Modo per Y.

Θύννος *thYnnus*, κύτισος *CYtiſus*, ἄδυτον *adYtum*, κύμβη *CYmba* μύρτος *myrtus*, ἄσυλος *AsYlus*.

Ει modo per E Jonum more.

Καισάρεια *CæſarEa*, Πηνειός *PenEus*, Λαοδίκεια *LaodicEa*, Λύκειον *LycEum*, Πενθεσίλεια *PentheſilEa*, Εκτόρειος *HectorEus*

Modo per I.

Σείριος *SIrius*, Αλεξάνδρεια *AlexandrIa*, Νεῖλος *nIlus*, Κροκόδειλος *CrocodIlus*, εἴδω *vIdeo*, Εἰρωνία *Ironia*, Ἤπειρος *Ephrus*.

Spi-

Spritus aſper ' modo per H,

Ε'λίκη *Helice* ῥόγχος *rhonchus* &c.

Modo per S.

Υ'πὲρ *Super*, ἕρπω εις *Serpo is*, ἅλς ὸς *Sal is*.

Modo per V.

Ε'σπέρα *Veſpera*, αἴνετοι *Veneti* &c.

Vel ipſæ nomenclaturæ, quas a Græcis acciperent, oſtendit, quam ſtuderent Latini a Græcis diſcedere. Parim Græci fere ſemper Α'λέξανδρον, raro πάριν, atque id poëtæ dixere. At Latini ſemper *Parim*, numquam *Alexandrum*. Palladem raro Græci, maxime in oratione ſoluta, paſſim Αθηνᾶν vocant: Latini numquam *Athenam*, ſemper *Palladem*. Soli Theſſali olim γραικοί appellati ſunt ab ſuo Rege Γραίκω, (*a*) deinde ἕλληνες ab Hellene Deucalionis Filio, (*b*) qui in Phthiotide regnavit exigua illa Theſſaliæ regione, quæ eſt inter Pharſalum oppidum, & Melitæorum urbem trans flumen Enipeum, (*c*) adeo ut longe etiam ante Homerum ignotum eſſet pœne ipſis Græcis nomen hoc γραικοί novo nomine ἕλληνες latius ſe ſe diffundente in dies: quare ἕλληνες ab Homero ii tantum appellantur, qui cum Achille ad Trojam ex Phthiotide profecti ſunt.(*d*) At Iſocratis ævo (*e*) ita vocabulum hoc ἕλληνες prævaluit, ut illa CCLXXXVIII. nomina, (*f*) unde omnes olim Græciæ populi appellabantur abſorpta fuerint ab hac una voce ἕλληνες: atque ἕλληνες præterea ii etiam vocarentur, qui ad ſapientiam incumberent, quovis eſſent genere aut loco nati-

---

a Plin. lib. 4. cap. 7. & Steph. verbo γραικός. *b* V. Dicearch. p. 179.

c Ariſtot. meteor. l. 1. c. 14. & Strabon. l. 9. pag. 432. & Epoch. vet. in marm. Arundell. & Euſeb. Chron. l. 5. p. 26 & 28. & Eraſm. Vindingium apud Gron. Tom. II. Antiq. Græc. pag. 324. *d* Thucyd. l. 1. p. 3. & Homer. Iliad. 1. ver. 684. & Apollodorus apud Strabonem l. 8. p. 370. *e* Iſoc. Paneg. Apud Gron. ibi p. 323.

f 288. populi, qui Græciam, & circa Græciam incolebant diverſis ſinguli nominibus, deinde omnes a ſe ἕλληνες vocati ſunt, nunc ῥωμαῖοι vocantur, a Latinis ſemper Græci antiquo nomine appellati ſunt. V. Gron. Tom. II.

nati (*a*) Nata & adulta Ecclesia ἕλληνες ii vocabantur, qui neque recutiti essent, neque aquis lustralibus expiati. At postquam Constantinus Imperii Sedem Constantinopolim constituit, eamque *Novam Romam* (*b*) appellavit, omnes quotquot Orientali Imperio, exactisque Imperatoribus quotquot Orientalis Ecclesiæ legibus, ac ritibus addicti fuerunt non jam Γραικοὶ, non ἕλληνες, sed Ρωμαῖοι vocati sunt, hodieque vocantur. (*c*) verum enim vero Latini τὺς Ρωμαίυς nunc, antea ἕλληνας antiquo illo, cariosoque nomine *Græcos* appellarunt, quo longius possent in eorum appellatione ab eorum loquendi, & vocandi consuetudine recedere.

Quid si studium omnibus hoc nationibus insitum est, ut quæ peregrina sibi adsciscant vocabula detorqueant? Quid est Græcis ποσειδῶν *Neptunus*, nisi Punicum *Pesitan* (*d*) idest *latus* & *expansus*?

Quid *Italia* aut ἰταλία, nisi Phœnicum *Itaria*, idest *piscearia*? (*e*) quid ἥφαιστος Vulcanus, nisi Chaldæorum *af-esto*: *Pater ignis* (*f*)?

Vnde Τένεδος nisi ab Phœnicum *tin-edom* Insula luti rubri (*g*)? unde ἀμβρόσια nisi ab *bar-ros-jain mons capitis vini* idest *vini excellentissimi* (*h*)? Vide quomodo proferant Galli ea vocabula quæ ab Italis, Hispanis, Alamannis, Danis, Belgis, Batavis, Anglis in suam linguam derivant [*i*]. Vide quæ Tur-

---

a Hesych. verb. ἕλληνες. Joseph contra Appion. l. 5. ex Aristotele apud Clearchum, Aristoteles enim Judæum quemdam vocat ἕλληνα μηκέτι τὸ γένος, ἀλλά καὶ τὴν ψυχήν.

b P. Gylius Topogr. Const. l. 2. cap. 2. apud Gronov. Tom. 6, pag. 3255.

c Quotquot Græcos vulgo vocamus, in Græcia non Græci, non Hellenes, sed ρωμαῖοι appellantur & a seipsis, & ab exteris, præterquam quod a Turcis *Gkiaurlàr* vocantur idest *Infideles* vocabulo omnium Christianorum. Vix aliquem invenias ex Græcis etiam vetustissimis qui hoc nomine γραικὸς usus sit: quod ego sciam solus Callimach. & Cassandr. in carmine, & quidem de iis solis loquuntur, qui Phthiotidem incolebant, & soli *Græci* vocati sunt longe πρὸ τῶν τρωικῶν.

d Boch. l. 1. c. 1. p. 10. *e* p. 661: *f* 432. *g* p. 417. *h* p. 415.

i V. P. Besnier S. J. Præf. præfixam ante Diction. Etym. Linguæ Gallicæ.

Turcæ a Græca mutuantur, ut *kIramìs* a *κέραμος* testa Panaìr a *πανήγυρις* conventus sollemnis. ab Itala *mAmmelle* mEmmellèr, a *somma* sEmèr. Ecquis linguas omnes, aut vocabula recenseat? omnes igitur populi peregrinas litteras vix limen ingressas, hospites sibi imperiose prosternunt, obluctantesque corrumpunt, Latinos solos ita castos fingemus, ita pudicos ut *ἦτα* Græcorum intactum, itaminatumque servaverint?

Non acquiescit Mirtisbus, & cum a barbararum litterarum traductionibus imbelle, tum ab *ἦτα* in *e* per latinos traducto validissimum argumentum peti contendit, quod constans sit hujusmodi traductio in E, quod *vix e millenis una vox est, quæ a regula communi recedat*. (a) At quam constans *sit*, *ac communis hæc regula videamus*.

CAPUT VII.

ἦτα Græcum non semper in E longo a Latinis verti.

I. HTA in ĕ breve traducitur a Latinis.

Patĕr, Matĕr, Fratĕr, Calpĕ &c.

Æquŏra transiliet, sed longe calpēs relicta (b).

a Πατὴρ, Μητὴρ, Φρατὴρ, Κάλπη.

II *ἦτα* in IA.

ThracIA, HippodamIA, CatanIA, PhœnicIA

a Θράκη Ἱπποδάμη, Κατάνη, Φοινίκη.

III *ἦτα* in I.

DelIro, sIgnum, genItus, domItus &c.

a ληρῶ, σημεῖον, γεννητὸς, δμητός.

IIII *ἦτα* in O & quidem breve.

Κῆρ cor, sic Cicero ex Homero (c),

Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans (d).

Ὃν θυμὸν κατέδων πάτον ἀνθρώπων ἀλεείνων.

V *ἦτα*

a Pag. 35. b Juven. sat. 4. c Iliad. ζ. d Tuscul. 3.

V. ἦτα in A.

fAmA, plAgA, mAchinA, lAna, eclogA, MusicA &c. AφHμH, πλHγH, λHνός, ἐκλογH, MυσικH.

Si plurimas earum vocum demas, quas integris plaustris convectat P. Giraudeau, Ecclesiasticas quidem illas, & everso Latio corruptas potius, quam natas, profecto longe pluries in A vertebatur a Latinis veteribus ἦτα, quam in E.

At, inquies, Latini dum ἦτα in A verterent Dores imitabantur. Do, & concedo, sed hoc ipsum quod Dores potius imitarentur Latini a communis Græciæ pronuntiatione diffidere voluisse clarum est.

Deinde ἦτα Dores vertebant in A (*a*) πλάγα, φάμα, ἔκλογα, pro πληγή, φήμη, ἐκλογή, neque propterea τὸ ἦτα valuisse A dicis: ecquid igitur ἦτα valuisse E contendis, quia in E a Latinis traduceretur? Græci a Græcis & sono, & littera discrepare poterant; Latini a Græcis non poterant?

Quid si hoc Latinorum studium a Græcis in pronuntiando ἦτα discrepandi non modo vestigamus, atque odoramur, sed ipsis in cubilibus deprehendimus, tenemus, perspicimus? Nemini sane dubium est saltim a duodecimo sæculo, ἦτα in Græcia non *E* sed I audivisse: Eustathio tam aperte id testanti fidem abrogare nefas. Iam vero C. *BEssarion* Nicænus decimo quinto sæculo vixit: Dionysius III *MuselimEs* Larissæ metropolita anno CIↃIↃLXXI ad Constantinopolitanum thronum evectus est. [*b*] Tota quidem Græcia μυσελίμης, Βησσαρίων MuselimIs, VIssarion auditi sunt. Quare igitur ἦτα in E converso Latini *Musselimes*, *bEssarion* dixerunt? Notissimæ etiam num sunt hodie in vrbe Chio familiæ Græcæ ΚορέσΗς, σέψΗς, σκεινΗς, σκυλυμβρΗς, ac semper *CoressIs*, *SepsIs*, *ScrinIs*, *SculumbrIs* auditum est; & tamen tum in Epistolis Chii scriptis anno CIↃIↃLXXX ad Theodosium Zygomalam Protono-

I ta-

a Lege Inscriptionem Corcyræam in eruditissimo libello Em. C. Quirinii de Primordiis Corcyræ. *b* Le Quien T. 1.

tarium Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, tum in teſtamento *τῆς κορέσcνας*, dictæ vulgo *ἡ πιλῦ*, quæ fuit uxor *τῦ μακαρίτυ* Silveſtri Miſmilangi, ipſi ſua propria manu ſubſcripſerunt Ἀντώνιος Κορέσης, Δημήτριος Κορέσης, Λύκας Κορέσης, Ἰώαννης Κόρέσης, Νικολᾶος Κορέσης, *σαμάτης* Σκελινὴς, Ἀντώνιος Ψιακὴς, Νικολᾶος Σκυλυμβρὴς, Νικολᾶος Παραδείσης, & tamen Martinus Cruſius quamvis Chii aderat, & *ἦτα* in hiſce nominibus I a Græcis pronuntiari audiebat, tamen per E omnia iſta nomina interpretatus eſt (*a*) *ParadisEs*, *ſculumbrEs*, *PſiacEs*, *ſepsEs*, *CoreſsEs*. An non ſatis inde aperta eſt, noſtra Latinorum libido Græcæ pronuntiationis detorquendæ?

At *revellendæ* penitus *ex pulmonibus* Eraſmianorum *aviæ iſtæ* (*b*). Latini veteres in E vertebant *ἦτα*. Peto: E apud Latinos quid ſonabat tum temporis? E, ait Fabius, ita veteribus pronuntiatum eſt, ut utrum E audiſſes an I ignorare liceret. (*c*) Hinc illa *ManI*, *CamIna*, *MelpomIne*, *Inormis*, *penItro* pro *ManE*, *CamEna*, *MelpomEne*. *Enormis*, *Penetro*. Contra *MEnerba*, *lEber*, *berE*, *navEbus*, *quasE*.

Conſuetum enim inquit Gellius, [*d*] *veteribus fuit* E *&* I *uti indifferenter*. Quid igitur Terentianum Maurum, quid Auſonium, quid ipſum Sanctum Auguſtinum vexatis Eraſmiani, quod *ἦτα* per E efferrent, quum ipſum E teſte Eruditiſſimo Lipſio *in tantam exilitatem devenit*, ut *tandem in* I *tranſierit*? Quum E *quoque loco* I *fuit* Quintiliano teſte? [*e*] Haud facile hinc pedem referes.

Obruendi penitus ſunt. E Latinis id valuerit quod hodie *E*: vide quam ſim liberalis. Quid ita? Adverte mentem. Hujus nunc argumenti vim omnem infringam. Illud tamen prius ſcire eſt. AEoles dictos eſſe non Græcos omnes, ſed Dorienſium Coloniam illam quæ, Vulcanias Inſulas

---

a Marc. Cruſ. Turc. p.311., & 313., nec ſemel reperit. *b* Perſ. Sat.5. v.29. *c* Inſt. Or. l. 1. c. 6. *d* Noct. Att. l.10. c. 24. & l. 5. c. 12. *e* l.1.c.6.

ſulas incoleret, parva quidem manus, neque adeo inter Græcos ſpectabilis, quippe qui Italiæ potius viciniores a gracilitate illa Græcorum, & tenui loquendi norma ad dilatandas Italorum more litteras ita deflexèrunt, ut πλατόςομοι ideſt *orìs, ac labii diducti* per contemptum a Græcis appellarentur. Quare, factum eſt, ut, Homerum ſi demas qui fuit παντογλωσσόπατος, qui AEolidum lingua uſus ſit præter Sappho, & Alcæum reperies neminem, quod ego ſciam.

AEoles itaque anguſtum illum ſonum, atque exilem, quo *i* proferimus oderant: quare *E* τὸ πλατυςομίζον deperibant: illud initio vocum, & unde poſſent repellere litteram ὖ, ει, ἰῶτα, ἦτα ſuum *E* conlocabant. Hinc illis ἔδωρ ἐγέῤῥω, ἀδέκαςον, τίθαιμι, μιμναίσκαι, ἄρες: pro ἄρης *mars* μιμνήσκω *memini*, τίθημι *conloco*, ἀδίκαςον *injudicatum*, ἐγείρω *excito*, ὕδωρ *aqua*. Jam ſentis ictum. *Ex Græcis orta* vocabula, inquit Fabius, *plurima ſunt*, *præcipueque AEolica ratione, cui eſt ſermo noſter ſimillimus* [a]. Expectas ut victor quaſi ex equo Trojano in Eraſmianos irruam? Auſonius, quem jam Sinonem eſſe nemo ſuſpicatus eſt, pandit clauſtra.

ἦτα *quod AEolidum, quodque* E *valet*, *hoc Latiale* E.

An eget interprete? *e* Latiale eſt ἦτα, non Græcorum ſed AEolidum, quodque *e* valet ipſis. ἦτα igitur Græcis reliquis non ſonabat E. *Omnis enim exceptio fundat regulam in oppoſitum*, ut ajunt.

Te miror doctiſſime Sarpedonie, & eos, quorum tu fontibus hortulos tuos irrigaſti, hæc prius non perpendiſſe animo, neque accurata æſtimatione cum Eraſmianis *ratiunculis* libraſſe, quæ Simoni Portio *Chimericæ*: *turpes*, *ac miſerrimæ* Joſepho Scaligero acerrimi ingenii viro viſæ ſunt. Claudius autem Salmaſius vir emunctæ naris & in paucis eminens poſtquam Eraſmi commenta, quæ ad profligandam veterem τῶ ἦτα pronuntiationem excogitaverat, per-

 legit

a Inſt. l. 1. c. 10.

legit ita hominem pæne popularem excipit *femidocti hodie male opinantur ἦτα E* pronuntiandum esse, quum veteres *ἦτα ut ει & ἰῶτα pronuntiarent. Ie lis*, inquit MSs. Menage, *& prononce le grec* (a) *de la maniere, que toute la Grece le lit, & le prononce. Il seroit bon, que ceux, qui lisent, & qui prononcent autrement fussent fondez en autoritè particulierment pour la prononciation de la ἦτα. Ie leur demande, s' ils veulent s' opposer a un usage reçu par toute une Nation, qui s' entend mieux elle meme avec l' irregularitè, qu' ils lui reprochent, qu' ils ne s' entendent entre eux avec leur reforme: . . . Il y a de la prevention, & de l' entetement.*

PARS.

(a) Menag. 1. pag. 335.

PARS III.

De reliquis litteris, ac diphthongis.

CAPUT I.

De Bῆτα.

Bῆτα Græci, dum vernacula utuntur plerumque ita proferunt, ut ſuum Itali B. At duriuſcula hæc pronuntiatio a templis, ac gymnaſiis Græcorum prorſus exulat. Ejus vero loco, V conſonans Latinum auditur. Neque eſt quod novitatem hic ſuſpicere.

Videas enim apud Suidam V latinorum conſonantem paſſim in Bῆτα translato Βενετιάνον, Βεσπασιάνον, Κορβῖνον. apud Balſamonem (a) φυρτίβα, βιποσέσα, κόμητος πριβάτων pro *Comitis privatorum, vi poſſeſſa, furtiva.* (Nota τὸ κόμητος.)

Apud vetuſtiores Patres Φλάβιος, Βίκτωρ, Βαλέριος, Σιλβανός, & indiſcriminatim Φλάυιος, Ουίκτωρ, Ουαλέριος, Σιλυάνος.

In Inſcriptionibus demum βήτιον, βέργα, βινδίκτα, σαλίβα.

In Nummis Φλάβιος paſſim φλάυιος; & Φλάυιος. Integra plauſtra habes apud Meurſium, Occonem, Cotelerium, Petavium, Labbæum.

At Cratinus ovium vocem expreſſurus B utitur. Oves autem non *ve* ſed *be balant*. Ita ſane, ſed aliam litteram, quæ ad vocem pecudum propius accederet, non habebat. Peto enim ab Italo Calligrapho, ſcribat ſuis litteris Gallo dictante *Jeſus*, *Beniamin*, *Judex*: Rutheno *Imperator*, *Deus* *Aqua*,

---

a. Fuit Patr. Antioch. Sæculo XII.

Aqua: Turca, *oculus meus*, *Thesaurus*, *aurum* : Persa *Calendarium*, *habeo*, *caput* scribet ille: *Tzer*, *dar*, *Rusnamè*: *altùm Chasnè*, *ghiosunùm*, *Czar*, *Bog*, *Voda*, *zesù*, *Bensamen*, *Endex*. Sed si sua scripta velit legere, sibi etiam ridiculus esset; tamen melius scribere non poterit.

Sed Latini, inquies; Βῆτα in B, non in V vertebant. Primum nego: unde enim *vado* nisi a Βάδω? unde *vita*, *vis*? *volo* nisi a Βέλομαι, Βία, Βιος? Deinde jandiu apud Græcos Βῆτα in litterali lingua profertur v consonans, cur Latini Scriptores in B vertunt nisi quia Alphabeti ordinem potius, quam litterarum sonum sequendum putant? Num testes desideras? Plenæ sunt Recentiorum Interpretationes.

Verum age, amabo, ostende quid B latinis veteribus sonabat? ut nunc profertur B, an ut V consonans? Credibile ne, ais, B & V fuisse Latinis unisona? qui possent scripto Calligraphi vitare confusionem? Dico primum: recte scribendi rationem non auribus, ut inquit Tullius (*a*) *sed litteris*, *doctrinaque puerili* tradi solitam. Deinde confusionem dico revera non fuisse sublatam. Vt enim omittam *vaptizo*, *DanuVius*, & sexcenta alia, vetustissimis in marmoribus, ac Numis nusquam non obvia *BalBæ*, *Berna*, fatum *acervum*, *Berum*, *probaBerit*, *Bessica*, *PrimitiBus*, *siBe*, *CiBica*, *Bixit*. Via *LaBicana*, *CaBea*, *AlBeum*, *VniBersus*, *Venemeritus*, *Vasis*, *ProBincia*, lege Lipsium, Gruterum, Reinsium, Fabretum, Sponium, Salmasium, Casaubonum, ipsum Strabonem, Herodianum, Livium ceterosque Græcos, & Latinos, quibus B & v latinum idem est, ac Βῆτα Græcum. Siquid autem pregrinum lubet scire, vide orationem Danielis Meyer habitam Basileæ anno CIƆIƆCLXXX ubi late probat: *Vau* Hebraicum, quod v consonans semper valuit in Βῆτα a Græcis fuisse translatum. Quare Βῆτα Græcum ad B Latinum ut num ab Italis, Anglis, aut Gallis profertur detorquere velle, hominis est, teste Scaligero (*b*) Eruditione, & ingenio suo abutentis.

De-

a Orat. l. 4. *b* Scalig. p. 31.

Demum si dicamus B Latinis veteribus eodem modo prolatum, ac nunc ab Italis, jam rem confeci. Quintilianus etiam cum jucundius litteras suas a Græcis, quam a Latinis suas proferri dicat, tum præcipue Latini B asperitatem queritur quam, inquit ut mollirent veteres aVersa pro *aBversis* dixerunt. (*a*) Veteres igitur. Juvene Quintiliano cum B mollire vellent, & ad Græcorum Β῀ητα pertrahere, illud in *V* vertebant, vel potius illo sublato *V* consonans tantum proferebant. quid clarius?

CAPUT II.

De Γ, *ceterisque litteris*.

VNus, inquis, tu doces γ valere j Consonans, quum reliqui semper Grammatici per *g* efferant. At *g* profecto aliter proferri a Gallis audio, aliter a Belgis, aliter ab Hispanis, aliter a Germanis, aliter ab Anglis, aliter ab Italis, atque adeo inter Italos ipsos ab Etrusco aliter, aliter a Veneto. Quæro nunc; Grammatici, quum γ valere *g* docent, quem sonum ex omnibus intellectum volunt? Illos ego certe indiligentiæ non damnem, sed meam hac in re diligentiam desiderari nolo.

Γ præpositum vocali *E* vel *I* facienti sonare, ut *j* consonans nunc ab Italis profertur, cum in Templis, tum in Scholis apud Græcos omnes certum est: Quamvis in vernacula sonet ut *g* Italorum, si vero vocalis sequatur faciens *a*, *o*, *u*: tum sonat *g* potius ut apud Alamannos.

Si autem sequatur γ, κ, ξ, χ: ut *n* proferri vel ex Traductione, quæ tanti habetur Erasmianis, liquet: unde enim *ANgelus*, *ClaNgo*, *ANcora*, *LariNx*, *aNgo SphiNx*, *LyNx*, *DiphthoNgus*, *ANgaria*, nisi ex Ἄγγελος, κλάγγω, Ἄγκυρα, λάρυγξ, αγχω, σφίγξ, λύγξ, δίφθογγος, Αγγα-

(a) L. 12. c. 10. Inst. or.

γαρία? Opportunius autem Græcorum ſonum efferri per ngk patet; *ng* non ſufficit, quum non eundem apud omnes habere ſonum notum eſt. Huic denium pronuntiationi ſuffragatur Voſſius, & late probat ex Nigidio, & Victorino. (*a*) nec video cur ridiculum videatur aliquibus eandem litteram in diverſa poſitione mutare ſonum, quum id omnibus linguis ſollemne eſt?

Ypſilon valuiſſe olim *u* vocale voluit (*b*) Pius Manutius, quod μῦς, σῦς, δύο Latini *duo*, *mus*, *ſus* dixerint. At quum longe pluries in *i* verti adverterit P. Giraudeau *malim* inquit *ego ὐ ut y pronunciare* I (*c*). Ipſi Græci *i* peregrinum ſæpe vertebant in *ypſilon*. A Melæna Chii Promontorio ad occaſum ad VIII. M. P. iacet ignobilis Inſula ψύρα, ut vult Stephanus, vel τὰ ψυρὰ ut Strabo; (*d*) at unde niſi *a bſira* Phœnicum, Arabum, ac Chaldæorum *contemptibile*? λαμβάνεται enim ait Stephanus τὸ ὄνομα ἐπὶ εὐτελείᾳ *ſumitur nomen a vilitate*.

De *jucundiſſima Pronuntiatione* litterarum ζ, δ, quas aſperius pronuntiari a Latinis auctor eſt Quintilianus (*e*) aſpiratarum, conjunctarumque, conſonantium molliſſimo ſono nihil addo, præter Græcorum omnium hac in re conſenſionem, & Quintiliani auctoritatem, qui (*f*) cum nihil dulcius græcis litteris ſpirare, tum latinis litteris exprimi poſſe pernegat: Si enim δ, ut *d*, ζ, ut *z*, β, ut *b*, & reliquas latinorum more efferre velimus, neſcio, cur latinæ litteræ *duriorem ſonum* (*g*) habere dicantur. *Velle enim ſingula perſequi hominis eſt cum miſeri, tum in minimis occupati*.

CA-

a l. 19. c. ult. *b* In Parergo. *c* l. 1. c. 2. *d* Strabo l. 14. *e* l. 12. c. 10. *f* ibid. *g* Latina elocutio eſt ipſis ſtatim ſonis durior, quando & jucundiſſimas ex Græcis litteras non habemus. Ibi circa med.

CAPUT III.

De Diphthongo αι.

Litterarum ordinem ſecutus neceſſe habeo omnem alium ordinem interturbare : quam enim defendimus , pronunciatio ita ſibi conſtat , ut ſæpe una vocula plurium litterarum ſonus comprobetur . Quare dabitis veniam opinor , ſi nullam Chronologiam, nullum temporum , aut argumentorum modum tenebimus,ſi eoſdem Auctores, immo eadem verba in medium ſæpe proferemus .

I αι pronuntiatum μονοφθόγγως

Michaël Glycas græcarum litterarum *ſollertiſſimus indagator* teſte Labbæo (*a*) , Nicetam Conſtantinopolitanum Præſulem ſub Copronimo ut Græcæ litteraturæ , ac pronuntiationis expertem oſtendat,hæc narrat: (*b*) *μηδὲν ἄλλο εἰδὼς πλὴν ἐσθίειν καὶ πίνειν . . . τὸ Ευαγγέλιον ἀναγινώσκων ἀντὶ τῦ (ἐκ τῦ κατὰ Ματτθαῖον) εἰπεῖν , (ἐκ τῦ κατὰ Ματτθαῖον) ἐξεφώνησεν , ἐφ' ᾧ καὶ τίς τῶν πειρασαμένων εἴπε , μὴ διαίρει τὴν αι δίφθογγον* . Nicetas iſte natione Sclavus , rudis ineptus , & eviratus (*c*) *nihil aliud doctus* , *niſi comedere* , *& bibere . . . . . Evangelium cum modularetur* . (intra ſuum cubiculum , *non dixit ſecundum* Matthæum , *ſed ſecundum* Matthaïum . *Ad hæc quidam ex iis* , *qui* aderant , *Noli* , inquit , *diphthongum ſolvere* . Ergo non ſolvebatur , ſed conjunctim jam tum efferebantur Diphthongi amplius mille anni ſunt .

II *αι valebat* E

Baſilius M. (*d*) *πᾶσα λέξις* , inquit , *ἀπὸ τῦ θε διὰ τῦ ἐψιλὸν γράφεται . πλὴν τῦ θαιρὸς , θαιμὰν* . *Omne vocabulum*, *quod incipit a θε ſcribitur* per Epſilon *præter θαιρὸς cardo* ſeu *axis*. Rurſus (*e*) *πᾶσα λέξις ἀπὸ τῦ νε καὶ χε διὰ τῦ ἐψιλον γράφεται πλὴν*

K

a In Præf. ad Glycam . *b* Annal. par.4. pag.284. edit: Pariſ. in Typog. Regia ann. 1660. *c* obiit ann. 780. *d* Ἐρωτημ p.595. ut eſt apud Vveſthenium. *e* Ibi p. 610.

πλὴν τῶ ναίω, χαίρω. *Omne vocabulum, quod* incipit a νε & χε scribitur per Epsilon præter ναίω habito *poëtis*, χαίρω *gaudeo*.

Porro si αι aliter sonaret, ac ἔψιλον idem esset, ac si diceret: *Omne vocabulum, quod incipit* a Be *scribitur per* E: verum excipe Bubus. Quis risu non corruisset?

Addo lucentissimum Theonis sophistæ Alexandrini testimonium. (*a*) Hic inter amphilogias ἀσαφῆ ποιῶσας τὸν λόγον, quæ nempe *dubiam efficiant Orationem* hanc præcipuam conlocat. παῖς ἄσα *quæ est puella* & πέσυσα *quæ cecidit*. At quæ amphilogia si solvas diphthongos? Alterum *Païsousa*, alterum *Pesousa* audiretur.

At omnium apertissime loquitur Joannes Grammaticus; nam ἡ αἰολὶς ait τὰ εἰς αις μονοσύλλαβα διαιρεῖ, οἷον παῖς, δαῖς ἀντὶ τῶ δαῖς παῖς, *AEoles solvunt monosillaba* αις, in ἅις. Ergo παῖς δαῖς diphthongus est monosillabon. (*b*)

Et ne peregrina desint ex Chaldæo *ThEman*, *BEthoràn Elìm Etham* vertunt οἱ ὁ θαιμὰν (*c*) βαιθωρὰν (*d*) αἰλεὶμ (*e*) ἀιθάμ (*f*) At τὼς ὁ & Calligraphos doctissimos, & satis veteres esse pueri etiam norunt.

Maja, inquis, & *Ajax* a Græca diphthongo αι non *Mea*, & *Eax* dicimus. Satisfacit Priscianus (*g*) *Quoties in Græcis diphthongis fit apud nos* διάιρεσις *ut Ajax*, *Maïa*, *Troja*, *eja* &c. in hoc AEoles sequimur. Erit ergo judicatum, quomodo ceteri Græcorum Diphthongos pronuntiarent. Sed ad singulas.

Ai Græcum, dices, ut ai Latinum sonabat in pictaï, aulaï, auraï. Negat Quintilianus (*h*) *ai*, inquit, *quidam ut Græci efferebant*, *quidam singulariter tantum*, *cum in dativum*, *vel genitivum casum incidissent*, *unde pictai vestis*, *&* *aquai Virgilius vetustatis amantissimus*. Verum Archaïsmum hujusmodi vel ipsi ἀρχαιότατοι ejurarunt.

CA-

---

a De narrat. p. 35. Edit. Basileæ in octavo. *b* Ioan. Gram. de Dialectis. *c* Gen. 5. 1. & 32. *d* Jos. 17. 11. *e* Ex. 16. 7. *f* Ibi. 6. 42. *g* L. 1. Gram. p. 30. *h* Inst. l. 1. cap. 7.

CAPUT IIII

De *αυ*, & *ευ*.

DIphthongum iſtam ita pronuntiant Græci in Templis, & ſcholis ut *av* Latini in hac voce *cave*. Ita a veteribus pronuntiatum fuiſſe teſtatur Tullius:(*a*) *Quum Marcus Craſſus*, ait, *exercitum Brundiſii imponeret, quidam in portu caricas Cauno advectas vendens* Cavneas *clamitabat*. *Dicamus ſi placet monitum ab eo Craſſum* caveret, *ne iret*. *καυνέας* igitur ille ita clamitabat, ut Craſſo dicere videretur cave ne eas.

Quid plura? *Aυ*, & *ευ* incorrupte a Græcis hodie proferri teſtatur ipſe Pius Manutius (*b*) hac in re non amicus.

Dices ſi ypſilon in hiſce diphthongis valet V conſonans, jam non erunt *diphthongi*, quæ gemina vocali conſtant, non conſonante, & vocali. Sed Græcorum conſenſio nupero Tullii teſtimonio comprobata major profecto eſt, quam ut ingenioſa iſta concluſiuncula lebefactari poſſit.

Qui autem *αυ*, & *ευ* Græcis *af* & *ef* pronuntiari dicit, videat ne non perpugatas omnino habeat aures; namque *υ* conſonans cum *κ*, cum *χ*, cum *τ* conjunctum ad *f* videtur accedere, etiam ſi nolis, ſicut in Latinis vocibus *abſens obtineo abſtineo obſervo ſecundam litteram B*, ait Quintilianus, (*c*) *ratio poſcit*, *aures magis audiunt* P. ſic *emtus*, *ſumtus demtus* etſi nolis ita tamen pronuntias, ut *emtus ſumptus demptus* proferre videaris.

a 2. de Div. *b* In Parergo: *c* Quint. 1. c. 7. V. Grut. p. 436. & 503. & Cellarium de Orthogr. pag. 20.

CAPUT V.

Ει unionum esse cum ἦτα, & ἰῶτα.

Basilius iterum: πᾶσα λέξις ἐν ιςὸς διὰ τῦ ἰῶτα γράφεται οἷον χςισὸς, πισὸς· πλὴν τῦ χηςὸς σεισὸς ἄπειςος (*a*). *Omne vocabulum desinens in* istos *scribitur per* ἰῶτα *ut* χςισὸς *unctus*, πιςὸς *fidus*. Excipe χςισὸς *bonus* σειςὸς *mobilis* ἄπειςος infidus.

Ει Græcum Latini per I *reddunt*.

Quid quod Latini in I simplex vertunt diphthongum ει? Vnde enim *Nilus*, *Alexandria*, *Samaria*, *Basilius*, *Idolum*, *Idea*, *Latria*, *Chirurgia*, *crocodilus*, *Nicomedia*, *Arius*, nisi a Νεῖλος, Ἀλεξάνδρεια, Σαμάρεια, Βασίλειος, εἴδωλον, εἰδέα, Λαΐρεῖα, χειρυγία, Κροκόδειλος Νικομήδεια, Ἄρειος?

Latinum I vertunt Græci in Ει.

Hinc in nummis apud Occonem: Αντωνεινος, Σαβεινος; Αγειππεινα, Μακρεινος, Πλωτεινος, Μαξιμεινος, & alia nusquam non obvia.

A Chaldæo etiam *iki* εικη frustra.

icun	εἰκὼν	imago
aspir	σπεῖρα	cohors
clide	κλεῖδες	claves
chimùn	χειμὼν	biems.

Calligraphorum etiam hic errores juvant.

In vetustissimo Sacro Codice Oxoniensi.

(*b*)	δῖ	pro	δεῖ	*oportet*
(*c*)	ἀπέςιλαν	pro	ἀπέςειλαν	*miserunt.*
(*d*)	δίραντες	pro	δείραντες	*excoriantes*
(*e*)	ἐξιλθῖν	pro	ἐξελθεῖν	*egredi*

In

a Pag. 610. *b* Actor cap. 16. 30. *c* Ibid. 35. *d* Ibid. 37. *e* Ibid. 38.

In Codice Aldi.

(*a*) Χερȣβεὶμ pro Χερȣβὶμ *Cherubim.*
(*b*) Σεμεεί pro Σεμεῒ *Semei*
(*c*) Κεὶς pro Κὶς *Cis*

In Romano, & Alexandrino.

(*d*) λεία pro λία *Lia*
(*e*) λευεὶ pro λευί *Levi*
(*f*) Βενιαμεὶν pro Βενιαμὶν *Beniamin*

In Basileensi.

(*g*) ἐγείρεται pro ἐγήρεται *excitatur*
(*h*) μόνειν pro μόνην *solam*

Et κηρύσιν quaterno mendo pro κυρήσσειν *vulgare.*

In Vsseriano.

Ι'αείρȣ pro Ιαΐρȣ *Jairi*
Βενιαμεὶν pro Βενιαμὶν *Beniamin*

Si etiam Profanos Thucydidem, Platonem, Xenophontem, Aristotelem adeas nusquam non occurrent errores, quæ ad rem faciant,

ειμᾶς pro ὑμᾶς *vos*
εἰρις pro ἶρις *Iris*
τειμήσατε pro τιμήσατε *honorate*
(*i*) βλάβεις pro βλάβης *detrimenti*
(*k*) πόλι pro πολει *urbi* (*l*)

Vt ne putes recentiorum esse hoc vitium, qui ἦτα cum ἰῶτα cum ὔψιλον, cum οι, cum ει miscentes, omnes istas litteras etiam scribendo perturbent, monet Philemon antiquissimus, ob soni ταυτότητα omnia ista etiam suo ævo fuisse permixta (*m*).

Summam addit Tullius (*n*) nam βίνει, vel βίνει Græcis auri-

---

a Gen. 10. *b* Exod. 6. *c* 1. Par. 2. *d* Gen. 29. 16. *e* Ibid. 34. *f* Ibid. 35. 18. *g* Mat. 10. 27. *h* Ibid. 11. 11. *i* Κυρ. παιδ. 4. p. 12. ex Henr. Xenop. *k* Pag. 256. *l* Vide Cotelerium, Suidam, Hesychium, Casaub. Petav. Salmas. In Herod. Attic. & omnes passim Interpretes. *m* Vide Porphyrium εἰς τὸν Ὅμηρον. *n* L. 9. Ep. 22.

auribus obscenam vocem pudicam esse Latinis contendit illam eandem. Βίνει ergo Græcum, vel Βείνει ac Bini Latinum unisonum est.

Fortasse, inquit, Latinis etiam erat *Binei*, ut *puerei mendacei furei*. Scio hoc verum Quintilianus (*a*) aperte docet *e* ad *i* conjungi non pronuntiationis causa, sed solum casus, numerique distinguendi. *Sed supervacuum*, inquit, *est*, *quia I tam longæ*, *quam brevis naturam habet*, *tum incommodum aliquando : nam iis*, *quæ proximam ab ultima litteram E habent*, *&* *I longo terminabantur*, *illam rationem sequentes utemur E gemina*, *qualia essent* argenteei, aureei. *Idque iis præcipue*, *qui ad lectionem instituentur etiam impedimento erit*, *sicut in Græcis* ἰῶτα *subscriptum in* ληιστῆι, *idest* ληστῇ. Jam vero si *ei* aliud sonaret quam *i* nec *impedimento esset iis*, *qui ad lectionem instituentur*, neque *incommodum*, neque *supervacuum*.

Terentianus aliam hujus orthographiæ causam adfert : *e*, inquit, *cum* i *non erit necesse copulatus scribere*, *nisi subest ratio*, *aut origo nominis*, idest nisi id fiat distinguendi casus, aut numeri, aut etiam etymi ostendendi gratia. Hinc eos culpat qui *deico*, *ubei*, & similia scriberent, quum nulla subsit causa nec originis, neque distinctionis. Nec tibi negotium facessat, quod *ei* a Quintiliano positum dicatur pro *i* longo; quasi aliud sonaret *I* longum, aliud breve : nam paullo ante ipse dixit quasdam voces apice non esse notandas, quamvis essent longæ, alias notandas esse, ut *malus* arbor & similia. Non igitur omnis sillaba producta sono distinguebatur a brevi : si enim distingueretur omnis longa sillaba a brevi, non esset ineptissimum apice notare omnes natura, non positione longas. Nam si A in ablativo aliter proferretur ac in recto, aliter ante geminam, aliter ante unam consonantem, æque scribendum esset, casĭda, molāris, hastā, ne scilicet ii, *qui ad lectionem instituerentur* efferrent hastă, molăres, cassĭda. Sed pro-

a Inst. or. l. 1. c. 7.

propius ad rem : si *i* longum natura sono differret ab *i* brevi, non *supervacuum*, sed necessarium esset notare *e* aut *apice*, aut *alio signo*; ut posset, qui ad legendum institueretur illud aliter legere, ac proferre? Sed Quintianus (*a*) apertissime loquitur: Nam *ai* inquit *scribi non proferri proletarii sciunt*: atque idem dicit mox de *oe*. *oe* inquit *scribendum non proferendum omnes edocent*. Vide hac de re utrumque Scaligerum (*b*).

CAPUT VI.

De Diphtongo οι

BAsilius (*c*) πᾶσα λέξις ἀπὸ τῦ κυ καὶ χρυ διὰ τῦ ὕψιλον γράφεται οἷον κυψέλη, χρυσὸς, πλὴν τῦ κοῖλον χροιὰ, χρηςὸς, χειςός. *omne vocabulum incipiens a* κυ, aut χρυ, *scribitur per* ypsilon *ut* κυψέλη *Alveare*, χρυσὸς *aurum*: *Excipe* κοῖλον *vacuum*, χροιὰ *color*, χρηςὸς *bonus* χειςὸς *unctus*.

Itaque οι idem valet ac ἦτα, ἰῶτα, οι. Id quoque Nos errores docent.

In pervetusto Codice apud Vesthenium videas.

(*d*) ἄρτυ	pro	ἄρτοι	*panes*
(*e*) δίκτοια	pro	δίκτυα	*retia*
(*f*) ληπαὶ	pro	λοιπαὶ	*ceteræ*
(*g*) ἡτυμασμένη	pro	ἡτοιμασμένη	*parata*
(*h*) χλαμοῖδα	pro	χλαμύδα	*clamydem*
(*i*) ἐκείνη	pro	ἐκεῖνοι	*illi*

In Herodoto.

(*k*) κατηκῦσοι	pro	κατοικῦσι	*incolunt*

In Xenoplonte.

(*l*) οἱ κάλιςη	pro	κάλιςοι	*optimi*

οι

a Epograph. c.6. & c. 7. *b* Pater l.1. de causis Lat. ling. c.8. Filius in Notis ad Auson. *c* Pag.594. *d* Matth.4. 3. *e* Ibid. 20. *f* Ibid.cap.25.11. *g* Ibid. 34. *h* Ibid. 27. 31. *i* In Oxonien. *k* Mel. 4. pag. 229. *l* De Pers. leg. pag. 579.

οἱ ἄριςη pro *ἄριςοι optimi* *οἱ μέγιςη* pro *μέγιςοι Maximi*.

Sed cui non auditæ querelæ Hieronimi (*a*), Augustini, (*b*) Eucherii (*c*) de voce *Cenomia*, quæ quum a Græcis nunc *κηνομυῖα*, nunc *κωνομῦα*, nunc *κοινομία* propter eundem in omnibus sonum scriberetur, Sacris Interpretibus maxime incommodavit?

Barbaries etiam Neronis favet. Duos ille Sulpicios inauspicato cognomine *ποιητικὲς* trucidari jussit. Quam ob culpam? *ὅτι ποιητικοὶ ἐκ προγόνων ἐπικαλέμενοι ἐς τὰς τῦ Νέρωνος νίκας τὰς πυθικὰς ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ἠσέβεν* (*d*). Quia, inquit Dio, *quum a majoribus ποιητικοὶ vocarentur* in *πυθικὰς* Neronis victorias, *scelesti*, *injurii esse visi sunt*, *& ob vocis similitudinem Pythicarum ejus victoriarum laudis usurpatores*. Fac, non ut Græci modo proferunt, sed ut malunt Erasmiani, sonarent tum Diphthongi, & litteræ Græcæ: Quid *Puticæ* Tyranni victoriæ, cum miseris illis Sulpiciis *Poieeticoïs*?

Præterea si Diphthongus *οι* una esset sillaba, & *οϊ* duæ, dubitares ne utrum *μονοφθόγγως* a veteribus pronuntiaretur? an *διφθόγγως*? Audi Apollonium (*e*) *ἡ συλλαβὴ, λέγω τὴν κυρίως συλλαβὴν, ὅτε εἰς δύο μερίζεται, οἷον κοῖλον κοιλον*. *Sillaba*, *quæ vere*, *ac proprie sillaba est*, *quandoque in duas dividitur ut κοῖλον*, *κοϊλον*.

Ergo *κοῖ* una sillaba vere una est. Et Plutarchus (*f*): *ἴδιον*, ait *τῇ Ατθίδι δύο συλλαβὰς εἰς μίαν συςέλλειν ὡς θοιμάτιον ἀντὶ τῦ τὸ ἱμάτιον*. *Sollemne est Atticis sillabam geminam in duas contrahere ut θοιμάτιον*, *pro τὸ ἱμάτιον*. Vestis. Ergo *τὸ ἱ* duæ, in *θοι* unam contrahitur: ergo *θοι* est monosillabon, *το ἱ* disillabon. At Erasmiani diphthongum *οι*, in duas sillabas solvunt.

Veniamus ad splendida. Anno secundo belli Poloponnesiaci,

a Ep. ad Fretelam. *b* L. 2. in Exod. *c* De Nom. Hebr. cap. 11. p. 191. *d* In Neronem. *e* Apollon. lib. 1. cap. 2. pag. 13. *f* Plut. de Dialerbis, & Homerico earum usu.

ci, septingentesimo tricesimo ante Christum lues fœdissima Athenis cœpit grassari, *tum* ait Thucydides, *ut rebus afflictis solet*, *meminerunt Athenienses ejus veteris dicti*, *quod ex majorum traditione canebatur* (*a*).

Ἥξει δωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

Adveniet Doricum Bellum, *&* *lues cum ipso*.

Quum vero nusquam scriptum id reperiretur, sed tantum per ora vulgi volitaret, orta lis, quid per vocem *limòs* oraculum portenderet? λοιμὸς *lues* nempe qua tum premerentur? an λιμὸς *fames*, quam alio in posterum Dorico bello ingruente timerent? *At præsens malum*, inquit, *absolvit vaticinii fidem &* λοίμὸν *versu illo*, *non* λιμὸν *prædictum fuisse patuit*. Quod si οι cum ιῶτα prorsus non consonaret, quis locus reliquus esset quæstioni? Quin οι ac ιῶτα idem deinceps posteris valiturum vaticinatus Thucydides *si bellum* inquit, *postmodum Dores intulerint & casu fames sequatur*, *illo eodem dicto* λιμὸς, non λοιμὸς *significatum fuisse posteros arbitraturos*. Hæret hic Beza, neque hiscere audet Mecherchius; negant enim se posse percipere, quomodo Atticis auribus accerrimis, & delicatis λοιμὸς, cum λιμὸς confundi potuisset. Virorum autem hujusmodi stupor Græcorum hodiernæ pronuntiationi subscribit.

CAPUT VII.

De ȣ, *&* *Diphthongis impropriis*.

Dicis *V ferale sonans Cecropiis ignota notis* erat: ȣ itaque non *u* valebat. At num, quia littera *u* Græci carent, duobus adjectis O videlicet, & Y ejus sonum non obtinent? Latinis profecto deesse ψ recte dices: male autem negares, ejus sonum ignotum ipsis esse, quem per *ps* assequuntur. Quid plura? Negat Quintilianus esse Græcis

L sonum,

a Hist. p. 2. pag. 132. Edit. Amst. in fol. an. 1731. cum Notis Vvass.

ſonum illum duriorem , quem tempeſtate ſua efficeret *uu* geminum in voce equum (*a*) . Erat ergo ipſis ille alter mollior , quem *u* ſimplex efficit . Qui enim Polyphemo geminos negat oculos , unum profecto concedet .

Υ'*πογεγραμμένον* , ſeu *ιῶτα* ſubſcriptum, cujus olim adjectione , mox ſubſcriptione diphthongi impropriæ fiunt ut *ᾳ* , *ῃ* , *υι* , *ῳ* , nihil ſono addere manifeſtum ex Quintiliano eſt , qui ait *impedimento eſſe iis qui ad lectionem inſtituuntur* (*b*). Non enim impedimento , ſed commodo , ſed uſui , ſed neceſſitati foret , ſi ſono inſerviret .

De *ῳ* præcipue Athenæus *πάντες* , ait , *οἱ Α'χαῖοι τῷ ο μικρῷ ἀπεχρῶντο , ὐ μόνον ἐφ' ἧς νῦν τάττεται δυνάμεως , ἀλλὰ , καὶ ὅτε τὴν δίφθογγον διασημαίνει διὰ τῦ ομικρῦ γράφυσι* (*c*) . *Omnes Achivi* omicro *utebantur* , *non ſolum ubi id hodie conlocamus* , *ſed etiam ubi nunc diphthongum* , ideſt *ῳ ponimus* . Quoniam vero ex permutatione litterarum licet per Eraſmianos arguere : commodum eſt nobis deducere *omicron* eodem ore pronuntiatum fuiſſe , ac *ῳ* diphthongum . Præterea niſi unius eſſet ſoni *omicron* , *omega* & *ῳ* diphthongus non ita pronum fuiſſet Scriptoribus alterum pro altero uſurpare , ſive id errore , ſive negligentia fecerint , ſive citra omnem negligentiam , erroremve facere potuerint *συνωφωνία* indulgente . Ad vitandam moleſtiam unum dumtaxat exemplum adducamus . OEnopionem Ariadnes Minoidis , ſive ex Theſeo , ſive ex Baccho filium , quem Rhadamanthus Avunculus Regem eſſe juſſit in Chio , *οἰνοπίωνα* ſcribunt Aratus (*d*) , Pauſanias (*e*) , Diodorus Siculus (*f*) , Athenæus (*g*) . At Plutarchus *οἰνοπίονα* (*h*) .

Sed ut Scopulis tandem prætervecta liberius excurrat oratio , ad ea venio , quæ contra Diphthongorum hodiernam,

---

a Or. Inſt. l. 12. c. 10. *b* In. Or. l. 1. c. 7. *c* Dipnoſ. l. 11. c. 5.
d Apud Ciceronem in fragmentis *e* Achaic. ſeu l. 7. p. 533. Edit. Lipſiæ an. 1696.
f Bibl. Hiſt. l. 5. in fine. *g* Dipn l. 1. c. 20.
h Tom. 1. p. 9. Edic. Lut. Par. an. 1724. in Theſeo.

nam, atque adeo perpetuam Pronuntiationem apud Græcos adferri solent. Qui rem oculis suismet vellet perspicere, is Græcos Grammaticos vetustissimos quosque legat, deinde Jacobum Parcum (*a*), Lancilotum (*b*), Latakerum, (*c*) qui, quum de Latinis agunt, Græcos etiam, unde plerumque illæ proficiscuntur, ostendunt.

Clamat Erasmus, (*d*) Beza, (*e*) Mekerchius, (*f*) contra naturam diphthongi, quæ duplicem sonum præsefert, a Græcis hodie μανοφθόγγως proferri *diphthongos*. At primo Diphthongos Græcis per Antiphrasin dictas suspicari prohibet nihil. Quid sonat Ἄορισος nisi tempus indefinitum, & tamen pro maxime definito tempore passim utebantur, præsertim in modo Imperativo, & Infinito. Est enim tempus magis definitum, quam si dicas: *Precor Deos immortales ut in HAC contentione mihi præstent*?.. & jam Demosthenes (*g*) εὔχομαι τοῖς θεοῖς ὑπάρξαι μοι εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα τοσαύτην.... mox vero quum AEschinem mercenarium esse dixisset, ad ipsum conversus, εἰ δ᾽ ἀπιςεῖς, inquit, ἐρώτησον αὐτοὺς *si dubitas*, *interroga istos*. Quod tempus excogitari poterit magis ὁρισικὸν. Non enim copiam facit, ut quoties, aut quando vellet interrogaret, neque erat, quod sæpius, & omni tempore fieret: sed nunc inquit ego dico, Nunc tu dubitas *interroga istos*, & tamen dixit ἐρώτησον, non ἐρώτα.

Deinde illud considerent velim viri doctissimi: Ad quid primo natæ sint litteræ; quid valere debuissent; quid reipsa valeant; inter se aliquid distare. *Frustra*, inquit Erasmus, *sunt litteræ*, *si sono nihil differrent*: nempe ubi primum inventæ sunt. At dum a majoribus amplius mille anni sunt teste Manutio, teste Ceratino, nec renuente Mirtisbo duo annorum millia ad eundem sonum plures litteræ jam adhibentur, tibi certe Græcorum superstitionem, quæ

 etiam

a Lib. de Litter. *b* Gram. l. 3. c. 15. *c* De Bivocalibus.
d p. 72. *e* p. 35. *f* p. 124.
g Περὶ Στεφάνου.

etiam in ſcribendo ænigmata adamarit, irridere integrum eſt, illorum autem uſui reclamare, & contra tot ſæculorum invariatam ſcribendi, loquendique numquam interruptam conſuetudinem tendere brachia tritis quibuſdam, ac circumforaneis adductus ratiunculis, non græce erit docere volentis, ſed iniqui Cenſoris atque *imperium in linguam mortuam exercentis*, quod ipſi Checo Tyrannis improba judicata eſt. (*a*) *Uſitatis tutius utere* monet Quintilianus, (*b*) *vetuſtiſſima non ſine jactantia quæris*, maxime quum nulla ſpes aſſequendi adfulgeat, quod Eraſmiani ipſi fateri coguntur.

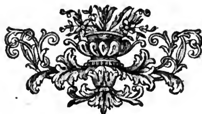
In dumetis volutari queritur Beza, quod quum *Nilos* audit, hæreat Νίλος? an Νεῖλος, an Νῆλος, an Νύλος, an Νοῖλος, an Νύιλος ſibi ſcribendum ſit? Movet me ſane hominis perturbatio: ſed ſcribendi legibus imbui quamobrem non patitur? Ecquam linguam aure ſolum magiſtra recte ſcribemus? Profecto, nequid Gallos, Belgas, Anglos, Germanos, ceteras nationes commemorem, omnium certe caſtigatiſſimos Italos ego puto: ii tamen nondum eo pervenerunt, ut ad aures tantum ſcribant, nihil ad Calligraphorum libidinem inclinent, nihil prorſus origini verborum, aut diſcrimini concedant.

Obiiciunt Tullium, (*c*) Quintilianum (*d*) qui nempe Atticos appellent limatos, emunctos, caſtigatiſſimos. At fucum hic, (pace veſtra Eraſmiani dicam) vel lippi vident. Nihil enim ab iſtis de ſcribendi ratione, ſed de eloquentia ibi agitatur, qua ceteros Attici ſuperabant. *Aſianum enim dicendi genus tumidius* illud, atque *jactantius, & vaniore dicendi gloria inflatum, aut etiam Rhodium, quod* AEſchine illuc exule viro Attico ſatum, degeneravit, longe diſtabat ab optima illa Attica dicendi ratione *acri, terſa, eloquentiæ frugalitate contenta, ac ſemper manum*

a p. 33. *b* l. 1. c. 5. *c* de Clar. Orat. & de Orat. *d* l. 12. c. 10.

manum intra pallium continente. (a) An inde deduces completam etiam, absolutamque numeris omnibus scribendi rationem, qua litteras omnes, atque apices ad aurem accommodarent?

At Checo tot Diphthongi, quæ I valeant nescio quid exile sapiunt. Et certe: I enim *angustior littera est*; atque experimur illam non ita cavo, ac patulo ore proferri, ut, *E, quæ plenior est*. Ita sane. Verum hoc maxime facit. Angustam enim, atque exilem fuisse Græcorum pronuntiationem ex Cicerone didicimus (b). *Cotta* enim inquit, *diuturno græce laquendi usu a dilatandis litteris se se abstraxerat, & in exilem dilapsus est*. Quid facias? Generoso viro feminea ista exilitas non arridet. Arrisit tamen Quintiliano, eamque consequendl Latinis spem eripit, & solum *majori spiritu, & dicendi pondere* posse aliquo modo compensari contendit. (c) Quam plures diphthongi *Monodiam* efficerent accusat Mirtisbus, & ex Plutarcho damnat. At Plutarchus (d) ibi *Monodiam* appellat non litterarum, non diphthongorum plurium sonum eundem, sed sententiæ ejusdem, atque adeo argumenti unius crebram repetitionem.

CA-

a Quint. ibi. b De Clar. Or. 74. c lib. 1. c. 10. d De Puerorum educatione.

PARS IIII.

De Accentibus.

CAPVT I.

QUo tempore accentus scribi cæpti sint, varia est Eruditorum opinio. Aristophani Byzantino, qui ad CC annos ante Christum floruit, hanc laudem adiudicat D. Monfauconius: (a *Non quod Græcorum lingua*, inquit, *Prosodia caruerit, sed quod ille signa, & formas invenerit, licet plerumque a Librariis, ac Scriptoribus solerent negligi.* Tum videlicet quum adhuc sermo græcus in ore etiam vulgi floreret, neque esset periculum ne non scripti a legentibus non pronuntiarentur. In eandem sententiam concedit vir in paucis eruditus Cl. D. Gregorius Placentinius Hieromonachus Cryptoferratensis, qui Palæographiam Montfauconianam in epitomen redegit sexdecim anni sunt. Proinde miror Sarpedonium (b) quamobrem adseveret: *Montfauconium in Palæographia aperte asserere, monumenta, quæ mille annorum spatium excedunt, nullo notari accentu.*

Ego vero a quonam Auctore inventi, quo tempore scribi Accentus cœpti sint ad rem non multum video interesse; modo illud ostendam: *Quos hodie Græci in sano aureo veteri sermone scribunt, ac pronuntiant Accentus, eos illos a veteribus pronuntiatos olim fuisse*: Id dum ostendo, illud etiam per transennam apparebit; a veteribus scilicet *scriptos etiam aliquando fuisse*.

I *Argumentum a Quintiliano*.

Græci hodie in sano aureo veteri sermone scribunt Ὄλυμπον, Τύραννος, & non ex quantitate, quæ vocabula hæc

a Palæoghr. Græc. l. 1. c. 4. p. 31. b Sarp. Diss. pag. 40.

hæc jubet esse Bacchios, sed ex Prosodia, quæ ut Dactilos putat: *Olimbos Tyrannos* pronuntiant. Ita etiam veteres, ait Quintilianus. *Antiquiores*, inquit, *Grammatici* Latini, *qui in Græcis nominibus nihil ex Latina ratione mutandum putarent, & Græcorum institutis in loquendo se haud egere faterentur, dederunt* Tyranno *&* Olympo *acutam mediam sillabam: quia duabus longis sequentibus primam brevem acui sermo noster non patitur.* (a) Ergo Grecis non media *lym*, *ran*, sed prima O, *Ty* erant acuta. Non ergo *Tirannos*, *Olymbos* sed *Tyrannos*, *Olymbos*, pronuntiabant antiquiores Græci, sicut num recentiores. Profecto illos ferre non possum, qui Græcis etiam dictum, observandumque putant τὸ

Vocalis longa est, si consona bina sequantur:

& quamvis ab Anglis pronuntiari audiant *governour*, *Liberty*, *cruelty*, *Infancy*, *modesty*, *Kalender*, a Germanis *stenderber*, *lachender*, *berkummernus* ab Italis *otranto*, *Lepanto*, *Sifanto*, *Taranto*, *scuoterfi*, *leggerne*, *piangerla perdervi*. Tamen a Græcis dici Olimbos, Tirannos audire omnino non possunt. Latina lingua inquiunt, quum ex Græca orta sit, ejus quoque accentus prodit. An non & Itala a Latina orta est? cur tamen accentibus tam longe distat? cur a *brevitas*, *cadere*, *cristallinus*, *ridere* dicunt *ridere*, *cristallino*, *cadere*, *brevità*? Nonne etiam communia sunt Anglis, ac Gallis vocabula plurima? & tamen alio uterque accentu pronuntiat; eodem enim modo

Scribit, & tamen effert		ANGLUS	GALLUS
bonnet	pileolum	*bone't*	*bone't*
engagement	impegno *Ital.*	*engkegme'nt*	*angagma'n*
gibet	furca	*zibi't*	*zibe't*
bracelet	armilla	*bresle't*	*brasle't* &c.

vide

a Inst. Or. cap. 5.

videlicet legem illam, quam (*a*) Mirtisbus tulit anno elapso: nempe *ut voces, quæ alia ex lingua desumuntur, relinquantur integræ, neque ad alterius genium accommodentur*, tot populi, tot nationes ante non audierant.

II *Argumentum a Poetis Latinis*.

Non ita profecto *Antiquiores Grammatici Latini* loquendi leges instituerunt, ut Græcæ pronuntiationis imitandæ poëtis etiam licentiam omnem ademerint. Cordati enim viri, & qui rationem admittunt *Hellenismum* vocarunt licentias hasce:

InsulAE Jonio in magno ....
Justitiæ ne prius mirer, belline laborum?
BrontesquE, Steropesque... TerrasquE, tractusq. maris
.... lacerum crudeliter ORA ....
... Celerem SEQVI Ajacem ... Ibis FRENARE Dracones &c.

duobus nixi rationibus, nempe quod inauditum erat Latinis, consuetum Græcis:

I. *Diphthongum finalem ob vocalem sequentem non elidere*.

II. *Patrium casum tribuere* verbo miror miraris.

III. *Brevem quamlibet ob mutam, & liquidam sequentis vocabuli producere*.

IV. *Partem corporis per quartum casum efferre*.

V. *Infinita libenter admittere post* celerem, *post* ibis, Hæc quum ita sint, id a nobis hic statui, æquus puto permittes: Latinos quum ab sua consuetudine in Græcis vocibus pronuntiandis discedunt, ad Græcorum usum accedere, Jam vero quum secundam in *Philippus* in *Phædromus*, quod Græcis est Φίλιππος Φαίδρωμος (*b*) corripuit Plautus; quum dixerit Ovidius

.... strictumque oriOnis ensem

Ausonius *Per totidem partes TrigOnorum regula currit*
Fulgur tetragOno adspectu vitale corruscat

Ter-

a Differt. p. 35. *b* Plaut. in Cur. cul. act. 1. sc. 1.

Tertullianus. *Atque pio suscepit Anicetus ordine sortem* quum audio *Eremus*, *Paraclitus*, *Idola*, *eleison*, *Antiphona*, *Euripides*, *Thalia*, *Idea*, *Philosophia* & id genus, quum scio hæc quantitati Græcorum repugnare, nec minus quantitati, atque consuetudini Latinorum, qui Græcorum quantitatem plerumque, non accentum sequuntur, cur in his paucis non putem Latinos, Græciam esse imitatos? Græcis hodie in aureo Sermone quantitate neglecta, breves istas natura, longas propter accentum pronuntiant Ευριπίδης, θαλία, Ἰδέα, Φιλοσοφία: contra; longas natura, propter accentum contrahunt in ἐλέησον, εἴδωλα, παράκλητος, ἔρημος, Ἀνίκητος, τετράγωνον, τρίγωνον, ὠρείωνος, Φίλιππος. Quidni a Græcis quoque veteribus ita ex accentu pronuntiatas fuisse has voces dicemus, quum dici, aut fingi omnino non possit, quare sic Latini pronuntiaverint, nisi ex Græcorum more pronuntiassent? *In Græcis nominibus*, ait Scaliger, *non quantitatem*, *sed accentum spectabant Latini*, *quia ut etiam notat Servius in libello* de Accentibus, *Latini eundem accentum*, *quem Græci habent*, *efferunt in græcis nominibus .... Denique inspice totum Sidonium*, *totum Prudentium & alios*, *invenies eos non syllabas Græcas*, *sed accentum Græcorum esse secutos .... iis temporibus stulte videbatur non ibi producere syllabam*, *ubi accentus esset ... adeo ut Plautus in hoc secutus sit judicium vulgi*, *quia non cum doctis*, *sed cum plebe rem sibi esse videret*: *nam semper apud illum* Phædromus *est dactylus*, *qui græcis est* Φαίδρωμος, *item quia* Φίλιππος *dicitur accentu in prima*, *eodem modo mediam corripit*, *& nunquam aliter invenies apud Plautum*, *quin mediam in nomine* Philippus, *corripuerit ... Talia multa sunt apud Plautum*, *quæ studiosos per se quam opera mea cognoscere malim* (a).

M   *II. Ar-*

a Joseph Scaliger. l. 2. c. 25. Vide etiam Commentaria in Plautum Frid. Taubmanni in Curcul. act. 1. Scen. 1.

III. Argumentum ex duplici ratione.

Leges accentuum involutæ sunt, implexæ, sunt *acu-leorum*, sunt *spinarum segetes*. Fugacis igitur soni retinendi causa, ac pronuntiationis ductu tum inventi esse dicendi sunt, quum illi a vernaculi sermonis corruptela timeretur. Quid, quod quantitatem, qua sola pronuntiationem constitisse Erasmiani contendunt, Accentus turpissime fœdant? Censesne tantam luem, tam avide, summa consensione, omni loco a Græcis admissam fuisse in eo sermone, cujus casta, intactaque vocabula in Templis omni tempore diligentissime custodierunt? cujus pronuntiationem viva voce innumeris ubique gymnasiis exercuerunt, commendaverunt, cariorem oculis habuerunt? Aut viris doctis caruisse Græciam dicemus tum temporis, qui castum sermonem accentibus constuprari adverterent, & quomodo leges adeo exleges incultis Græcorum mentibus, tanto ordine insitæ sunt, tanta firmitate, ut nullo deinde tempore, non dicam evelli, sed ne agitari quidem suspicionis aura potuerint? Aut, quod fateri omnino oportet quem hospitem in historia argui non pudet, doctissimis viris a Platonis ævo ad excisam Constantinopolim urbem universa Græcia toto terrarum orbe semper abundavit & quomodo *Sartaginem* illam *loquendi*, scribendique in aureum sermonem ad libidinem induci reclamatum est a nemine? Quomodo Auctori nemo aut incommodavit, si barbariem inducere, aut invidit si leges ferre visus esset, quæ ab universis Græcorum populis summo consensu exciperentur? Ignotus erat Auctor? Ignotum cur nemo impune laceravit? Mira sunt ista, incredibilia & extra hanc causam inaudita; illa tamen concoquenda esse putarem, nisi Accentuum eliminandorum caput illud tandem esse adverterem, quod nefas putant, Latinorum pronuntiationem a Græca discedere: Neque Quinctilianum audiunt, qui pronuntiationem Latinorum longe a Græca discedere testatur, *propter minus suaves Latinorum accentus: Apud Latinos enim*,

enim, ait, *ultima sillaba*, *nec acuta umquam excitatur*, *nec flexa circumducitur*. [a] Ergo circumducebatur a Græcis flexa ut nunc ultima sillaba in *ἀγαπῶ* agapò *diligo*, & excitabatur acuta ut nunc in *τὸν θεὸν* ton Theòn *Deum*. Quid habes dicere?

CAPUT II.

Ex Græcis Scriptoribus.

AEsculapium Græci Ασκληπιον vocant *ἰῶτα* juxta quantitatem *brevi*; nam:

Φῶτ' ἀσκληπιῦ ὑὸν ἀμυμόνος ἰητῆρος (b)

Καὶ Βασίληα μέγαν ἀσκληπιὸν ἠπιόδωπν (c)

certe penultimam *ἰῶτα* nemo poëtarum produxit: tamen neglecta quantitate *ἀσκληπίον* paroxytone nunc pronuntiant, & semper pronuntiabant: Qui quantitatem secutus proparoxytone *ἀσκλήπιον* pronuntiasset, explodebatur a populo: ne Demostheni quidem ipsi parsum est. *ὄμνυς δὲ*, ait de Demosthene Plutarchus in ejus vita *καὶ τὸν ἀσκληπίον*, *καὶ* ΠΡΟΠΑΡΟΞΥΝΩΝ *ἀσκλήπιον ἔφη*, *καὶ ἐπὶ τούτο ἐθορυβήθη*. *Juravit* Demosthenes ton Asclipíon, & RETRAHENS ACCENTUM IN ANTEPENULTIMAM *dixit* Asclípion: *quare explosus a populo est*.

At non lapsu linguæ dumtaxat Accentum usum summus oratorum Græciæ ostendit, sed consulto illos permiscendo. *μισθωτὸς oxytone* nunc a Græcis Mercenarius dicitur; ita etiam Demosthenes: & quum explodi a populo voluit, consulto *μίσθωτος* proparoxitone dixit. Proditionis ille quum postularet AEschinem quod pabulo inimicorum Patriæ, ac glande corruptus esset: *Ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγώ σε πρότερον μὲν Φιλίππου*, *καὶ νῦν Ἀλεξάνδρου καλῶ*, *καὶ*

a Inst. l. 12. c. 10. b Iliad. d. v. 194. c Orpheus, quicumque ille fit nam Moysen esse suspicatur Natalis ab Alex. T. 1. p. 357.

ὄντι πάντες, εἰ δὲ ἀπιςεῖς ἐρώτησον αὐτὰς. *At Mercenarium Ego te ante quidem Philippi, nunc vero Alexandri appello, atque hi omnes: nisi credis, interroga illos.* Tum quasi se corrigens, μᾶλλον δὲ, ait, τῦθ' ὑπέρ σε ποιήσω: *Ego potius illos pro te interrogabo*, & concionem alloquens, πότερον ὑμῖν δοκεῖ, ait, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μίσθωτος Vulpinam græci hominis vafritiem! Αἰσχίνης, ἢ ξένος εἶναι Ἀλεξάνδρε. *Utrum AEſchines hoſpes eſſe Alexandri videtur an* misthŏtos? Athenienses, qui bene auribus uterentur, quum oratorem turpiſſima barbarie *miſthŏtŏs* proparoxitone, pro miſthotòs oxitone enuntiaſſe judicaviſſent, confuſis omnes vocibus exclamant *miſthotòs miſthotòs*.. Tum ille, quasi populus non accentus barbariem corrigeret, sed AEſchinem accuſaret; ἀκύεις, inquit, AEſchinem alloquens, ἀκύεις ἃ λέγυσι; *Audis quid dicunt?*

Neque hanc fabam a Grecorum aliquo recens cudi exiſtimes: Ulpianus Rhetor Demoſthenis Interpres, qui teſte Eunapio ad Conſtantini Magni tempora floruit ἑκὼν ait, ἐν τῷ ἐρωτᾷν ὁ ῥήτωρ ἐβαρβάριζεν, ϗ μίσθωτον ἐξεπίτηδες λέγων τὴν τῦ λαῦ διώρθωσιν, ὡς ἀπόκρισιν καὶ βεβαίωσιν ἐδέξατο. *Conſulto quum orator interrogaret, barbarizavit*, místhŏtos *enuntians, correctionemque populi velut interrogationis ſuæ reſponſum in AEſchinem retorſit.* [a]

Hic vel ipſe Mirtisbus plaudit: at non ambabus manibus. Negare non audet, pudet concedere, (*b*) medius incedit, & ex accentu pronuntiatas fuiſſe olim aliquas voces contendit, ex quantitate aliquas. At quas? & quas? ὦ φίλη κεφαλή. Cur iſtas? Non illas? Si ſemel a quantitate in pronuntiando diſcedendum eſt, cur ἄναρχον, atque ἀναμφίσβητον Græcorum conſuetudinem dedignati, nos in Labyrinthum conjicimus?

Recens quidam certe non ἀναλφάβητος Chirographo quo-

a. Demoſth. περὶ ςεφάνυ ſtatim poſt recitatam Philippi Epiſtolam edit. Baſileæ an. 1532. cum argum. Libanii Sophiſtæ, & Notis Vlpiani Rethoris b. Diſer. p. 50.

quodam suo lacessit & a defendendis accentibus nos quoque fidem nostram liberaturos fore sibi pollicetur, dum Aristotelem legamus. (*a*) Legimus neque oculis non percuriosis. Inter alios pedes, quibus oratoria periodus exit, laudat ille *pæonem quartum*, quem βραχεῖαι ἄρχουσι τρεῖς, ἡ δὲ μακρὰ τελευταῖα. atque inde probat, quod δεῖ τῇ μακρᾷ ἀποκόπτεσθαι, καὶ δήλην εἶναι τὴν τελευτὴν: *oportet periodum absolvi longa sillaba, & clara*, idest *sonora*: & ponit exemplum in ἠφάνισε νύξ nam ἡ βραχεῖα dixerat διὰ τὸ ἀτελὴς εἶναι ποιεῖ κολοβόν. *Brevis sillaba, quum imperfecta sit, mancum, ac debilem facit exitum sententiæ*. Nequis putet exemplum ab Aristotele hic adduci illud παῖ Διός, quod licet accentu hodie notetur in fine tamen κολοβὸν ποιεῖ Aristotelicis auribus. Non, inquam, quia *quartum pæonem* ανισε νύξ opponit, ac præfert *pæoni primo* ὃ ἄρχει μὲν, ait, ἡ μακρὰ, τελευτῶσι δὲ τρεῖς βραχεῖαι: *quem incboat prima longa, tres breves absolvunt*: at παῖ διός non esse *pæonem primum* ecquis no videt? Addit δεῖ δήλην εἶναι τὴν τελευτὴν μακρὰν *ultimam sillabam longam, atque sonoram esse oportere*, μὴ διὰ τὸν γραφέα, μηδὲ δία τὴν παραγραφὴν, ἀλλὰ διὰ τὸν ῥυθμὸν, ὅτι μὲν ἦν εὔρυθμον δεῖ εἶναι τὴν λέξιν, idest *non per scriptorem, aut propter aliquod signum appositum, sed propter numerum: numerosam enim oportet esse orationem*. Da mi nunc: satisne probas hinc, accentus non fuisse pronuntiatos? an tantum *non necessario scribendos tum fuisse*? Hoc sane do, & concedo. At pronuntiatos fuisse ipse Aristoteles non obscure innuit, atque indicat; ubi quartum cavillationum fontem aperit παρὰ δὲ τὴν προσῳδίαν, inquit, ἐν μὲν τοῖς ἄνευ γραφῆς διαλεκτικοῖς οὐ ῥᾴδιον ποιῆσαι λόγον, ἐν δὲ τοῖς γεγραμμένοις μᾶλλον. (*b*) Ac si diceret ubi scriptum videas sine accentibus: νομαιον, ποιος, μυζια, εικτος, ατεχνως pronum est a scriben-

---

a. Rhet. l. 3. c. 8. in fine *b* De Elench. Soph. c. 3. pag. 136. Edit. in fol. Basileæ an. 1539. & Edit. Lugd. an. 1540. pag. 372.

bentis mente aberrare, nescies enim, quid intellectum ille velit ἀτέχνως *sine arte*? an ἀτεχνῶς *sedulo*? ἐκτὸς *præter*? an ἕκτος. *sextus*? μυρία *infinita*? an μύρια *decem millia*? ποιός *quis*? an ποῖος *qualis*? νόμαιον *legitimum*? an νομαῖον *pascuale*? At *in non scriptis* quum videlicet viva voce inter sese Philosophi altercantur, ἐ ῥᾴδιον ποιῆσαι λόγον. unde autem nisi quia accentus pronuntiabantur? At quis recte deducet omnibus in illo tempore accentus scriptis prorsus exulasse? Si Sriptorum plerique sine accentu scriberent, nonne justissime Aristoteles dixisset, eum qui legeret facile a Scriptorum mente aberrare potuisse?

Sunt qui ante Pisistratum etiam, atque adeo ante Solonem aliquos arbitrentur accentus sexus, sensusve distinguendi gratia ab exactioribus Calligraphis fuisse usurpatos, Hanc ego spartam aliis adornandam remitto. Illis tamen subscribere non possum, qui quum inventi hujus gloriam Aristarcho, Aristophani, Didymo invideant, corruptelæ adjudicant; & accentus, quod olim de ranis Philosophi mentirentur, ex putri barbarorum eluvione natos esse adseverant. Fingis hæc, inquies, quo acrius, & magnificentius disseras. Minime. Immo vero non solum dicunt, sed inde probare conantur, quod *ad vulgarem hodiernam Græcorum linguam stabiliendam excogitati sint*, inquiunt, *& liquet præterea quod cum ea exacte conueniunt*. (a) Quam exacte conveniant inspiciamus. At primo Græci hodie illi a Scriptoribus appellantur, qui Orientalis Ecclesiæ ritus, cærimonias, ac preces Græca veteri lingua adhibent, Hi vero omnigeni sunt, & fere totius orbis incolæ. Porro quorum Græcorum vulgarem linguam putem cum Ecclesiasticæ linguæ aureæ, ac sinceræ accentibus *exacte convenire*? Eorumne, qui Epirum, Liburniam, Mœsiam superiorem, qui Calabriam, qui Siciliam incolunt? At horum vulgaris sermo Illiricus est. An de illis ser-

a Girad. de Accent. c. 1. p. 11.

fermo eſt, qui tota Venetorum ditione, in Corſica, tota fere Italiæ italice loquuntur? Qui in Cypro, in Creta, univerſa fere Peloponneſo, Macedonia, Theſſalia, cuncta Thracia, ac Scythia naſcuntur, vulgo Turcarum linguam adhibent. Reſtat noſter Inſularium in AEgæo, Phanarenſium Conſtantinopoli, & paucorum alibi communis fere ſermo: at quam *exacte* iſte cum veteris linguæ accentibus *convenit*? Materna inſtitutione edocti proferimus.

I. Ἀ'θρῶποι, δασκάλοι, φιλοσόφοι & omnia fere poliſillaba in οι. At hæc Grammatici ſcutica plectunt. Illud enim Doricæ Dialecti proprium erat teſte Joanne Grammatico.

II. Grammatici docent accentum in antepenultima recti ſive ſimplicis, ſive compoſiti ad penultimam migrare debere in obliquis caſibus. At Nutrices nobis cum lacte ἄπεισυ inſinuant, ἄθεω, ἥλιυ, τετράποδυ, ἀσεβέσατυ.

III. Η'τα extremum in femininis accentum poſcit in penultima: nos in antepenultimam conſtanter rejicimus, & ut maſculina σοφώτατος ἀσύςατος, ἀπαίδευτος ſic & feminina proferimus ἀπαίδευτη, ασύςατη, σοφώτατη.

IIII. Geminam ſillabam muliebrium in εια, vel, ια, vel neutrorum in ιον contrahimus in unam, & quod magis eſt portentoſum, in obliquis circumflectimus ασεβειὰ, ειᾶς, ἀρρωςιὰ ιᾶς, κελτήειο῀ν ιῦ, μυςήειον ιῦ omnia triſillaba. Atque hæc Chii, quæ urbs hodie teſte Germano (*a*) totius Græciæ Athenæ eſt. Quam *exacte* iſta cum veteri lingua *conveniunt*!

Qui Accentibus indulgentiores videri cupiunt, ii a ſæculo ſeptimo ſcribi cœptos tamquam per ſummam liberalitatem concedunt. At quam plurimi Græci Scriptores longe ante hoc tempus Accentus & innuunt, & ubi conlocandi ſint docent, & ipſi ſcripſerunt?

I. Corinthus certe ante ſeptimum ſæculum floruit, atqui

(a) Præf. ad Gram. Vulg. Ego tamen Phanarenſibus Chios non anteponerem.

qui is οἱ Αττικοὶ, inquit, ὅμοιος ἐκφέρουσι, τὸ προπερισπωμένως ὁμοῖος. *Attici* ὅμοιος PRONUNTIANT, *quod lingua communis effert cum accentu circumflexo in Penultima*. ὁμοῖος. simile.

Et paullo ante, τροπαῖον, inquit, περισπώνται τῷ Θουκυδίδῃ, ὡς δὴ καὶ τῷ Αριστοφάνει. *Thucydides, & Aristophanes circumflectunt penultimam* in τροπαῖον (a), quod nempe lingua communi τρόπαιον dicimus.

II. Cirillus, aut Philoponus sexti sæculi Scriptor est. Hic scripsit τὴν συναγωγὴν τῶν πρὸς διαφόρων σημασίαν διαφόρως τονουμένων λέξεων. *Collectionem vocum, quæ pro diversa significatione accentum diversum accipiunt*. Videre est in fine Lexici tum Henrici Stephani, tum Scapulæ.

III. Joannes Grammaticus teste D' Herbelot (b) floruit antequam AEgyptus Saracenorum armis cessisset. Hic ἴδιον τῆς Αιολίδος, inquit, τὰς ὀξυτόνους λέξεις ἀναστρέφειν· πόταμος τὸ ποταμὸς φασὶ, τὸ καλός κάλος (c). *Proprium est AEolum accentum transferre, &* κάλος *dicere pro* καλὸς bonus; pro ποταμὸς πόταμος fluvius.

IIII. Didymus Alexandrinus, vel sit ille cæcus Sancti Hieronimi Præceptor, vel ille antiquior, qui quoniam plurima scripsit χαλκέντερος est appellatus, βροτός, inquit, φθαρτὸς ἄνθρωπος, βρότος ΠΑΡΟΞΥΤΟΝΩΣ τὸ μετὰ κόνεως μιγὲν τῷ ἀνθρώπου αἷμα (d). βροτὸς *mortalis* βρότος CUM ACCENTU IN PENULTIMA *pulveri immixtus sanguis humanus*.

V. Apollonius certe primo Ecclesiæ sæculo floruit. Hic vero in tota sua grammatica nihil sæpius, clarius, molestius, & ad fastidium magis inculcat, quam naturam, sedem, atque usum accentuum. En aliqua. Τὸ Αρίσταρχοι, τὸ

---

a Corint. περὶ Ατθίδος *b* Bibl. Orient. *c* Joan. Gram. περὶ Αιολίδος. *d* In Schol. ad Homer. Iliad. B. versu 248. & Iliad. H v. 425. idem dicit de diverso accentu harum vocum κῆρ *cor*, & κὴρ *fatum* Iliad. A v. 44.

τὸ εἰς οι λῆγον προπαροξύνεται (*a*) *vox hæc* Ἀρίσαρχοι, *quæ desinit in* οι, *habet accentum in Antepenultima*.

Rursus: αἱ προθέσεις ἐπεκτεινόμεναι αἱ κατ' ἀρχὴν, καὶ κατὰ τέλος βραχεῖαι συνέλκουσι κατὰ τὸ τέλος τὴν ὀξεῖαν, ὡς ἔχει ἡ ἐνί, καὶ ἡ προτί. *Præpositiones monosillabæ, quæ per adiectionem litteræ fiunt disillabæ . . . licet utramque sillabam habeant brevem, suscipiunt accentum acutum in ultima ut* ἐνὶ, *&* προτὶ (*b*).

Rursus πᾶσα ἀντωνυμία συμπλεκομένη ἐν πάσει ὀρθῇ ἐςι, Διονύσιον τιμᾷ καὶ ἐμέ· εἰ γοῦν ἐκτὸς τοῦ συνδέσμου γένοιτο, οὐ πάντως ὀρθοτονήσεται. ἐτίμησέ με, καὶ Διονύσιον (*c*). *Pronomen retinet accentum suum, si præcedat particula copulativa* καὶ. *ut* Διονύσιον τιμᾷ καὶ ἐμέ; secus amittit ἐτίμησέ με, καὶ Διονύσιον.

VI. Ipse Apollonius ex auctoritate Seleuci probat versum illum Homericum πῖς τ' ἄρ σφωέ (*d*) secundum rectam accentuum rationem scriptum esse. τὴν γὰρ τοιαύτην γραφὴν, inquit, καὶ Σέλευκος προκρίνει, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι, ἐκδόσεις ὁμηρικὰς παρατιθέμενοι (*e*). Præterea laudat tamquam Accentum propugnatores

Heraclidem, ὃς, inquit, ἐν τῇ περὶ καθολικῆς προσῳδίας ἐπιμερίζων τὰς οὐ δυναμένας λέξεις ὀξεῖαν ἐπιδέξασθαι.. (*f*). *Qui in suo libro* De universa Accentuum ratione *distinguens ea vocabula, quæ accentum acutum habere non possunt . . .*

Aristophanem, quem CC ante Christum vixisse diximus, producit (*g*) ad probandum præpositiones ἐνὶ, προτὶ accentum in ultima suscipere; & ad ambiguitatem cujusdam Pindarici vocabuli (*h*) tollendam ἔνιοι, inquit, τὸ ὦ ἐπιῤῥηματικὸν ἐνδεξάμενοι, καὶ τὸν τόνον ἐγκλείοντες τοῦ ἀπόρου δοκοῦσιν ἀπηλλάχθαι (*i*).

N VIII.Or-

a Apoll. Edit. Francofurti anno 1590. l. 1. c. 4. pag. 27. *b* l. 4. c. 2. p. 304.
c l. 2. c. 24. p. 227. vide item pag. 135. 151. 267. 300. 302. 317. 319. 323. 324. 336.
d Iliad. A ver. 8. *e* l. 2. c. 22. pag. 165. *f* l. 4 c. 10. pag. 526.
g l. 4. c. 2. pag. 304. *h* ὦ Παιδὶ . . . Pind. Ist. *i* l. 2. c. 21. p. 158.

VII. Orbicius, qui a Svetonio laudatur (*a*), ὁ ἢ διαζευτικὸς σύνδεσμος ψιλούμενος, καὶ περισπώμενος, inquit, πόσα σημαίνει; *quot res significat particula conjunctiva ἢ quæ habet spiritum lenem, & accentum circumflexum?*

VIII. Ammonius, qui Aristarcho in Alexandrino Lyceo successit teste Suida πρὸ τοῦ μοναρχῆσαι τὸν Αὔγουστον, *ante Augustum Cæsarem* σταφυλὴν inquit ὀξυτονητέον ὡς ἀλκὴν· σταφύλην δὲ βαρυτόνως, ὡς μελίτην (*b*) Idest σταφυλὴ ῆς vua *habet accentum in ultima*: ut ἀλκὴ ῆς robur: *at* σταφύλη ης *perpendiculum* in penultima, ut μελίτη ης *melite*. Atque hic laudat Ptolomæum, ἐν δευτέρα, inquit, περὶ ἐν Ὀδυσσείᾳ προσῳδιῶν *in secundo libro, quem scripsit de Accentibus Odyssea*. Et alibi refert tres libros de *Accentibus a Tryphone conscriptos*. Ubi sunt *omni eruditione Græca perpoliti viri qui accentuum silvam recentem, incertam, inutilem superstitiose coli, consultius evellendam esse arbitrantur?* (*c*) evolverunt ne libros hosce? viderunt? audiverunt?

Perstet adhuc aliquis perfractariolus, & negligendos esse contendet accentus, quod Aristotelis saltim temporibus non passim scriberentur. Equid aliud est ineptire? *optimum est, quod optimo tempore est inventum*. Amplector legem a Checo latam. Optimum sermonis græci tempus ut minimum ad Nicæni Concilii tempus protenditur ab adversariis, & ab iis, qui sani non esse nolunt. Ante Concilium Nicænum floruerunt nuper laudati Grammatici, quorum leges de accentibus conlocandis, pronuntiandisque eas ipsas amplexi in suas quisque Grammaticas transcripserunt Antesignanus, Clenardus, Lascaris, Gaza, Crysoloras. Profecto si quid in Etruria ab Italis inventum sit, quod Petrarchæ, ac Bembo, Dante, aut Villanis inauditum fuerit; si quid excogitatum a Gallis aut Aureliæ apud Cenomanos, aut Lutetiæ Parisiorum apud Aulicos, si quid Dresæ in Mi-

a Svet. Clar. Gramm.
b Amm. περὶ ὁμοίων καὶ διαφέρων λέξεων.
c Giraud. de Accentibus.

Misnia apud Saxones, Mecliniæ in Brabantia apud Belgas, Londini apud Britannos recens ortum sit id, etiam ad vetustatis injuriam amplectimur; optimorum Scriptorum in Græcia institutiones ejurabimus, quod aliquid a Cadmea scribendi ratione deflexisse suspicamur potius, quam scimus? quidni etiam minusculas litteras, litterarum nexarum invicem nodos, vocabulorum interstitia, discrimina, & signa membrorum orationis, capitum, librorumque partitiones Palladi adhuc virgunculæ ignotas proscribimus? Cur a sinistra ad dexteram; a capite ad calcem, non vero βυστροφηδὸν ut Solonis ævo in usu erat, scribemus? Estne hoc scire velle? an scientiam velle evertere?

C A P V T IX.

Græcorum Carmina accentibus non lædi.

NOdus hic occurrit, quem gladio quidem dirimi, solvi autem nullo modo posse Erasmiani arbitrantur. Cetera dant, & remittunt, id sibi suadere non possunt: Græcorum carmina juxta quantitatem compacta ex accentibus pronuntiari oportere: pessumdatum iri præcepta poëtices; venustatem omnem interituram: hoc ipsum, quod dicitur, difficultas ista non tanta esse in re, quanta in specie: indignantur, & ad ea, quæ dicturi sumus, aures obstruunt. Quid facias? sciunt nempe Latinam Musam ex Græca ortam: illius, quæ pedes unice ad quantitatis normam bellissime movet, decorum incessum, majestatemque demirati, Græcam propter accentus claudicare dolent, & Matre pulcriorem esse filiam omnino non ferunt. Sed esse pulcriorem, aut certe apparere fateri omnino necesse est.

Venustatem sane Virgiliani carminis versuum facit varietas, qua modo tolutim

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.
modo tranquillior oleo fluens.

Mollia luteola pingit vaccinia caltha.
Nunc velut inter ſenticeta, & ſalebras incedens
Ergo egre raſtris terram rimatur . . .
mox . . . . . . *pontem indignatus Araxes*
Spumat, & oppoſitas evincens gurgite moles,
Fertur in arva furens cumulo, campoſque per omnes
Cum ſtabulis armenta trahit . . . .

Deinde quantum ad ſuavitatem faciunt creberrimæ eliſiones? Spondaïci rariſſimi? pedes tam affabre concinnati, ut raro admodum ſecundus, raro tertius cadat, niſi forte in monoſillabam offendat: extremus vero aut integro dactylo cum Spondæo, aut Antibacchio cum Bacchio venuſtiſſime conligatus ingreditur. Jamvero ut Phocylidem prætercam, Theocritum, Dionyſium, Theognem, Heſiodum, ubi Homerus haſce leges aut didicit, aut curavit? Extremi pedes Homerici verſus aut fruſtatim conciſi iacent, aut *honorificabilitudinitatibus*, *Therapontigonoplatagidoris*, (*a*) aut id genus vocabulis, quæ plauſtris gementibus convehantur, turgidi incedunt. Quid dicam de Spondaïcis per quinos ſæpe, & ſenos continenter verſus titubantibus? In ſola Boëtia XXXXVIII Spondaïci. (*b*) In Iliade A CCXXX; totidem in Iliade δ. CXXXX in Iliade γ aut Spondaïci, aut penitus contrucidati. Adde Anomalias: adde licentias. Primus Iliadis verſus ſexties effractis grammaticorum carceribus excurrit exlex. Ubi in Homero vocalium, Diphthongorum, aut mugientis litteræ M adflictus (*c*) ille, ponderoſum neſcio quid, & majeſtate plenum ſonans? quid plura? Tolle accentus: A capite ad calcem totam Iliadem recita: non magis in Homero Virgilium, quam flores in pelago deſiderabis.

Non-

---

a ἁμαξιαῖα vocabula apud Plautum.

b Boetia conſtat 384 verſibus, quorum 54 exeunt in pentaſillabon: 108 in tetraſillabon. Ilias A verſibus 611, quorum 41 in pentaſillabon, 100 in quatriſill. Ilias B verſibus 503 quorum 48 in pentaſ. 83 in quattriſ. *c* Sic vocat M Quintil. l.12.c.10.

Nonne etiam paribus fillabis plura carminum genera vulgaria funt hodie Anglis, Gallis, Italis? at quam diverfo ore, fono, ac rhythmo audiuntur? Idem certe Virgilianum carmen, longe alia harmonia accedit ad aures, ex ore Piftorienfi, quam Eboracenfi, quam Bituricenfi, quam Duacenfi, quam Ludgunenfi: quamobrem tam mirum videri debet: carmen, quod paribus quidem conftaret pedibus, alia tamen lingua concinnatum effet, alio quoque fpiritu ex Græcorum, alio ex Latinorum ore auditum fuiffe?

Video hæc nondum Erafmianis fatisfacere: neque aliam, inquiunt, fed nullam omnino concinnitudinem, fplendorem, nullum orbem Græcorum verfus habituros fuiffe, fi quantitas, qua conftarent, ad aures non accederet. Verum id mihi explicent percuperem, qua ratione ex Latini verfus fono, fonum verfus græci deducere poterint, quum fonum latinæ linguæ exinanitum effe hodie fateantur? Deinde quidquid olim *cinctutis* fint *exauditi Cethegis* verfus latini: ex Latinis verfibus geminam a nobis hodie percipi voluptatem certum eft: alteram aurium, ignaris quoque, ac rudibus quibufque communem, animi alteram, ac mentis, iis dumtaxat intellectam, qui quantitatem, ac leges condendi verfus perquam comprehendunt. Id quo plane perfpectum habeas, vocemus fi lubet *Lisgojenim* rudem penitus, atque inlitteratum, ac *Calicanzarum* profodia apprime inftructum: his veluti judicibus coram recita:

Vix e confpectu ficulæ telluris in altum
Vela dabant læti, & fpumas falis ære ruebant.
Quum Juno æternum fervans fub pectore vulnus...

Mox ego:

Procul ab afpectu ficulæ telluris per altum
Dabant vela læti, & remo maris fluctus fecabant
Quum Juno perpetuum fervans intra pectora vulnus.

Lifghojenis utrique noftrum plaudet, pro eo ac fi uterque car-

carminis leges observavissemus : reclamabit *Calicanzarus* : Illos ego interpellando , dicam :

At trepida , & cœptis immanibus effera Dido
Sanguineam volvens aciem , maculisque trementes
Interfusa genas , & pallida morte futura .
Interiora Domus irrumpit limina , & altos ....

Tu vero :

Sparsis hastis longis Campus splendet , & horret (a)
Ambubajarum Collegia Pharmacopolæ (b)
O Laërtiade quidquid dicam aut erit , aut non (c)
Primo nam inquiram, quid sit furere, hoc si erit in te (d).

Longe melius me recitasse contendet *Lisgojenis* : Utrumque , perquam probe *Calicanzarus* : subscribes . Subscribas igitur mihi oportet ; dico enim magis Ennium , Horatium , ab Ovidio, ac Virgilio discrepare , quam Homerum rejectis accentibus ab Homero illis admissis . Nam sint versus , quorum accentus cum quantitate conveniant .

Ἧς γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι (e)
Αάασι δ' ἐυτύκτοις δωμήσατο ῥ' οἶκον ἀνάσση (f)
Κῦμα δὲ μιν προσπλάζον ἐρύκεται , ἄλλα τε πάντα (g)

Sint hi alii , quorum accentus extra quantitatem sedeant .

Ἠΰτε ἔθνεα εἰσι μελιτάων ἀδινάων (h)
Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενάων ,
Βοτρυδὸν δὲ πέτονται ἐπ' ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν ,

Ista inter ista confer , & narra mihi : utrum Græca magis a Græcis , quam Latina a Latinis aure judice dissideant? At arte , inquis , magistra , & mente prosodiæ legibus imbuta iudice latina cum latinis conveniunt : quidni ego de Græcis versibus idem dicam ?

Si id esset , inquiet aliquis , jam doctorum hominum animus tantum , non etiam multitudinis aures versus harmoniam

---

a Ennii vers. *b* Hor. l. 1. sat. 2. *c* Hor. l. 2. sat. 5. v. 59. *d* Ibi sat. 3. 41.
e Cic. ad Att. l. 2. Ep. 51. *f* Orph. Argon. *g* Iliad Υ' ver. 285.
h Il. B. v. 87.

niam percipiebant. At *Theatra* teste Tullio, (*a*) *exclamabant*, *si brevis producta fuisset*. Ita profecto: si enim dicturus *Catăna urbs*, *domus*, dixisses *domùs urbs Catāna* fas esset, *extollant equites*, *peditesque cachinum*. (*b*) Penultimas quidem sillabas, & majusculos quosdam linguæ lapsus cognita fuisse etiam subrostrariis quis inficiabitur? At disertum te puto, si omnium prorsus, omnium inquam, *acutarum*, *ac gravium judicium natura ipsa in auribus conlocatum fuisse* omnibus ab incunabilis ostendas. Longe aliud ad aures vulgi sonabat τό

Alituum, pecudumque genus sopor altus habebat:

ac τό *Ibant obscura soli sub nocte per umbras*.

tamen heroïcum versum esse utrumque non poterat internoscere *multitudo*, *quæ*, teste Tullio, *pedes non novit*. Num longum quoque pronuntiabatur A sexti casus a vulgo? at quomodo *apice tantum superposito id discriminis intellectum iri pueris* adfirmat Quinctilianus? Si enim sono discerni posset, cur Orthographia de apice illo ablativi laborabat, quum *infra Grammatici officium* esset, ea notare apice, quæ auribus satis dignoscerentur? Sed sint ista. Ipsæ vocales in antepenultimis alium ne sonum habebant una, alium gemina consonante sequente, ut vulgus id auribus posset percipere? Num quoque sciebat vulgus E per Hellenismum produci: in *lappæquE*, *tribulique* Virg. *ImmanE stridens agitur*... Sil. *Cantare credas Pegeseium mElos* Scaz. Persii. A in *date telA Scandite*.. Virg. *Occulta spolia &*... Juv. Contrahi V in *MagnVs leo tremulam*.. *nimio lustratVs nitore*. Cic. in Arat. Non elidi I, sed contrahi in *An soli quI amant*? Aliter ne putas pronuntiatum idem As in *amAs*, aliter in *LampAs*? Es aliter in *SermonEs*, aliter in *ArcadES* ut possent vulgi aures internoscere? Quis hæc credat, nisi qui contravenire prius statuerit, quam rationem admittere? Equid enim magis ridiculum, quam omnem condendi car-

a de Orat. b. Hor. de arte.

carminis rationem, & poëtices summam ad imperitæ multitudinis aures velle reiicere?

Hæc tamen non tantopere curo: Id unum contendo: Eam ex Græco carmine percipi voluptatem, quam tu latini versus condendi legibus probe instructus, atque exercitatus animo percipis, quum audis Ennium, Lucretium, Horatium, Claudianum, Ovidium, Virgilium; licet hi vivaciori gratia, jucundiore festivitate percutiant aures, quam illi; licet hic tibi magis in recitando, quam ille distorqueat labia, rictum distendat, sillabas absorbeat, aut immani spiritu aflet voces, oneretque gravi halitu pro varia vernaculi cujusque sermonis institutione. Hanc unice a Græcis revera percipi certum est. Id mihi quoque incredibile videbatur aliquando. Chium in Patriam ludimagister adeo: Candidatos poëtices e Græcorum scholis ad me arcesso: versus ex Hesiodo coram recito: periculi faciendi causa accentus permuto:

& Μῦσαι, dicebam πιερίηθεν ἀοιδῆσι κλειῦσαι:

Illi versum excipere digitis, metiri animo, accentus mutationem negligere, probare pedes: tum ego: quid de hoc alio?

Μῦσα πιερίηθεν ἀοιδῆσι κλέυσα

At illi versum animo celerrime contemplati; Cordacem ajebant primo, ac quincto pede male pro spondæo conlocatum.

Sed quorsum hæc tam longa Oratio? Ex quo certo scimus accentus a Græcis etiam in carminibus non modo scribi, sed & pronuntiari, infinita pœne carmina conscripta sunt: quorum splendorem, ac venustatem ab accentuum prolatione lædi ipsi auctores numquam putaverunt; Græcia numquam suspicata est. De hac re dubitat, qui ne audivit quidem refertas esse Græcorum ex omni ætate Scriptorum carminibus Bibliothecas Lovanii, Lugduni Batavorum, Augustæ, Basileæ, Monachii, Londini, Cantabrigiæ, Oxonii, Divione, Remis, Lutetiæ Parisiorum, Mediolani, Parmæ, Mutinæ, Patavii, Venetiis, Bononiæ, Florentiæ, Senis,

Senis , Meſsanæ , Neapoli . Novem Bibliothecæ hic Romæ ſunt græcis ſcriptis locupletiſſimæ ; ſola Vaticana inter tria millia manuſcripta græca innumera. etiam poëmata cuſtodit . Quis illa ennumeret , quæ in Monaſterio Sanctæ Trinitatis , magnæ Lauræ , Vatopedii , Iberorum , Dionyſii, Achridis , Neas Monìs jacent in Chio , in Theſsalia , in Patmo quæ oculatus teſtis Jacobus Sponius (*a*) perluſtravit, quæ Poſſevinus , (*b*) Lambecius , Fabricius recenſent?

Summa univerſæ hujus argumentationis hæc demum eſt. Accentus ſaltim aliquibus in ſcriptis ſemper obſervati ſunt : omnibus deinde tum poëmatis ſcripti cœpti , tum ſoluta in oratione, in qua certe pronuntiatos fuiſse ſartum tectum integrumque ſuperior ratiocinatio , atque evidentia omnino poſtulat , & niſi me fallo , prorſus extorſit . Alia longe diverſa ratione recitata fuiſse carmina novum ſane eſset , ſingulare , monſtruoſiſſimum ; quod utique veteres , minima quæque rimati , ac penitus perſcrutati , admirarentur , traderent , inculcarent . AEternum porro de hoc diſcrimine aliter ſolutæ , aliter ligatæ orationis efferendæ ſilentium apud omnes . Clamant Eraſmiani ; at quibus compulſi rationibus ? Latina, inquiunt , carmina ad quantitatem exacta , ex quantitate enuntiabantur : Ita etiam Græca . Perinde quaſi non dicerent , ſed jam demonſtraſſent : Latinas Muſas nedum ſimiles , ſed ſimillimas , ſed ipſas eaſdem Græcas eſſe debuiſſe , aut reipſa fuiſſe .

Extremum audi : *Tribus hiſce notulis* , ajunt , *eam pronuntiationem aſſequi te poſſe ſperas* , *quam Theophraſtus vir Lesbius XX. annos Athenis commoratus aſſequutus non eſt* (*a*) . Euge oculus meus . Suavitatem græci ſermonis ſolis accentibus aſſequi poſſe ſperavit nemo , neque vero dixit . Scio quibus in ſillabis Anglorum , Gallorum , Italorum vocabula accentus aut exigunt , aut ſuſcipiunt ; propterea ne ſcite , ac venuſte has linguas me locuturum confido ?

O

a In itiner. *b* Appar. Sacr. *c* Giraud. de Accent.

do? Non levi quidem disciplina, & diuturna a teneris exercitatione dumtaxat fieri videmus, ut Græcorum populi, quum *aureum sermonem* vel in scholis efferunt, vel canunt in Templis, vernilitatem illam oris, aliam ubique, atque aliam, paullulum deponant, femineamque illam blandissimam, ac suavissimam enuntiationem adhibeant, quæ neminem non exhilarat, nisi eum, qui numquam audierit. Quum Oratores Japonii Romæ a Gregorio XIII in fidem reciperentur, Alumni exteri, qui sub disciplina Societatis instituuntur cum reliqui, tum etiam Græci quoddam quisque lingua sua de more coram recitaverunt: Japonii autem, ut a majoribus traditum est, interrogati, qui jucundissime omnium locuti essent, Græcos digito commostrarunt. Quoniam vero Erasmiana ista pronuntiationis græcæ *νεκρανάστασις* nondum Alpes trajecerat, Græci Alumni græce quidem ut hic docemus, bene autem locuti sunt ob assiduum in scholis usum. Quam velim licet in eo me amem, tamen nec celeritate legendi, nec suavitate loquendi pusionem aliquem Græcorum superavi ex iis, qui nondum ferulæ manum subduxerint. Quoties Græcorum Ecclesias aut in Chio, aut in Peloponneso ingressus essem, aliquid ut canerem, pro eo ac honoris causa solent Græci, rogatus semper recusavi: quippe qui risum mihi metuerem ab illa *πλατυστομία*, cui Nos Latina Ligurum Colonia Latinis litteris a pueritia consecrati adsuescimus: quo perspicuum sit, aliud esse Græcorum Accentuum conlocandorum rationem tenere, longe aliud *ἑλλινευστομίζειν*.

Sed contumeliis etiam Accentus quidam adpetit, *& genuinum frangit in illis. Græci*, inquit, *in accentibus variant varia, & vana sæpe causa* (a). At quam hic vanam appellat causam, ego nullam voco. Græci enim ubi accentus conlocandi sint docent: quare ibi sint conlocandi non docent; sed æterna Græciæ totius consuetudine, & Majo-

a Giraud. de Accent.

majorum institutione tamquam validissimo muro sese adeo tuentur, ut qui recentes Accentuum Assertores furti, & archaïsmi coram pueris absolverit, indulgentiam suam eruditis viris probare

. . . . *sudet multum*, *frustraque laboret*;

Quid enim Clenardus, Antesignanus, Eustathius, circa Accentus docent, quod non ante Theodorus, Joannes Grammaticus, Prophyrius, Sopater, Corinthus, Marcellinus, Herodianus articulate non docuerint? cupido, & lacessenti ostendant, amabo; quid illud est?

Scilicet accentum gravem præcedentis vocabuli sequente enclitica in acutum mutant Græci hodie: At hoc ab Herodiano acceperunt: Εγκλιτικόν ἐστι μόριον, ait, *ὅ τὴν ἰδίαν ὀξεῖαν κοιμίζον τὴν προκειμένην βαρεῖαν εἰς ὀξεῖαν μεθίστησι* (a).

Variant varia? nempe circumflexus, qui in penultima vocis simplicis δῦλος, & οἶκος sedebat, migrat in antepenultimam compositæ vocis, & fit acutus σύνδυλος, σύνοικος: Atque hoc non in omnibus casibus? Nempe τὶς *quis* Infinitum, ubi interrogatio accedit *variat* accentum τίς; *quis*? nempe Præpositio una cum loco accentum etiam mutat? At certe Apollonius, quem primo sæculo floruisse posuimus, *τὰ παροξυνόμενα*, inquit (b), *ἢ προπερισπώμενα οἷον δόλος, δῦλος σύνθεσιν ἀναδεξάμενα προπαροξυνέται .. ἐν μὲν ταῖς εὐθείαις . . . οἷον τὸ [illegible] ύνδυλος, ἄδολος. τινά δὲ καὶ συνεφύλαξε τὴν αὐτὴν τάσιν ὡς [illegible] περικλυτὸς, ἀναδρομή. Quæ habent in penultima accen[illegible] sive acutum, sive circumflexum, ut δόλος, δῦλος, si componuntur rejiciunt accentum in antepenultimam, ut σύνδυλος, ἄδολος: quædam servant eodem loco accentum suum, ut περικλυτὸς, ἀναδρομή.*

O 2 Rur-

---

a Herod. περὶ ἐγκλινομένων λέξεων.

b Apollonius, Herodiani Pater περί συντάξεως edit. Francofurti an. 1590. Vide l. 1. c. 23. p. 60.

Rursus τὸ τὶς ἀοριστούμενον ὀξύτονόν ἐστι, πευστικὸν δὲ βαρύνεται. τίς indefinitum *quis accentum habet, quum vero interrogat, gravem* (a).

Rursus αἱ προθέσεις, ait, δύο συντάξεις ἀναδεξάμεναι δεόντως παραδέξονται καὶ τὸ ἐναλλασσόμενον τοῦ τόνου (b). *Præpositiones, quæ geminam constructionem patiuntur, convenienter etiam mutationem accentus suscipient.* Optime enim tibi dico: ὄψη πέτραις πέρι πέρδικας, φάττας ἄμμου κάτα, & optime tibi dico: ὄψη περὶ πέτραις πέρδικας, φάττας κατ' ἄμμου.

Si id quæris quare hæc Græci variant, illud da prius: quare a *nūbo* Latini dicunt *innŭba pronŭba*? a *jūro dejĕro, pejĕro*? quare *o* breve in recto *amŏr, honŏr* longum est in obliquis *honōris, amōris*? regulam hujus invenire potes; rationem non potes. Quid igitur a Græcis id quærimus, quod non nisi ad risum, & nugas in aliis linguis quæreretur? Profecto id unum tota hac concertatione timeo, ne quis me nimis morosum existimet, & diutius versatum, quam angusta hæc acies, & minuta dimicatio postulare videretur. Verum quoniam causa nostra iis probanda maxime est, qui ad pronuntiationem potius, quam ad scientiam græcæ linguæ instituuntur, minima quæque tela, ea etiam quæ conjici possent, retundenda esse duxi: non enim leve vulnus Tironibus infligent, qui nondum quidem exercitato, sed argutulo sane, & acri ingenio esse solent, utqui non Latina contenti, Græcam etiam litteraturam student. Ceterum non puto mirabitur, qui scit gravissimas sæpe contentiones de levibus pronuntiationis græcæ quæstiunculis susceptas esse. Philelphum Chrysoloræ generum Græce quum salutaret Timotheus quidam Anconæ: CHIRE inquit. Subrisit Philelphus, & neque ego inquit, *duæ manus* neque *viduus*, neque *porcus*. Timotheus subirasci, excan-

a L. 2. c. 18. p. 139. b L. 4. cap. 2. p. 303.

candeſcere , vociferari , & niſi recte ſalutaverit , obligare caput : adferuntur Lexica : patet quid eſſe poſſit CHIRE . Dialectos appellat Timotheus , & quærit : Nulla Dialectus χεῖρε , aut χῆρε , aut χοῖρε , pro χαῖρε : Non habet Thimotheus quo proferat digitum . Salvum ſit caput , ait Philelphus , barbam mihi ſolves non amplius dimidiam . Adeſt tonſor : fit concurſus , ut ſolet : at ille ut erat ridiculus ſemiputata barba quid mentum ? cerebrum inquit , & lingua peccavere : maximi riſus . Tanti ſemper fecerunt homines vel unius litterulæ pronuntiationem in ea lingua, quam vel pecudes (a) dicuntur adamaſſe ; cujus olim doctiſſimi quique non modo vultum , & oculos , ut quidam ait , ſed & ungues , & capillos , umbram quoque efflictim deperibant .

Veruntamen plus forſan ardore , & acrimonia quadam dicendi , quam importunitate peccatum eſt . At id Lector humaniſſimus faſtidioſæ diſceptationis relevandæ neceſsitate aliqua potius , quam ulciſcendi doloris , aut cujuſquam perſtringendi libidine factum a me eſſe judicabit . Succenſere enim , aut negotium faceſſere amicis , ingenioſis , atque eruditiſsimis viris ſtultiſsimum puto . Invidus enim, aut ſtupidus ſim , niſi miror homines infinitis pæne ſcientiis deditos , linguam etiam perdifficilem , & his jam in locis pæne exinanitam animo tenere , nulla ſane neceſsitate , nulla ſpe, aut doctorum hominum communi ſtudio , aut populari amplius aura commendatam : iniquus autem, ſi iraſcar quod tam ingenioſe impetant , aut tam modeſte & ex animo potius commendandi mei contra me eam pronuntiationem impugnent , a qua me natura alienum fecit, inſtitutio ſane non amicum . Adoleſcens e Græcia græcorum elementorum vix non ſolam notitiam adtuli . In Italia prius Eraſmianorum ratio-

a Ammonio Hermæo AEgyptio , quem audivit Joannes Grammaticus , docente Aſinum quotidie itaviſſe ludum narrat Suidas , ſeu ad Græcarum litterarum ſuavitatem ineptiſſime exaggerandam fabulatur .

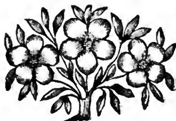
rationes audivi, quam AEsopum terere cæpissem, atque ita adripui, ut facile putaverim, quod illius ætatis est, Græcos, ubi in Patriam aliquando remeassem, prosternere, & litterarum suarum soni ignaros condemnare; At ubi rem acriori studio cœpi perquirere, insanus mihi visus sum nisi summæ Græcorum consensioni subscriberem, ridiculus si aliter, ac sentio docuissem, omnino ineptus nisi sodali, & amicissimo & sincero animo obiicienti salva amicitia respondissem. Præsertim quum eos defendere cupio, qui etsi eadem atque ego senserint, at objurgati sunt a te, suavissime Mirtisbe, non tam molli brachio, atque ego. Vtinam ea, quæ de Cl. D. Placentinio nihil tale merito dixisti, aut non dixisses, aut animum ego tuum Germani invenis candidum ita patefacere potuissem, ut ea, quæ a te mihi sæpe significata est de Illo existimatio omnem contumeliæ suspicionem infamaret: ne, quum legerit, dolorem aut vir religiosissimus sustineat, aut homo acri ingenio refellere tandem possit!

Mihi quoque pulcherrimum duxi amicorum quorumdam (*a*) querelæ jam inveteratæ satisfacere: græcarum scilicet litterarum pronuntiationem, quæ una e veteri Græcia reliqua est, veluti effigies omnibus templis religiosissime custodita, jam CC plus anni Trasalpinorum contentionibus peti, magis in dies deleri, atque evanescere; eorum autem telis neminem e Græcia se se hactenus objecisse. At quoniam Illa imis jampridem saucia visceribus, & pæne animam agens linguam sibi feriri non sentit, aut si sentiat publica voce queri non potest, Typographiis sibi, atque omnibus studiorum incitamentis a Victore sublatis, qui nempe sciat quanti docta Græcia Persis steterit, gaudeo mihi, qua parte dumtaxat fit copia, eius defendendæ causam non modo justam, sed etiam necessariam datam fuisse. Quamquam enim a Scaligero, a Salmasiio, ac reliquis,

a Vide Georgium Martinum, & utrumque Scaligerum.

liquis,qui pro græca pronuntiatione Achillem præstiterunt, longo distem intervallo, nemo tamen eorum aut Græciam ita oculis perspectam habuit, ut ex sese loqui, aut Græcos ita a se natura alienus expertus est, ut quum pro iis diceret, sine ulla suspicione dicere censeretur. Porro qui me, ac gentem meam in Græcia hospitem (*a*) minime novit, cogitet, me meæ impudentiæ testes, si mentiar, eos, quibus cognitus sum, haud velle; qui novit, is quum voluntatem meam ab omni invidia liberarit, intellectui dabit, si quid hac dimicatione peccatum est,quod si quis plane ostendat, is me statim in Erasmianorum albo volentem adscribet.

F I N I S.

a Nos Ligurum Colonia ab anno 1346 quos vulgus Chii *Frangos*, Grægoras autem, Leunclavius, Emmius, Bossius, Foglietta, Bizarus, Luchesinus ac reliqui Græci, Itali, Galli scriptores nunc *Latinos Chios*, nunc *Januenses Chios* appellant in urbe media Chii degimus ad 2000 numero inter 80000 Græcorum, a quibus aliam habemus Ecclesiam, Episcopum, ritum, sacram linguam, cærimonias, litterarum studia, institutionem, mores, mentem, animum, alium quoque cultum, ac linguam dum licuit: cum his nullam nobis intercedere necessitudinem pecudes etiam in *Græcia* norunt;omnes boni dolent, & sanguine etiam petendam esse pacem firmandamque putant.

ERRATA CORRIGE

Pag. 3. Verf. 24. fortaffes fortaffe, p 8. in Notis c mehtod method, p. 15. v. 13. orride horride v. 17. fcientam fcientiam v. 35. imitari imitatur p. 15. v. 18. cum quum v. 20. cor-rnpta corrupta p. 17. Not. a 618. 638. p. 18. v. 20. Nicenam fonns, Nicænam; fonus v. 27. cum quum v. 29. cępiffe cœpiffe p. 19. v. 34. viguern viguerunt p. 20. v. 9. fluiffe flu-xiffe v. 17. predicat prædicat p. 24. v. 2. græcie græce v. 6. fcrmonis fermonis v. 28. cum quum p. 26. v. 11. conlifi conlifa p. 28 v. 2. pene pæne p. 29. v. 4. cum quum p. 30. v. 17. re-cpta recepta p. 31. Not. d Giraudean Giraudeau p. 33. v. 19. defixum defixum p. 35. v. 6. Illi ille p. 37. v. 10. Irique Irimque p 39. Not. a fignirer fignifer p. 40. Not. b ὀμηϱιχῶν ζη-τημ ὀμηριχῶν ζητήμ. p. 41. v. 25. θήβην θείβην p. 42. v. 7. in Homero Homerus in Homero v. 8. PROPHANIS PROFANIS p. 43. v. 9 ex Philemone ex Phile-mone Porphyrius v. 13. Thacydidis Thacydides v. 15. fint fint p. 45. v. 15. τον τὸν Not. c Baxlorfium Hottiugerum Bocharrums Buxtorf. Hotting Bocharrum. p. 46. v. 7. nedum vocabula nedum nedum vocabula v. 22. ϱῆπίον ϱηπιον p. 48. v. 20. voluiffe valuiffe p. 50. v. 14. Piftero Piftevo p. 51. v. 5. porj per I. Ibi fcripferunt fcripferunt. V. 15. σημεῖον α σημεῖον. V. 17. αχημευτιχὴ α χημευτιχὴ. v. 21. pro poni poni pro ' fpiritu afpero verbi ἕω unde derivat ἑσθής V. 22. αἰ ῥεί-ται ἀντιίαι v. 24. nonne nonne a. In Not. l Nort Noct. & l. 15. 15. p. 53. u. nuuc nuuc pah. 57. varf. 18. fane fane pag. 58. verf. 26. oves oves pag. 61. v. 9. Alfculepins AEfculapius V. 18. θειαμβμβος θείαμβος pag. 64. verf. 7. itaminatumque intaminatumque v. 23. Calpe s Calpe Not. d Noct. Act. Noct. Att. p. 69. v 27. Judex Index p. 75. v. 24. demtus demptus pag. 76. verf. 2. unionum unifouum verf. 80. Not. f Dialerbis Dialectis V. 5. αὐτῷ αὐτῶ p. 83. v. 5. Græcos Græcas p. 91. v. 6. CAPV CAPVT s